

VARSINAIS-SUOMEN KÄRÄJÄOIKEUS**2. osasto**

Puheenjohtaja: kärjätuomari Tiina Hirvonen

Jäsenet:

kärjätuomari Merja Maunuksela

kärjätuomari Camilla Nissi

TUOMIO**Osittain salainen**

21/24021

4.6.2021

L 19/12892

Kantajat

Palonen, Eino Olavi kuolinpesä

Palonen, Pekka Johannes

Palonen, Olavi Antero

Mieskonen, Lahja Johanna

Syrjä, Anja Kyllikki

Vastaajat

Ruohonen, Monika Rebekka

Ruohonen, Susanna Kristiina

Ruohonen, Juha Tapani

Ruohonen, Lauri Johannes

Ruohonen, Elina Marianne

Ruohonen, Hanna Matilda

Ritvanen, Jukka Samuel

Asia

Testamentin moite

Vireille

17.4.2019

Merkintä

Siltä osin kuin asia koskee myös mahdollisesti perustettavaa säätiötä vastaajana, AA Havia edustaa myös em. säätiötä nyt kyseessä olevassa asiassa.

ASIAKIRJOJEN JULKISUUS**Selostus asiasta**

Asiassa on annettu käsittelyn eri vaiheissa lukuisia salassapitoratkaisuja esitettyjen asiakirjojen osalta. Päätökset löytyvät erillisestä asiakirjojen julkisuutta koskevasta ratkaisusta sekä pöytäkirjoista. Pöytäkirjamerkintä on jäänyt puuttumaan todisteen V13 (tutkinnan päätös) koskevalta

osalta. Tältä osin osapuolet ovat katsoneet asiakirjan sisältävän salassapidettävää tietoa.

Käytäessä läpi todistetta K13 asiassa ei ole esitetty väitettä, että tuo asiakirja sisältäisi salassa pidettävää tietoa. Käräjäoikeus kiinnittää tähän asiaan huomiota viran puolesta.

Käräjäoikeuden ratkaisu

Käräjäoikeus määrää todisteen V13 osittain salassa pidettäväksi ja todisteen K13 kokonaan salassa pidettäväksi. Salassapitoa koskevat merkinnät todisteessa.

Salassapitoaika on 60 vuotta. Salassapitoaika lasketaan asian vireilletulosta käräjäoikeudessa eli 17.4.2019.

Perustelut

Asiakirja V13 sisältää arkaluonteista tietoa Elisa Palosen, Juha Ruohosen ja Susanna Ruohosen yksityiselämästä. Asiakirja K13 sisältää arkaluonteista tietoa Elisa Palosen terveystiedoista sekä hänen yksityiselämästään.

Lainkohdat

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 9 § 2 kohta, 10 § ja 11 §

Muutoksenhaku

Tähän ratkaisuun voi hakea muutosta hovioikeudelta valittamalla tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta. Tyytymättömyyttä on ilmoitettava seitsemän päivän kuluessa ratkaisun antamisesta.

Salassapitovelvollisuus

Salassa pidettävät asiakirjat on pidettävä salassa eikä niitä saa hyväksikäyttää. Em. kieltojen rikkomisesta on säädetty rangaistukset.

TUOMION JULKISUUS

Selostus asiasta

Asiassa on esitetty puolin ja toisin asian käsittelyyn tai/ ja asiakirjoihin liittyviä salassapitopyyntöjä. Em. pyynnöt on ratkaistu asian käsittelyn eri vaiheissa. Osapuolet eivät ole varsinaisesti esittäneet vaatimusta tuomion salassa pitämiseksi. Koska käräjäoikeus on antanut salassapitoa koskevia ratkaisuja asiakirjoista ja koska osa näistä seikoista tulee ilmi myös tuomiossa, käräjäoikeus viran puolesta määrää tuomion salassapidosta.

Päätöslauselma

Käräjäoikeus määrää tuomion osittain salassa pidettäväksi. Salassa pidettävät kohdat on merkitty tuomioon punaisella. Muilta osin tuomio on julkinen.

Tuomion salassapitoaika on 60 vuotta. Salassapitoaika lasketaan asian vireilletulosta tuomioistuimessa eli 17.4.2019. Salassapitoaikaa voidaan hakemuksesta pidentää.

Perustelut

Asiassa tulee esille erityisen arkaluonteisia tietoja Elisa Palosen yksityiselämästä ja terveydentilasta. Tuomio sisältää edellä mainittuja arkaluonteisia tietoja, joiden salassa pitämiseksi on jo annettu asiakirjojen osalta salassapitomääräys ja asian suullinen käsittely on näiden asioiden käsittelyn osalta toimitettu yleisön läsnä olematta.

Lainkohdat

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 5 luku 24 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla samassa järjestyksessä kuin asiassa annettavaan tuomioon.

Salassapitovelvollisuus

Asianosainen ei saa paljastaa eikä käyttää hyväksi sitä tuomion osaa, joka on edellä määrätty salassa pidettäväksi.

Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistava teko.

Lainkohdat

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 18 §
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 23 §
Rikoslaki 38 luku 1 ja 2 § sekä 40 luku 5 §

KANNE

Vaatimukset

Elisa Palosen allekirjoituksella 12.11.2018 varustettu testamentti, mukaan lukien sen liitteet, on julistettava pätemättömäksi.

Vastajaat tulee yhteisvastuullisesti velvoittaa korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut 38.213 euroa laillisine korkoineen.

Perusteet

Elisa Palosen allekirjoituksella varustettu ja 12.11.2018 päivätty testamentti (ml. sen liitteet) on julistettava pätemättömäksi, koska testamentin tekijä on pakotettu tekemään testamentti tai hänet on vähintäänkin siihen taivutettu käyttämällä väärin hänen ymmärtämättömyyttään, tahdonheikkouttaan ja riippuvaista asemaansa tai hänet on vähintään petollisesti viety tekemään testamentti ja hän on muutoinkin painostuksen, paineen ja terveydentilansa johdosta sillä tavoin erehtynyt, että se on määräävästi vaikuttanut hänen tahtoonsa. Testamentin tekemiseen ovat vaikuttaneet Elisa Palosen sieluntoiminnan häiriöt, jotka liittyvät edellä mainittuun painostukseen ja paineeseen.

Testamentissa on selkeä ja voimakas vieras tahto, joka on saastuttanut sen.

Testamentin tekemiseen on vaikuttanut itsenäisenäkin pätemättömyysperusteena Elisa Palosen sieluntoiminnan häiriöt, jotka ainakin osin todennäköisesti johtuvat erittäin voimakkaan, laajan ja pitkäaikaisen painostuksen ja hyväksikäytön kohteeksi joutumisesta.

Toissijaisesti, jos Elisa Palosen katsotaan käyttäneen jonkinlaista omaehtoista harkintavaltaa ja ymmärrystä testamenttia tehdessä, häntä on erehdytetty tai hän on ainakin erehtynyt kuvittelemaan, että säätiömuodossa voitaisiin harjoittaa ja johtaa Palosen harjoittamaa liiketoimintaa hänen tarkoittamallaan tavalla.

Oikeudellisesta perustasta

Kantajat ovat viitanneet perintökaaren 13 luvun 1 §:ään sekä lain esitöihin, joiden mukaan vähäinenkin vieras tahto testamentissa saastuttaa sen.

Kantajataho on lisäksi viitannut oikeuskäytännössä esitettyihin pätemättömyysarvioinnin lähtökohtiin ja ratkaisuun KKO 2012:103.

Saastuttavasta vaikutuksesta Elisa Palosen tekemään testamenttiin yleisesti

Elisa Palosen tapauksessa moitteen alaista testamenttia on vieras tahto saastuttanut hyvin laajasti ja vakavasti. Tämä tahto on Juha Ruohosen ja hänen lähipiirinsä. Tämän saman tahon hallintaan koko Elisa Palosen omaisuus on moitekanteen alaisessa testamentissa määrätty.

Elisa Palosen sieluntoiminta on ollut psyykkisen ja fyysisen sairastelun ja tässä tilanteessa tapahtuneen ulkopuolisen paineen ja painostuksen vuoksi häiriintynyt, mikä on vaikuttanut testamentin tekemiseen.

Saastuttavat tapahtumat

Elisa Palonen on ollut Juha Ruohosen johtaman kultin vaikutuksen alaisena, tosiasiaa sen täydellisesti alistettu ja hyväksikäytetty uhri. Termillä 'kultti' tarkoitetaan yleensä ja tässä kanteessa uskonnollista ryhmää, jonka uskomuksia ja palvontamenoja ympäröivä yhteiskunta pitää poikkeavina. Ruohosen kultissa uskotaan siihen, että Juha Ruohosen antaessa erilaisia käskyjä Jumalana tai Jeesuksena esiintyen, on kyseessä Jeesuksen tai Jumalan käsky. (Esim. äänite Juha 5 alussa: *Minä Jeesus Kristus teille vielä lyhyesti puhun...*) Kultin tarkoituksena on ollut eristää jäseniään kristinuskoa harjoittavista vakiintuneista yhteisöistä. Juha Ruohonen Jeesuksena esiintyen toteaa: *"Järjetöntä on kaikki tuo, mitä kirkkoissa saarnataan ja puhutaan ja varallisuuden siirrot heidän kesken."* (Tallenne Juha 3, alk 30.37)

Teoksessa Suomen jäämistöoikeus II (Aarnio-Kangas, s. 889) todetaan, että esimerkiksi pappi-seurakuntalainen asetelmassa asiattoman taivuttelun mahdollisuus on suurempi kuin esimerkiksi perittävän ja yleishyödyllisen säätiön välillä. Elisa Palosen alisteisuus Juha Ruohoseen ja hänen johtamaansa kulttiin on vielä paljon syvempi ja suurempi kuin tavallisessa pappi - seurakuntalainen asetelmassa.

Kanteessa puhutaan Ruohosten kultista ja Ruohosten painostustoiminnasta, mutta tähän on jätetty se vahva varaus, että Juha Ruohonen on alistanut ja painostanut muut tämän asian vastaajat samalla tavalla kuin Elisa Palosen, jolloin ainoa todellinen tahto on Juha Ruohosen ja ainoa todellinen tahtoja Juha Ruohonen.

Kultin toiminnasta on löydetty Elisa Palosen jäljiltä äänitallenteita, jotka ovat monista seikoista päätellen pääosin 2000-luvun puolestavälisiä. (Tallenteessa Juha 6 Juha Ruohonen mainitsee sen alussa ajan 30.10.2005.) Tallenteita on useita tunteja. Niissä Juha Ruohonen välillä Jeesuksena ja välillä Jumalana esiintyen antaa erilaisia käskyjä ja määräyksiä Elisa Paloselle (kultissa nimillä Ruusu, Elisa Ruusu tai Ruusu Raahappi). Juha Ruohonen antaa määräyksiä, jotka rajoittavat Elisa Palosen fyysistä liikkumavapautta. Liikkumiseen on määrätty myös vartiointia (esim. äänite Juha 3 alk. 35.00). Myös ajankäytöstä on määrätty määräyksiä (erityisesti tallenne Juha 4). Kultin ulkopuolisia henkilöitä määrätään ulos Elisa Palosen elämästä.

[REDACTED]

[REDACTED]

Määräyksiä on myös siitä, miten Elisa Palonen saa käyttää omaisuuttaan. Jumalana esiintyen Ruuhonen mm. kertoo, kuinka poika (Jeesus) "persaukisena" on tarvitsemassa ja pyytämässä Paloselta heti rahaa suunnitelmiaan varten, ja Elisa Palonen sitä antaa (tallenne 2, 31.30)

Tallenteelta on kuultavissa, kuinka Juha Ruuhonen määrää Jeesuksena esiintyen, miten Elisa Palosen tulee testamentata omaisuutensa (tallenne Juha 3 alk, kohta 23.01): *"on minun tahtoni, että tuo Elisan varallisuus...on sinun testamentilla säädettävä"* Näiden käskyjen mukaan päähyötyjänä ovat Juha Ruuhonen ja hänen vaimonsa ja tuossa vaiheessa lisäksi Elisa Palosen entinen puoliso Vornanen.

Välillä Jeesuksena ja välillä Jumalana esiintyen on Juha Ruuhonen voimakkaasti vedonnut Elisa Palosen yksinäisyyden tunteeseen (murrettaviin Jerikon muureihin). Elisa Palosen yksinäisyyden tunne ja yksinäisyyden pelko ovat selvästi olleet yksi keino saada hänet alistumaan määräyksiin ja Ruuhosten totaalisen hyväksikäytön kohteeksi. Kultissa on selvästi pyritty Elisa Palosen asteittaiseen, järjestelmälliseen "uudelleen koulutukseen" tai ennemminkin aivopesuun.

Kun ihmistä eristetään aiemmista ystävistään ja sukulaisistaan, normaali kriittinen tieto jää puuttumaan. Pyritään yhdenmukaistamaan ihminen eli uhrin saama informaatio, jotta se tukisi Elisa Palosen totaalista hyödyntämistä palvelevaa maailmankuvaa, jolloin ristiriitainen tieto tukahdutetaan. Lisäksi pyritään kontrolloimaan ihmisen käyttäytymistä siten, että muu elämä jää ulkopuolelle (Juha Ruuhonen Jeesuksena ilmoittaa: *'Katso! Tämä on minun ilmoitukseni käytännön järjestelyistä ja tämä ilmoitus samalla huolehtii siitä, että teidän ulkopuolellanne olevien ihmisten mielet ja suut tukitaan.'* Äänite Juha3, 29.20 alkaen").

Vaikutusmenetelmät ovat suggestiivisten elementtien järjestelmällistä hyväksikäyttöä ilman, että vaikutuksen kohteena olevalle henkilölle kerrotaan, mistä on kyse ja mihin sillä pyritään. Menetelmillä pyritään

muun muassa erottamaan kriittinen minä muusta psyyken toiminnasta, jolloin mieleen voidaan syöttää monenlaista tietoa ja tekijää, joilla pyritään muuttamaan ajattelua ja käyttäytymistä.

Vaikutusmenetelmät voidaan jakaa kolmeen luokkaan eli

- a) fysiologisiin, fyysiseen tilaan kohdistuviin käyttämällä valvottamista, uuvuttamista, puhdistusohjelmaa eli tietynasteisia paastoja, aikaansaamalla tila, jossa ei tapahdu mitään eli ns. ärsyketyhjiö,
- b) sosiaalipsykologisiin eli ryhmäilmiöiden hyväksikäyttämisiin ja
- c) psykologisiin, yksilön mieleen suoraan vaikuttaviin erityisesti hypnoottis/suggestiivisten menetelmien kautta muuttamalla/murtamalla yksilön identiteettiä.

Kulttia koskevista tallenteista ja henkilötodistelusta ilmenee, että näitä kaikkia vaikutusmenetelmiä on käytetty, erityisen vahvasti kohtia a ja c. Elisa Palosen todellinen identiteetti on pitkälle ollut mm. Juha Ruohosen äänellä puhuva, [REDACTED] Armi, jota Ruuhonen Jumalana ja Jeesuksena esiintyen pyrkii tallenteista ilmenevällä tavalla murtamaan.

Ennen kuolemaansa Palonen on kertonut Jaana Pedersenille ja Kasvihuoneilmiön työntekijöille Seija Granholmille ja Virpi Kettuselle valvottamisesta. Pedersenille hän on kertonut tästä 9.11.18, eli juuri ennen kuin Ruuhoset saivat hänet allekirjoittamaan koko omaisuutensa siirron Ruuhosten hallintaan. Elisa Palonen on kertonut heille, että Ruuhoset pyrkivät piilottamaan hänen [REDACTED] saadakseen hänet allekirjoittamaan haluamiaan papereita.

Juha Ruuhonen ja hänen lähipiirinsä ovat muutoinkin painostaneet Elisa Palosta. Hänet on mm. määrätty elävänä ruumisarkkuun, jotta hän oppisi maallisesta luopumista.

Ruuhoset ovat kulttinsa kautta ja ilmeisesti muillakin tavoin totaalisesti nujertaneet Elisa Palosen itsemääräämisoikeuden. Jo yksin tallenteet kertovat, kuinka se on tapahtunut ainakin liikkumisvapauden osalta, ajankäytön osalta, omaisuuden käytön osalta [REDACTED] [REDACTED] Elisa Paloselta on viety oma tahto ja hänet on alistettu erittäin syvällisellä tavalla Ruuhosten totaalisen hyväksikäytön kohteeksi.

Juha Ruuhonen on Elisa Palosen kuoleman jälkeen toistanut, kuinka hän ja hänen perheensä muodostivat Elisa Palosen läheiset ihmiset, joihin Elisa Palosen sukulaiset eivät puolestaan kuulu. Läheisyys on luonteeltaan samaa laatua kuin kidnappauksen uhreilla ns. Tukholman syndroomassa [REDACTED] [REDACTED]

Elisa Palosen pyrkimykset irtautua Ruuhosten painostuksesta ja hyväksikäytöstä

Tallenteessa (Juha4) ilmenevät erilaiset vakavat uhkaukset ja uhat kultin (kultin omilla termeillä "linnan", "linnan vaikutuspiirin") jättämisestä tai

jopa sen epäilemisestä. Tämä osittain ilmentää Elisa Palosen pyrkimystä irtautua kultista eli Ruohosten täydellisestä alisteisesta vaikutusvallasta (muutoin uhkasaarnaa tuskin olisi tarvittu) ja sitä uhkausten ja uhkien sävyttämää todellisuutta, jossa Elisa Palosen alistamista on ylläpidetty.

Elisa Palonen oli useille henkilöille ilmaissut, että hän haluaa irtautua Ruohosten otteesta ja vaikutusvallasta. Hän on ilmoittanut pelkäävänsä, että Ruohoset piilottavat hänen unilääkkeensä, jotta hänen vastustuskykynsä Ruohosten vaatimuksia ja pyrkimyksiä kohtaan tulisi nujerrettua. Pyrkimykset irtautua Ruohosten vaikutuspiiristä ovat olleet raskaita, mistä Elisa Palosen päiväkirjamerkinnot kertovat.

Palosen päiväkirjamerkinnot kertovat, että hän halusi eroon Ruohosten painostuksesta, mutta ei saanut riittävää suojaa Ruohosia vastaan siten, että Ruohoset eivät pääsisi häneen käsiksi. Elisa Palosen lähimmän alaisen Virpi Kettusen tekemä rikosilmoitus Ruohosten Kasvihuoneilmiöön kohdistuvasta rahastuksesta kertoo osaltaan siitä, miten Ruohoset ovat rahastaneet Elisa Palosta jo hänen eläessään.

Elisa Palonen halusi tehdä aivan toisenlaisen testamentin kuin se, jonka mukaan kaikki omaisuus tuli Ruohosten hallintaan. Palonen kertoi tästä ainakin Jaana Pedersenille ja Kasvihuoneilmiön työntekijöille Seija Granholmille ja Virpi Kettuselle. Näissä Elisa Palosen kertomuksissa hän ei tuonut millään tavalla esille, että haluisi testamentata jotakin Ruohosille. Sen sijaan hän on tuonut esille useille henkilöille, ja varsinkin Virpi Kettuselle, että hänen oli pakko maksaa erilaisia suorituksia Ruohosten hyväksi, vaikka niillä ei ole ollut liiketaloudellista tai muutakaan objektiivista perustetta.

Juha Ruohosen toiminnasta oman kultin johtohahmona ja uskonnolliseen painostukseen perustuvasta rahavirtojen ohjailuista, hypnoosista, alistamisesta, "profetioista", Ruohosen "jumalan rahasto"-puheista (rahat, jotka ohjataan Juha Ruohoselle, menivät muka "jumalan rahastoon") sekä Lauri ja Juha Ruohosen eri henkilöihin kohdistamista systemaattisista "hulluksi"-leimaamismenetelmistä kuullaan useita henkilöitä. Juha ja Lauri Ruohonen ovat ryhtyneet leimaamaan "hulluksi" henkilöitä, jotka ovat yrittäneet selvittää heidän taloudellisia kuvioitaan. Elisa Palosella on siis ollut syytä pelätä kostoja, jos hän olisi ryhtynyt vastustamaan Ruohosten tahtoa.

Aktiivinen testamentin laatimisen suhteen on ollut Ruohosten perhe. Elisa Palonen on ennen kuolemaansa ollut Ruohosten vahvassa hallinnassa muusta maailmasta eristettynä. Tästä hallinnasta poistumisyritys oli - ilmeisesti Ruohosilta salaa tehty - käynti Jaana Pedersenin luona, jonka Ruohoset olivat jäljittäneet, ja Juha Ruohonen on soittanut sen jälkeen Jaana Pedersenille udellakseen käynnin sisältöä.

Pakko, jolla vaikutetaan testamentin tekijän vapaaseen tahdonmuodostukseen, on kaikista kielletyistä vaikuttamiskeinoista kaikkein törkein. Fyysinen tai psyykinen pakko merkitsee aina uhkaa,

joka pelottaa testamentin tekijää ja estää häntä muodostamasta vapaasti käsitystään testamentin tekemisestä ja sen sisällöstä. Uhka saattaa olla pääasiallinen syy testamentin tekemiselle ja vaikuttaa ratkaisevasti myös testamentin sisältömääräyksiin. (Aarnio-Kangas: Suomen jäämistöoikeus II, 2015. s. 895)

Tässä tapauksessa on kyse vaikuttamiskeinoista törkeimmistä, jossa Elisa Paloselle on muodostettu Ruohosten toiminnalla voimakas psyykkinen pakko toimia Ruohosten tahdon mukaisesti.

Palosen terveydentila Palosen terveydentilaa ja lääkärikontakteja koskevasta aineistosta ilmenee mm, että

1. Palonen [REDACTED] eikä siis ole ollut 12.11.18 testamenttia laatiessaan oikeustoimikelpoinen. Hänellä oli todettu mm. [REDACTED]

2. Palonen ei ole kyennyt lääkärinvastaanotolla edes täyttämään lomakkeita ja on ilmoittanut, että ei kykene hoitamaan yritystensä asioita.

3. Palonen kärsi vuosia kuolemaansa saakka [REDACTED]

4. Paloselle oli määrätty [REDACTED] joka on voinut myötävaikuttaa kuolemaan leikkaustoimenpiteessä ja sitä on myös voitu syöttää yliannos Ruohosten "viimeisellä lounaalla", mitä mahdollisuutta on pyydetty poliisia selvittämään.

5. [REDACTED]

6. Palosella oli silmissä ja raajoissa jatkuvasti poikkeavia oireita, jotka sopivat hänen asunnostaan löytyneen myrkkycocctailin mukaisen juoman

nauttimisen aiheuttamiksi.

7. Palonen on lääkäreilleen kertonut olleensa pakotettu firman hallitukseen (eli Ruohosten yritystoimintaan), vaikka hän ei kyennyt hoitamaan edes Kasvihuoneilmiön asioita.

[REDACTED]

[REDACTED]

Ennen testamenttia on vaikuttanut pelko leikkauksen onnistumisesta, kuolemanpelko. Testamentin tekemiseen on vaikuttanut mielisairaus tai vähintään tekijän muu sieluntoiminnan häiriö jo itsenäisenäkin perusteena. Lisäksi on huomioitava, että erilaiset sairaudet ja pelko leikkausta kohtaan ovat tehneet Elisa Palosesta erittäin alttiin Ruohosten painostukselle.

Painostustoiminnasta ja sen taustoista

- 1) "Profeetta"-Ruuhonen on mm. eristänyt Elisan metsään aivopestäväksi pelkällä kaurapuuroruokinnalla ja ilman peseytymismahdollisuutta ja kun Elisa oli palannut 'ihmisten ilmoille', hän oli niin likainen ja haisi, että Kasvihuoneen henkilöstö joutui huomauttamaan hajusta.
- 2) "Profeetta"-Ruuhonen oli eristänyt Elisan työyhteisöstään vuosiksi Elisan syöpäsairauden aikana ja käyttäen törkeällä tavalla hyväksi Palosen sairauden vuoksi fyysisesti ja henkisesti heikentynyttä tilaa. Ruuhonen oli alkanut aivopesun ja testamentti-, vakuutus- ja laskutusjärjestelyillä suurimittaisen rahavirtojen ohjailun itselleen, perheelleen ja yrityksilleen.
- 3) "Profeetta"-Ruuhosella oli kaksi "jumalan morsiameksi" (omana morsiamenaan) pitämäänsä naista kerralla. Heitä "profeetta" hypnotisoi, kuten myös lapsiaan.
- 4) "Profeetta"-Ruuhosen kyhäämässä aivopesu-kultissa ihmiset oli jaettu kolmeen kastiin. Ylimpänä olivat he itse eli 'ruusut, liljat' ja Jumalan ja Jeesuksen suulla puhuva profeetta Ruuhonen itse (veli Armas). Keskikastiin kuuluivat "kehityskelpoiset" ja alimpana olivat "oljet" ja "oliot", jollaisiksi alhaisiksi alamaisiksi Ruuhonen oli käskenyt Elisaa nimittämään Kasvihuoneen työntekijöitä.
- 5) "Profeetta"-Ruuhosen haltuun virtasi Kasvihuoneilmiöstä niin suuria rahavirtoja Elisa Paloseen kohdistuneen painostuksen ja alistamisen myötä, että kun työntekijän piti ostaa tavaraa myymälään, kassa on ollut tyhjä. Ruuhonen oli käynyt tileillä imemässä rahat kuiviin sanoen Elisalle, että "rahasta ei kannata välittää, se on maallista, älä sitoudu siihen". Ruuhonen oli muun ohella kouluttanut Elisa Palosta maallisesta

luopumiseen johtamalla Elisan ruumisarkkuun.

6) Hanna-niminen Ruohosten tytär ja muutkin lapset ovat eläneet keskellä tuollaista järkyttävää elämää. Hanna oli yrittänyt vastustaa isänsä touhuja ja lastensuojelu selvittänyt asiaa, koska Ruuhonen on yrittänyt hypnotisoida myös lapsiaan.

7) Elisan kotitalossa Kiimakalliontiellä on ollut puolivalmista "profeetan" tekstiä "uudeksi raamatuksi", äänitteitä Ruuhosen "profetoimisista" ja Elisa Palosen kohdistamasta painostuksesta.

Löydöksiä Elisa Palosen kotiosoitteesta

Palosen kotiosoitteesta Kiimakalliontieltä on löytynyt seuraavaa Elisa Palosen kohdistuvasta painostuksesta ja sen taustoista kertovaa aineistoa. Asunnossa Elisa Palosen kuoleman jälkeen käyneet Ruuhoset eivät ilmeisesti ole osanneet tai ehtineet aineistoa etsiä.

- Autenttiset Palosen käsin kirjoittamat päiväkirjamerkinnot Ruuhosten häneen kohdistamasta rahan lypsämisestä ja ahdistuksestaan, osa merkinnöistä tehty lähellä kuolemaa/testamenttausajankohtaa ja osoittavat, että mitään omaa testamenttaustahtoa Palosella ei ole 12.11.18 ollut. Palosen tahto ei ole missään vaiheessa ollut antaa Ruuhosille enää yhtään mitään, saati testamentata koko omaisuutensa heidän hallintaansa.
- Juha Ruuhosen kirjeitä Paloselle "katuvalta merirosvomieheltä" ym.
- Juha Ruuhosen lasten kirjoituksia pelosta isänsä poikkeavasta käytöksestä, raivokohtauksista, merirosvo-sivupersonasta, "kaatumisista" ym.
- iso määrä yksityiskohtaista kirjallista materiaalia "profeetta" Ruuhosen omatekoisen kultin toiminnasta [REDACTED] ja Juha Ruuhosen "salatusta elämästä" ja Palosen kirjoituksia "Ruuhosen uskonnon" pelottavuudesta.
- Viinakätköjä eri puolilta taloa ja keittiön kaapin ovesta 'myrkkycoctailin' ohje (päiväannos 3 lasia)
- [REDACTED] Palosen pahoista sekavuustiloista, joissa ajan- ja paikantaju on ollut kadoksissa kokonaan.
- Palosen päiväkirjamerkintöjä maksuista myös Monika Ruuhoselle

Elisa Palosen suhde isäänsä ja muihin sukulaisiinsa

Mikään Elisa Palosen päiväkirjamerkintä ei tue sellaista, että Palonen olisi halunnut poissulkea testamentillaan kokonaan isänsä ja lähimomaisensa tai olla jättämättä heille mitään. Mikään Elisa Palosen useille todistajille kertoma ei myöskään tue sitä, että hän olisi ollut huonoissa väleissä sukulaistensa kanssa.

Ruuhosen kultista olevat äänitallenteet kertovat, että kultti ja sen tapahtumat tuli salata ulkopuolisilta. Näin myös tapahtui, Elisa Palosen

sukulaisilta kultti tuli salatuksi. Kuitenkin Elisa Palosen välit olivat jatkuvasti lämpimät erityisesti isäänsä ja sisarensa Johannaan. Heihin Elisa Palonen piti jatkuvasti yhteyksiä. Hän vietti jouluja sukulaistensa luona Multialla.

Kantajat ovat viitanneet Kimmo Kurpan kantajien asiamiehelle lähettämään viestiin 10.4.2019. Kantajat ovat myös viitanneet Elisa Palosen käyntiin Pedersenin kotona 9.11.18, josta Pedersen oli sittemmin kertonut.

Taivuttelulle otolliset olosuhteet ja niiden käyttäminen hyväksi

Taivuttelunäyttö koostuu usein irrallisista ja usein jopa vähäpätöisiltä näyttävistä osatekijöistä, jotka voivat yhdessä muodostaa homogeenisen ja koherentin näytön taivuttelusta. (Aarnio, Kangas, Suomen jäämistöoikeus II, 2015. s. 895)

Näyttö osoittaa selvästi, että Ruohoset ovat kulttinsa kautta ja muillakin tavoin vieneet Elisa Palosen itsemääräämisoikeuden liikkumisvapauden, ajankäytön ja omaisuuden käytön osalta [REDACTED]

[REDACTED] Elisa Paloselta on viety oma tahto ja hänet on alistettu erittäin syvällisellä tavalla Ruohosten totaalisen hyväksikäytön kohteeksi. Elisa Palonen on saatettu orjalle rinnasteiseen asemaan, josta hän ei ole yrityksistään huolimatta päässyt vapaaksi. Tässä asemassa Elisa Palonen ei ole voinut tehdä testamenttia vapaasta tahdostaan eikä itse asiassa millään tavalla omasta tahdostaan.

Ruohoset ovat sekä luoneet taivuttelulle otolliset olosuhteet että myös käyttäneet häikäilemättömästi hyväkseen taivuttelulla aikaan saatuja olosuhteita käyttääkseen Elisa Palosta eri tavoilla hyväkseen. Yksi tämän poikkeuksellisen totaalisen ja törkeän taivuttelun ja siihen liittyvän hyväksikäytön osa-alue on ollut se, että Ruohoset ovat taivutelleet Elisa Palosen siirtämään testamentilla omaisuutensa kokonaan Ruohosten hallintaan (vrt. KKO:2012:103 kohta 23). Näissä taustoissa ja olosuhteissa testamenttaajan tahto ja testamentti, jossa kaikki Elisa Palosen omaisuus on määrätty Ruohosten hallintaan, ovat vakavasti saastuneet nimenomaan Ruohosten toimien johdosta.

Erehdys säätiötä koskien

Toissijaisesti, jos Elisa Palonen on käyttänyt jonkinlaista omaehtoista harkintavaltaa ja ymmärrystä testamenttia tehdessä, häntä on silloin erehdytetty tai hän on ainakin erehtynyt kuvittelemaan, että säätiömuodossa voitaisiin harjoittaa ja johtaa hänen sisustuskauppaliiketoimintaa. Liiketoiminnan jatkaminen sinänsä on ollut Elisa Palonen ilmeinen vahva toivomus, mikä voidaankin laillisesti lain tarkoitusta ja henkeä loukkaamatta toteuttaa, kun testamentti kumotaan ja sukulaiset perivät omaisuuden.

Säätiön tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen (säätiölaki

2 §). Testamentin toteuttaminen tarkoittaisi sitä, että säätiöllä ei olisi halussa esimerkiksi pörssiosakkeiden kaltaista sijoitusomaisuutta, vaan kokonainen pienehkö liikeyritys, jolloin sen ylin johtaminen olisi käytännössä säätiön hallituksen tehtävä. Säätiön ehdoton fokus olisi liiketoiminnassa - ei varojen jakamisessa johonkin säätiölain mukaiseen yleishyödylliseen toimintaan.

Perustamislupaa säätiölle ei voida antaa, jos säätiön tarkoituksena sen sääntöjen mukaan on liiketoiminnan harjoittaminen (HE 166/2014 vp, s. 27), Liiketoiminta olisi vain keino, jolla tarkoitusta toteutetaan tai toteutusta rahoitetaan (HE 166/2014 vp, s. 28) Tässä on vanha ja perinteinen linjaus säätiöiden idean ytimessä.

Säätiön tarkoituksena voi olla liiketoimintaa ja lähipiirin taloudellisia etuja koskevia kieltoja lukuun ottamatta muu perustajan hyödyllisenä pitämä tarkoitus (HE 166/2014 vp, s. 64).

Mitään selkeää tarkoitusta säätiölle ei ole Elisa Palosen testamentissa tai sen liitteissä asetettu vaan hyvin monenlaisia yleisiä ja tarkemmin määrittelemättömiä tarkoituksia. Tämä viittaa siihen, että liiketoiminnan harjoittaminen on enemminkin säätiön todellinen ja aito perustarkoitus. Testamenttiin kirjattu monenlainen yleinen ja tarkemmin määrittelemätön on vain kulissi todellisen Elisa Palosen tarkoituksen (Kasvihuoneilmion liiketoiminnan jatkaminen) peittämiseksi.

Myös säätiölain lähipiirin hyötymistä koskevat kiellot ja siihen kytkeytyvä esteellisyys ovat ongelma testamentin kannalta, koska säätiön omaisuuteen kuuluisi myös Ruohosten lähipiiryhtiön Teknovisio Oy:n osakkeita. Ruohosilla ei voi olla mitään tekemistä tällaisen säätiön kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

Kantajat ovat kiistäneet vastaajien oikeudenkäyntikulut perusteeltaan. Määrän osalta he ovat kiistäneet vaatimuksen 33.279,83 euroa ylittävin osin.

VASTAUS

Kantajien vaatimukset tulee hylätä ja kantajat tulee velvoittaa yhteisvastuullisesti korvaamaan vastaajien oikeudenkäyntikulut 66.559,65 euroa laillisine korkoineen.

Perusteet

Vastaajat kiistävät Elisa Palosen olleen pakotettu tekemään testamentti tai hänen olleen vähintäänkin siihen taivutettu käyttämällä väärin hänen ymmärtämättömyyttään, tahdonheikkouttaan ja riippuvaista asemaansa tai petollisesti vietelty tekemään testamentti tai Elisa Palosen olleen painostuksen, paineen ja terveydentilansa johdosta sillä tavoin erehtynyt, että se on määräävästi vaikuttanut hänen tahtoonsa. Edelleen vastaajat kiistävät Elisa Palosella olleen sieluntoiminnan häiriöitä, jotka olisivat vaikuttaneet testamentin tekemiseen.

Kantajien väitteet testamentin saastuttaneesta selkeästä ja

voimakkaasta vierasta tahdosta ovat perusteettomia.

Kanne perustuu lisäksi väitteeseen, minkä mukaan Elisa Palonen olisi testamentannut koko omaisuutensa Juha Ruohosen ja tämän lähipiirin hallintaan. Tämä väite on perusteeton eikä perustu tosiasioihin.

Elisa Palosen 12.11.2018 allekirjoittamassa testamentissa hän on määrännyt omaisuutensa pääperijän olevan yleishyödyllinen säätiö ja säätiön perustamisen toimeenpanijaksi hän on määrännyt tämän jutun vastaajan Juha Ruohosen ja hänelle varahenkilöksi tämän jutun vastaajan Monika Ruohosen. Juha Ruohosen tai Monika Ruohosen tehtävänä on testamentin mukaan pelkästään perustaa säätiö Elisa Palosen tahdon mukaisesti.

Säätiölaissa on tarkasti säännelty säätiön perustamisesta, sille tulevasta hallinnosta, käytännön toiminnasta, säätiön toiminnan valvomisesta ja muista säätiön toimintaan liittyvistä seikoista.

Testamenttimääräyksen ja säätiölain perusteella kantajien väite omaisuuden testamenttaamisesta Juha Ruohoselle ja tämän lähipiirille ei siten pidä paikkaansa kantajien väittämässä laajuudessa. Testamentin mukaan testamentissa määrätyt henkilöt eli tämän jutun vastaajat saavat yhteensä 140.000 euroa käteistä rahaa jäämistöstä, koko jäämistön arvon ollessa perukirjan mukaan noin 1,4 miljoonaa euroa. Vastaajat siis saavat jäämistöstä omaisuutta noin 10 prosenttia, lopun omaisuuden siirtyessä tulevan säätiön alaisuuteen, käytettäväksi testamentissa mainittuun tarkoitukseen, ei tämän jutun vastaajien hyväksi.

Kantajat ovat väittäneet, ettei säätiö voi harjoittaa liiketoimintaa. Tämä väite on väärä. Säätiölain 7 §:n mukaan säätiö voi harjoittaa vain toimintamuotoihinsa välittömästi liittyvää liiketoimintaa sekä säännöissä määrättyä muuta liiketoimintaa toimintamuotojensa rahoittamiseksi.

Väitteet testamenttia saastuttavista tapahtumista

Kantajat ovat väittäneet Elisa Palosen olleen Juha Ruohosen johtaman kultin vaikutuksen alaisena. Mitään kulttia ei ole olemassa vaan väitetty kultti on kantajien omien virheellisten kuvitelmien tuote.

Kultin olemassaolosta ja toiminnasta on esiintuotu äänitallenteita, mitkä ajoittuvat 2000 -luvun alkupuolelle eli noin 15 vuoden takaisiin aikoihin. Äänitallenteissa kuuluu Juha Ruohosen ääni. Tallenteet liittyvät performanssiesityksiin, joilla ei ole mitään liityntää Elisa Palosen 12.11.2018 allekirjoittamaan testamenttiin. Tallenteet ovat loukkaavia vainajaa ja kanteessa esiintuotuja henkilöitä kohtaan.

Väitteet Elisa Palosen painostamisesta määräämällä hänet elävänä ruumisarkkuun, jotta hän oppisi luopumaan maallisesta, ovat perusteettomia. Ruumisarkku liittyy Elämän Värit -valokuvanäyttelyyn joka toteutettiin vuonna 2006 Kasvihuoneilmion tiloissa. Näyttelystä on

laadittu kirja, minkä sivulla 79 Elisa Palonen on ruumisarkussa teemalla ”ruoskijan loppu”. Kyse on siten taiteesta.

Kantajien väitteet Elisa Palosen mielisairaudesta tai muusta sieluntoiminnon häiriöstä ovat perusteettomia. Asiassa esitetyissä lääkärintodistuksissa on käsitelty pääosin [REDACTED] niistä ei ilmene kantajan väittämää sieluntoiminnan häiriötä.

Elisa Palosen esiin tuodut päiväämättömät, kokonaisuudesta erotetut päiväkirjamerkinnöiksi nimetyt kirjoitukset eivät tue testamentin pätemättömyyttä.

Väitteet ”myrkkycocailleista” liittyvät kantajien tekemään rikosilmoitukseen Juha Ruohosesta, mikä asia ei ole edennyt edes esitutkinnan aloittamiseen (päätös tutkinnan aloittamatta jättämisestä).

Kokonaisuutena asiaa arvioiden kantajat eivät ole esittäneet mitään näyttöä Elisa Palosen 12.11.2018 allekirjoittaman testamentin pätemättömyydestä. Kantajilta on asiaa kokonaisuutena arvioiden jäänyt huomioimatta tosiasioita vastaava tapahtumainkulku eli Elisa Palosen vapaasta tahdosta, vailla ulkopuolista vaikuttamista ja täydessä ymmärryksessä tekemä 12.11.2018 allekirjoitettu testamentti.

Näkemyistä tukee Elisa Palosen menestyksekkäs ura liike-elämässä, mihin hän ei olisi kyennyt kantajien väittämissä olosuhteissa. Elisa Palosella ei ole ollut sairautta, mikä olisi vaikuttanut testamentin tekemiseen. Elisa Palosen tekemän testamentin kirjalliseen muotoon on laatinut kokenut asianajaja Kari Ek toimien samalla testamentin todistajana.

Oikeudenkäyntikulut

Vastajaat ovat kiistäneet kantajien oikeudenkäyntikuluvaatimuksen perusteeltaan. Määrän he ovat myöntäneet oikeaksi.

TODISTELU

Kirjalliset todisteet

Kantajat

- K1. Valokuva Palosen talolta löytyneestä ruumisarkusta
- K2. Valokuva Palosen keittiön kaapin ovesta löytyneestä ”juoman” ohjeesta
- K3. Palosen terveystietoja
- K4. Elisa Palosen päiväkirjamerkintöjä
- K5. Virpi Kettusen tutkintapyyntö 7.1. 2019
- K6. Neljä kappaletta Elisa Palosen kotoa Kiimakalliontieltä löytynyttä äänitallennetta (Kesto 2h)
- K7. Asiantuntijanlausunnot: Matti Wallin 24.9.2019 ja Hannu Lauerma 2.10.2019
- K8. Testamentti liitteineen

- K9. Juha Ruohosen laatimat kultin kaaviot ja ohjeet Elisan alistamiseksi ja oman tahdon poistamiseksi uudelleenkodeauksella
- K10. Vuokra- ja sähkösovimukset mökistä, jonne Juha Ruohonen eristi Elisan uudelleenkodeausta ja aivopesua varten
- K11. Punaisen nauhan vala Elisan sitouttamiseksi kulttiin syyllisyydellä ja kirouksilla
- K12. Ruohosen kultin Linna-oppien teesit
- K13. Juha Ruohosen profetia Palosen erilaisiin heikkouksiin, traumoihin ja ongelmiin liittyen
- K14. Profetia väkivallan oikeutuksesta mielen tuhoamisessa
- K15. Profetia Juha Ruohoselle Elisaan kohdistuvista kirouksista ja tehtävistä
- K16. Profetiat ja kiroukset Matille uhriksi valitun Elisan kriittisen lähipiirin eliminoimiseksi
- K17. Profetiat ja kiroukset Matille uhriksi valitun Elisan kriittisen lähipiirin eliminoimiseksi
- K18. Profetiat ja kiroukset muille kulttiin värvätyille ja sen muille uhreille
- K19. Ruohosen kultin värväykseen laatiman Pako-trilogian varoitustekstit
- K20. Otteita Palosen päiväkirjamerkinnöistä uudelleenkodeauksen ajalta ja huijatuksi paljastumisen ajalta
- K21. Juha Ruohosen etpk ja sen liite kirje poliisille 2009 kultin toiminnan peittelemiseksi
- K22. Vornanen, liite esitutkintapöytäkirjaan
- K23. Juha Ruohosen oma kirje pahuutensa ja rahattomuutensa tunnustuksista
- K24. Mökkihänke esimerkkilasku Ruohosen rahastuksesta ja ylilaskutuksesta
- K25. Ruohosen uhrinsa kuoleman jälkeen vuorokausi ennen 16.4.2019 perunkirjoitusta AA Leppiniemelle lähettämä lasku
- K26. Valokuvat Elisa Palosen äidin hautajaisista 5.7.2014
- K27. Tutkimus Elisan mielestä uudelleenkodeausta varten

Vastaajat

- V1. Elisa Palosen jälkeen 5.6.2019 laadittu perukirja
- V2. Testamentti liitteineen (K8)
- V3. Elisa Palosen kirje Lealle 16.2.2009 (Lea Koivunen, Diverssikauppa EP Ky:n entinen myymälänhoitaja)
- V4. Kirja Elämän värit sanoin ja kuvin (17.7.2006, Victor A FinnBerg)
- V5. Kutsu "Elämän värit" näyttelyyn 22.7.2006 alkaen
- V6. Elisa Palosen päivämätön kirjoitus (ajoittuu vuoden 2006 jälkeiseen aikaan kirjoituksen tapahtumiin perustuen)
- V7. Elisa Palosen kirje Matille 3.8.2009 (Matti Vornanen)
- V8. Elisa Palosen päivämätön kirjoitus (ajoittuu kesään 2010 kirjoituksen sisältöön perustuen)
- V9. Elisa Palosen kanta Hanna ja Elina Ruhosta koskeviin lastensuojeluilmoituksiin 7.9.2010
- V10. Jaana Pedersenin sähköposti 11.11.2018 Elisa Paloselle sisältäen edunvalvontavaltakirjan sekä liitteen
- V11. Jaana Pedersenin sähköposti Juha Ruohoselle 22.11.2018
- V12. Potilaskertomukset ajalta 19.4.2018-14.11.2018
- V13. Tutkinnan päätös 5.4.2020

- V14. Viisi kappaletta videoita aikaväliltä 12.2.2008-31.10.2014
 V15. Videotallenne, Elisa Palonen Kasvihuoneilmiöllä
 V16. Videotallenne Elisa Palosen edunvalvontavaltuutuksesta
 V17A. Matti Vornasen 8.7.2010 päivätty kirje Teknovision henkilökunnalle ja Juha Ruohosen vanhemmille
 V17B. Seitsemän kappaletta videoita, joissa Elisa Palonen esittää näkemyksensä Matti Vornasen 8.7.2010 päivättyyn kirjeeseen
 V18. Äänitallenne Mia Viljasen kanssa käydystä keskustelusta Kasvihuoneilmiöllä 21.4.2009
 V19. Äänitallenne Katja Virtasen kanssa käydystä keskustelusta Kasvihuoneilmiöllä 21.4.2009

Henkilötodistelu

Kantajat

1. kantaja Johanna Mieskonen
2. kantaja Olavi Palonen
3. todistaja Eira Marketta Sorvari
4. todistaja Kerttu Elisabet Ollikkala
5. todistaja Mia Riikka Kaarina Hölsä
6. todistaja Hanne Maria Heino
7. todistaja Mari Susanna Oksanen
8. todistaja Janne Jukka Joonatan Inkeroinen
9. todistaja Kimmo Juhani Kurppa
10. todistaja Ivelin Panchev Kostadinov
11. todistaja Virpi Kettunen
12. todistaja Seija Anneli Granholm
13. todistaja Jaana Helena Kavonius (ent. Pedersen)
14. asiantuntija Matti Sakari Wallin
15. todistaja Jarmo Kalevi Törnqvist

Vastajat

1. todistaja Kari Mikael Ek

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Perustelut

1.

Johdanto

Elisa Palonen on ollut Diverssikauppa EP ky:n omistaja. Yritys tunnetaan nimellä Kasvihuoneilmiö. Kyseessä on vanhaan kasvihuoneeseen perustettu kahvila, antiikkiliike ja galleria Lohjalla. Myymälässä on sisustustavaraa ja antiikkia.

Elisa Palonen on kuollut 14.11.2018. Kanteessa on kyse Elisa Palosen kahta päivää ennen kuolemaansa (12.11.2018) allekirjoittaman testamentin moitteesta.

Juridisesti asiassa on kysymys perintökaaren 13 luvun 1 §:n 3 ja 4 kohdan arvioimisesta. Mainittujen lainkohtien mukaan testamentti voidaan moitteen johdosta julistaa pätemättömäksi, jos testamentin

tekemiseen on vaikuttanut mielisairaus, tylsämielisyys tai testamentin tekijän muu sieluntoiminnan häiriö (3 kohta) tai jos testamentin tekijä on pakotettu tekemään testamentti tai hänet on siihen taivutettu käyttämällä väärin hänen ymmärtämättömyyttään, tahdonheikkouttaan tai riippuvaista asemaansa taikka jos hänet on petollisesti vietetty tekemään testamentti tahi jos hän on muutoin sillä tavoin erehtynyt, että se on määräävästi vaikuttanut hänen tahtonsa (4 kohta). Kantajat ovat vedonneet sieluntoiminnan häiriöön (3 kohta) sekä pakottamiseen, taivuttamiseen ja petolliseen viettelyyn (4 kohta).

Asiassa on esitetty laajaa todistelua. Todistelussa on käyty läpi Elisa Palosen elämää varsin pitkältä ajanjaksolta alkaen noin vuosista 2002-2003 (joiltain osin myös pidemmältä ajanjaksolta) ja päättyen hänen kuolemaansa 14.11.2018. Asiassa on kuultu lukuisia henkilöitä, jotka ovat olleet Elisa Palosen kanssa tekemisissä hänen elämänsä eri vaiheissa. Asiassa on tullut myös ilmi sellaisten henkilöiden nimiä, mielipiteitä ja sanomisia, joita ei ole kuitenkaan käräjäoikeudessa henkilökohtaisesti kuultu. Todistelusta käy ilmi, että todistelu jakautuu aikaan, jolloin Elisa Palonen on ollut eroamassa aviomiehestään ja hänellä on ollut työnantajana erimielisyyksiä työntekijöidensä kanssa (n. vuodet 2002-2010) ja aikaan ennen testamentin laatimista (vuodesta 2016 eteen päin). Aikajanan hahmottamiseksi käräjäoikeus pyrkii kirjoittamaan tuomion siten, että jaottelee todistelun aikaan ennen vuotta 2016 ja aikaan vuonna 2016 ja sen jälkeen. Jotta jatkossa olisi helpompi ymmärtää todistelun sisältöä, käräjäoikeus myös esittelee erikseen henkilöt, joita asiassa on kuultu tai joiden nimet ovat tulleet muutoin esiin sekä heidän yhteydet toisiinsa.

Todistelua läpi käytäessä käräjäoikeus avaa todistelua vain siltä osin kuin sillä on ollut merkitystä asian ratkaisemiselle. Henkilökuultavat ovat kertoneet paljon myös seikkoja, jotka eivät ole heidän omia havaintojaan, vaan esimerkiksi asioita, joita he ovat kuulleet toisilta henkilöiltä. Osa heidän kertomuksistaan on ollut heidän itsensä tekemiä johtopäätöksiä tai heidän muilta kuulemia mielipiteitä, joita käräjäoikeus ei katso olevan aiheellista avata enemmän ratkaisuun. Käräjäoikeus pyrkii avaamaan henkilötodistelua vain siltä osin kuin henkilökuultavat ovat kertoneet heidän omia havaintojaan.

Siltä osin kuin se on ollut järkevää ja mahdollista, käräjäoikeus on pyrkinyt esittämään todistelun aikajärjestyksessä.

2. Henkilöt

2.1. Elisa Palosen sukulaiset

Asiassa on kuultu Elisa Palosen sisaruksista sisko Johanna Mieskosta ja veli Olavi Palosta. Heidän kuulemistensa yhteydessä on tullut esiin myös tapahtumia, joissa on ollut läsnä Elisa Palosen äiti, joka on kuollut ennen Elisa Palosta ja jonka hautajaisiin Elisa Palonen on osallistunut sekä Elisa Palosen isä Eino Palonen, joka on kuollut Elisa Palosen jälkeen.

2.2. Matti Vornanen ja Antti

Vornanen on Elisa Palosen ex-mies, josta Elisa Palonen on ottanut avioeron ja jonka kanssa hänellä on ollut vuosien varrella useita riitaisia oikeudenkäyntejä liittyen niin heidän avioeroonsa, omaisuuden ositukseen kuin Vornanen palkkoihin Kasvihuoneilmiön työntekijänä. Käräjäoikeudelle ei ole tarkemmin ilmennyt, milloin Elisa Palonen ja Vornanen ovat eronneet tai milloin heidän välillään on käyty riitaisia oikeudenkäyntejä, mutta kirjallisena todisteena esitetyistä videotallenteista (todiste V17B), joissa Elisa Palonen on kertonut oman näkemyksensä Vornanen kirjeeseen loppukesästä/alkusyksystä 2010 ilmenee, että tuossa vaiheessa ainakin ero ja siihen liittyvät oikeudenkäynnit on läpikäyty.

Vornanen on jo ennen vuotta 2010 esittänyt väitteitä kultti- tai lahkotoiminnasta, aivopesusta ja muista Juha Ruohosen Elisa Palosen väitetyistä vaikuttamistavoista. Hän on tuonut käsityksiään vuosien saatossa ilmi ainakin Juha Ruohosen vanhemmille, Teknvision Oy:n työntekijöille, Kasvihuoneilmiön työntekijöille ja poliisille. Vornasta itseään ei kuitenkaan ole nimetty asiassa kuultavaksi hänen terveydentilaansa vedoten.

Sekä Elisa Palosen kertomana videotallenteilta (todiste V17B) että asiassa esitetyistä muista kirjallisista todisteista nousee myös esiin nimi Antti. Antti lienee Vornanen kanssa samaan aikaan Kasvihuoneilmiöllä töissä ollut henkilö, joka on lähtenyt yrityksestä suunnilleen samoihin aikoihin Vornanen kanssa.

2.3. Ruohoset ja Ritvanen

Elisa Palonen on testamentannut tietyn rahaosuuden tasaosuuksin Monika, Susanna, Juha, Lauri, Elina ja Hanna Ruohoselle sekä Jukka Ritvaselle. Lisäksi hän on määrännyt perustettavaksi yleishyödyllisen säätiön, jonka toimeenpanijaksi hän on ilmoittanut ensisijaisesti Juha Ruohosen ja toissijaisesti Monika Ruohosen.

Videotallenteista (todiste V17B) ilmenee, että Elisa Palonen on tuntenut Juha Ruohosen vuosien, jopa vuosikymmenien ajan. Tallenteista ilmenee, että viimeistään avioeronsa aikaan hän on alkanut olla tiiviimmin yhteydessä Juha Ruohoseen ja tämän vaimoon Susanna Ruohoseen. Elisa Palonen on em. videotallenteilla kuvannut Juha Ruohosta ja Susanna Ruohosta ystävikseen. Kaikesta todistelusta on käynyt ilmi, että he ovat joka tapauksessa viettäneet paljon aikaa yhdessä.

Monika ja Lauri Ruohonen ovat ainakin Juha Ruohosen aikuisia lapsia. Elina ja Hanna Ruohonen ovat lastensuojeluviranomaisille osoitetun kirjeen (todiste V9) perusteella Juha Ruohosen ja Susanna Ruohosen yhteisiä lapsia, jotka ainakin vuonna 2010 ovat vielä olleet alaikäisiä. Ainakin Monika Ruohonen on ollut Kasvihuoneilmiöllä myös töissä.

Videotallenteista (todiste V17B) ilmenee, että Elisa Palonen on kuvannut Jukka Ritvasen olevan hänen lisäkseen ”toinen ulkopuolinen” Ruohosiin nähden. Jukka Ritvasen on kerrottu jollakin tavalla työskennelleen myös Kasvihuoneilmiössä. Tarkempi Elisa Palosen ja Jukka Ritvasen välinen suhde ei ole asiassa ilmennyt.

2.4. Kasvihuoneilmiön työntekijät ja Teknovision Oy:n työntekijät

Asiassa on kuultu todistajina Eira Sorvari, Kerttu Ollikkala, Mia Hölsä (ent. Viljanen), Hanne Heino, Mari Oksanen ja Kimmo Kurppa. He ovat Kasvihuoneilmiön entisiä työntekijöitä. Ollikkala on kertonut olleensa Elisa Palosella ja Kasvihuoneilmiöllä töissä epäsäännöllisesti vuodesta 2002 lukien aina vuoteen 2015/2016 asti. Heino ja Hölsä ovat kertoneet olleensa Kasvihuoneilmiöllä töissä noin vuodesta 2003 noin vuoteen 2009 asti. Kurppa on kertonut olleensa töissä vuodesta 2009 vuoteen 2010 asti. Sorvari on kertonut olleensa töissä Kasvihuoneilmiöllä 2-3 vuoden ajan noin vuosina 2010-2015 ja joka tapauksessa samaan aikaan mm. Virpi Kettusen ja Seija Granholmin kanssa. Oksanen on kertonut olleensa töissä samaan aikaan mm. Kettusen ja Granholmin kanssa.

Todistajina kuullut Ivelin Kostadinov, Virpi Kettunen ja Seija Granholm ovat olleet töissä Kasvihuoneilmiössä vielä Elisa Palosen kuoleman aikaan. Kettunen on kertonut aloittaneensa Kasvihuoneilmiössä vuonna 2010 ja Granholm puoli vuotta Kettusen aloittamisen jälkeen. Kostadinov on kertonut aloittaneensa vuonna 2017 varastotyömiehenä ja olevansa edelleen yrityksen palveluksessa.

Asiassa on tullut esiin myös nimi Lea Koivunen. Hän on entinen Kasvihuoneilmiön työntekijä. Myös Katja Virtanen, jonka osalta asiassa on esitetty hänen kanssaan käyty keskustelu äänitallenteelta, on Kasvihuoneilmiön entinen työntekijä. Käräjäoikeus toteaa, että todistajien kuulemisessa on voinut tulla ilmi vielä lisääkin Kasvihuoneilmiön eri työntekijöiden nimiä, mutta näillä nimillä ei ole ollut sellaista liityntää nyt kyseessä olevaan asiaan, että niiden esille tuominen olisi aiheellista.

Asiassa kuultu todistaja Törnqvist on tuntenut Elisa Palosen 1980-luvulta lukien. He ovat olleet muutamassa työpaikassa yhtä aikaa ennen Kasvihuoneilmiön perustamista. Törnqvist on ollut myös Matti Vornasen hyvä ystävä. Törnqvist on lisäksi työskennellyt jonkin aikaa Kasvihuoneilmiön kahvilassa kokkina.

Teknovision Oy on yritys, jonka osakkeita Ruohoset ja Elisa Palonen ovat omistaneet. Todistaja Inkeroinen on ollut Teknovision Oy:n työntekijä ja myöhemmin Elisa Palonen on ollut hänen asiakkaansa.

2.5. Kavoniukset

Asiassa on kuultu todistajana Jaana Kavoniusta (ent. Pedersen), joka on kertonut olleensa Elisa Palosen ystävä. Jaana Kavoniuksen nuorin lapsi

on ollut myös Elisa Palosen kummilapsi.

Kantajien avustaja/asiamies Petter Kavoniuksella ja Jaana Kavoniuksella on yksi yhteinen lapsi, jonka kummitäti Elisa Palonen on ollut. Avustaja on tuonut käsittelyn kuluessa ilmi näkemyksensä, että Juha Ruohonen on aiheuttanut myös hänen ja Jaana Kavoniuksen välikon ja kihlauksen purkautumisen, mutta että nyttemmin heidän välinsä ovat korjaantuneet.

2.6. Asiantuntijat Matti Wallin ja Hannu Lauerma

Asiantuntija Wallin on kertonut, että on avustaja Petter Kavoniuksen perhetuttu. Hän on tavannut Elisa Palosen kerran Petter Kavoniuksen syntymäpäivillä.

Asiantuntija Lauerma on antanut asiassa asiantuntijalausunnon. Häntä ei ole asiassa kuultu. Hän ei lausumansa mukaan (K7) ole koskaan tavannut Elisa Palosta.

2.7. Miina Äkkijyrkkä, Milka Rosala, Joonas Järvinen, Tuomo, Leif, Aulikki

Otsikossa mainitut nimet tulevat ilmi kirjallisista todisteista K17 ja K18, jotka on nimetty ”Profetiat ja kiroukset Matille uhriksi valitun Elisan kriittisen lähipiirin eliminoimiseksi” ja ”Profetiat ja kiroukset muille kulttiin värvätyille ja sen muille uhreille”. Tarkemmin asiassa ei ole ilmennyt, keitä nämä henkilöt ovat. Näitä henkilöitä ei ole myöskään kuultu asiassa.

2.8. Asianajaja Leppiniemi

Asianajaja Riitta Leppiniemi on toiminut Elisa Palosen kuolinpesän pesänselvittäjänä. Häntä ei ole kuultu asiassa.

2.9. Asianajaja Ek

Asianajaja Kari Ek on laatinut 12.11.2018 allekirjoitetun testamentin.

3.

Aikajana

Asiassa on käyty läpi Elisa Palosen elämää varsin pitkältä ajanjaksolta. Toisinaan on ollut haasteellista ymmärtää, mihin ajankohtaan todiste liittyy tai miltä ajankohdalta henkilökuultava on havaintonsa tehnyt. Henkilökuultavien kuulemisessa tietyt ajankohdat ovat nousseet esiin. Kerrottujen tapahtumien avulla on mahdollista jossain määrin määrittää, mistä ajankohdasta mahdollisesti on ollut kyse. Missään vaiheessa kärjäoikeudelle ei ole esitetty aikajanaa ja on mahdollista, että kärjäoikeuden itse laatima aikajana on puutteellinen ja jopa virheellinen. Aikajanan ei kuitenkaan ole tarkoituskaan olla absoluuttinen totuus asiassa, vaan lähinnä helpottaa tapahtumien hahmottamista ja ottaa esiin joitakin kiintopisteitä, joihin todistelua voidaan kiinnittää.

Elisa Palosen videotallenteesta (todiste V17B, 1 tallenne) ilmenee, että Elisa Palonen ja Juha Ruohonen ovat tunteneet toisensa ainakin parin vuosikymmenen ajan ennen lähentymistään (n. vuodesta 1986 lukien). Mahdollisesti vuoden 2001 alkupuolen tienoilla Elisa Palosen ja Juha Ruohosen välit ovat alkaneet lähentyä (todiste K23, Juha Ruohosen kirje Elisa Paloselle ja Matti Vornaselle, päivätty 9.1.2001). Elisa Palonen on eronnut tuolloisesta miehestään Matti Vornasesta todennäköisesti joko vuonna 2001 (todiste K9D, jossa otsikko "Avioliitto Vornasen kanssa 34-44 (1991-2001)" tai viimeistään vuonna 2004 (todiste K22, Vornasen kirje 7.9.2009). Vornaselta, joka on erosta huolimatta toiminut Kasvihuoneilmiössä todennäköisesti prokuran nojalla päättävässä asemassa, on 17.1.2005 otettu prokuraaoikeudet pois (todiste K22, "Päätös Diverssikauppa EP Ky:n hallinnosta töistä poissaoloajanani").

Elisa Palonen on ollut poissa Kasvihuoneilmiön toiminnasta 2000-luvun alkupuolelta lukien. Tarkka päivämäärä hänen poisjäännilleen ei asiassa ole ilmennyt. Poissaolon kestosta on myös esitetty eriäviä näkemyksiä. Tuona aikana Elisa Palonen on riidattomasti ollut ainakin osan ajasta asumassa Juha Ruohosen vuokraamassa paikassa (todiste K10). Vuokrasopimuksesta ei ilmene päivämäärää, mutta sen liitteistä ilmenee, että sähkön arviolaskutus on alkanut 17.8.2003 ja että laskutusjaksoja on ilmoitettu olevan 31.10.2004 asti.

Elisa Palonen on Kasvihuoneilmiöstä poissaolonsa aikana vähintään osallistunut "Elämän värit"- näyttelyn järjestelyyn (todiste V4). Siihen liittyvä Elisa Palosen avoin kirje on päivätty 17.7.2006 (V4, s. 5). Avoimen kirjeen mukaan Elisa Palonen on valmistellut tuolloin paluutaan Kasvihuoneilmiöön. Näyttely on ollut avoinna 1.9.2006 lukien (todiste V5).

Elisa Palonen on sairastunut syöpään ja syöpä on operoitu lokakuun 2007 aikoihin (todiste K3, Lääkärikeskus Mehiläinen kertomus, s. 2).

Elisa Palonen on palannut Kasvihuoneilmiöön jossain vaiheessa lokakuun 2007 (syöpäleikkaus) ja 16.2.2009 (todiste V3, kirje Lealle, josta ilmenee, että Elisa Palonen on jo palannut Kasvihuoneilmiöön ja työntekijöitä on alkanut lähteä) välisenä aikana. Tuona aikana tai hyvin pian tämän jälkeen Elisa Palonen on mitä ilmeisimmin myös riitaantunut vakavasti ex-aviomiehensä Matti Vornasen kanssa (todisteet V7, kirje Matille päivätty 3.8.2009; K22, Vornasen liite esitutkintapöytäkirjaan päivätty 7.9.2009; V17A Vornasen kirje, päivätty 8.7.2010). Samoihin aikoihin suuri osa Kasvihuoneilmiön vakinaisessa työsuhteessa olleista henkilöistä on irtisanoutunut työstään (kertojina omakohtaisista havainnoista mm. todistajat Hölsä (ent. Viljanen), Heino, Kurppa sekä Elisa Palosen videoitu haastattelu V17B).

Elisa Palonen on laadittanut edunvalvontavaltuutuksen 26.7.2010 Jaana Pedersenillä (nyk. Kavonius), mikä on videoitu (todiste V16).

Aiempien pitkäaikaisten työntekijöiden työsuhteiden päättymisen jälkeen ja mm. niitä ja Vornasta koskevien oikeudenkäyntien loputtua, Elisa Palosen elämäntilanne näyttäisi jossain määrin rauhoittuneen tai ainakaan siihen ei ole esitetty liittyneen sellaisia poikkeuksellisia yksittäisiä tapahtumia, joihin henkilökuultavien havaintoja voitaisiin liittää ennen vuotta 2016. Todistajat Kettunen ja Granholm ovat kertoneet mökkiepisodista, joka kummankin todistajan mukaan on tapahtunut vuonna 2016 ja Kettusen kertoman mukaan tarkemmin tuon vuoden syksyllä. Mökkiepisodilla tarkoitetaan tilannetta, jolloin Elisa Palonen on tullut töihin, keskustellut todistajien kanssa Ruohosista ja halunnut mennä muutaman viikon ajaksi Granholmin mökille siten, etteivät Ruohoset saa häneen yhteyttä.

Elisa Palosella on 19.4.2018 todettu terveyshuolia, jotka myöhemmin ovat johtaneet hänen menehtymiseensä (todiste V12). Jaana Pedersen (nyk. Kavonius) on 11.11.2018 toimittanut aiemmin laatimansa edunvalvontavaltakirjan Elisa Palosen sähköpostiosoitteeseen ja Elisa Palonen on lähettänyt valtakirjan edelleen 13.11.2018 Juha Ruohoselle ja Susanna Ruohoselle (todiste V10). Elisa Palonen on allekirjoittanut testamentin 12.11.2018. Hän on kuollut 14.11.2018 terveyshuolien vuoksi tehdyn toimenpiteen komplikaatioihin (todiste V12).

4.

Näyttö

4.1. Näyttö ennen vuotta 2016

4.1.1. Kirjalliset todisteet

Asiassa ei ole riitautettu, etteikö Elisa Palosen talolta olisi löytynyt ruumisarkkua. Se on valokuvattu (todiste K1). Elämän värit sanoin ja kuvin- kirjasta (todiste V4, s. 79) ilmenee, että vastaavannäköistä arkkua on käytetty tuon kirjan rekvisiittana. Ottaen huomioon, että arkku näkyy kirjan kuvissa, voidaan tehdä päätelmä, että arkku on ollut Elisa Palosen hallussa jo vähintään vuonna 2006. Valokuvan perusteella ei voida päätellä, että arkkua olisi väitetyllä tavalla käytetty Elisa Palosen painostamiseen luovuttaa omaisuuttaan Ruohosten hyväksi.

Valokuvassa (todiste K2) Elisa Palosen keittiön kaapin ovesta löytyneestä ”juoman” ohjeesta ilmenee, että ohje, joka on sisältänyt vetyperoksidia, sen laimentamisohjeen ja nautintamäärän on löytynyt. Siitä ei ilmene, kuka ohjeen on laatinut, mitä tarkoitusta varten se on ollut tai kenelle se on tarkoitettu. Asiassa ei ole käynyt ilmi, että tällä ohjeella joku olisi yrittänyt horjuttaa Elisa Palosen terveydentilaa. Todettakoon, että asiantuntija Wallinkin, joka on lääkäri, on häntä kuultaessa kertonut, että valokuvasta ilmenevän ”juoman” nauttiminen ei hänen näkemyksensä mukaan aiheuta terveyshaittaa, vaan korkeintaan voi närästää.

Juha Ruohosen kirjoitukset

Paraisilla 9.1.2001 päivätyistä kirjeistä (K23) ilmenee, että Juha

Ruohonen on ottanut kirjeitse yhteyttä Elisa Paloseen ja Matti Vornaseen ja kertonut jossain määrin mahtipontiseen sävyyn olevansa edelleen heille rahallista velkaa ja aikovansa edelleen suorittaa tuon maksun. Hän on myös tuonut ilmi mielipahaansa siitä, että häneltä pyydetään hengellisiä neuvoja, mutta niitä ei jakseta noudattaa loppuun asti.

Käräjäoikeudelle on esitetty lukuisia kirjoituksia (K17-18), jotka on päivätty ja otsikoitu seuraavalla tavalla:

- "Herran sanat, jotka minulle tulivat 9.1.2001 Sammatissa Elisan, Aulikin ja Joonaksen läsnäollessa"
- "Hengen ilmoitukset M. Äkkijyrkälle 17.12.2001, 15.10.2002. Niiden selitykset ja tiedon sanat 21.4.2002 historiallisine liitteineen"
- "Herran sanat M.Ä.:lle 12.2.2003"
- "Kirje Joonas Järviselle ja Milka Rosalalle. Ei ulkopuolisten käsiin.", päiväys 7.5.2002
- "Profetia Jukalle, torstai-iltana 3.7.2003"
- "Profetiat Laurille, Monikalle ja Jukalle, torstaiyönä 10.7.2003"
- "Kutsu Kristuksen seuraamiseen, uhriksi, profetia Leiville, keskiviikkona 26.1.2005".

Kirjoitukset on kirjoitettu vanhahtavaan uskonnolliseen sävyyn. Viestit ovat sisällöltään, uhkaavuudeltaan ja mahtipontisuudeltaan varsin samaan tapaan kirjoitettu kuin Elisa Paloselle kohdistetut kirjoitukset. Todisteista voidaan todeta, että tämän tyyppistä kirjoittelua ja Juha Ruohosen jossain määrin profeettana, Jeesuksena ja osin Jumalana esiintymistä on kohdistunut muihinkin henkilöihin kuin Elisa Paloseen.

Asiassa ei ole kiistetty sitä, etteikö Juha Ruohonen olisi laatinut kirjoitusta (todiste K14), joka on otsikoitu "Herran Sanat 12.11.2002 yöllä". Kirjoitukseen on kirjattu: "Kuinka paljon sinua pitää vielä lyödä, jotta sinä käsittäisit minun aivoitukseni! Sinä vikuroiva juhta, sinä vikuroiva juhta, jota minä pistimelläni pistän ja sinä koetat sitä vastaan kapinoida jatkuvasti!" Teksti on vanhanaikaiseen tapaan ja uskonnolliseen sävyyn kirjoitettu. Tekstistä ilmenee, että puhuja on tyytymätön naisihmiseen ja että tämä antaa naiselle anteeksi. Tekstiin on kirjattu: "Näin puhun minä, Jeesus, sinun totinen ylkäsi" ja "Ja Henki todistaa nämä sanat tänä yönä totisesti Jumalan sanoiksi." Tekstistä siis saa sen käsityksen, että niiden kirjoittaja/esittäjä esiintyy Jeesuksena ja Jumalana.

2.4.2003 päiväystä kirjoituksesta (todiste K16A), joka on otsikoitu "Näky ja tiedon sanat Matille" ilmenee, että myös muille on kirjoitettu hengen sanoja. Hengen sanoiksi on tiivistäen loppuu kirjattu: "palaja takaisin sitä tietä, mitä tulit ja löydä uusi tie."

Sarjakuvasta (todiste K16B) ilmenee, että Elisa Palosen, Ruohosten ja Vornasen riitelystä on laadittu sarjakuva. Asiassa ei ole kiistetty sitä, että sarjakuvan tekijänä on ollut Juha Ruohonen.

6.2.2004 päivätyssä kirjoituksessa (K15), joka on otsikoitu "Profetia

Juhalle Elisasta” teksti on kirjoitettu vanhanaikaiseen uskonnolliseen sävyyn. Tekstiin, joka on kirjoitettu osoitetun Juhalle, on mm. kirjattu: ”Nämä ovat sanoja, jotka minä hänelle puhun sinun kauttasi. Olen puhuva hänelle vielä suoraan, mutta vain ja vasta kun hän tuollaisesta eksymyksen tilastaan pois pääsee.” Kirjoittajaksi on mainittu Jeesus Kristus. Kirjoituksen sävy on paikoin synkkä. Siinä puhutaan kirouksista, elämästä ja kuolemasta, täydellisestä perikadosta ja siitä, että henkilö on valinnan edessä. Kirjoitus sisältää myös sadun ja sadun selityksen. Myös näiden tarinoiden sävy on uhkaava ja esittelee valinnan tekemistä ja sitä, että väärä valinta johtaa perikatoon.

Äänitallenteet

Elisa Palosen kuoltua hänen asunnostaan on löydetty lukuisia äänitallenteita. Osa löytyneistä äänitteistä (mm. todiste K6) on esitetty käräjäoikeudelle todisteena. Käräjäoikeudelle ei ole täysin selvinnyt, milloin äänitteet on äänitetty, mutta osapuolet ovat olleet yksimielisiä siitä, että ne liittyvät todennäköisesti vuoden 2004 lähettyville.

Äänitteellä 7 (todiste K6) äänessä ovat Juha Ruohonen ja Elisa Palonen. Äänite on varsin tunnepitoinen ja sekä Juha Ruohonen ja Elisa Palonen itkevät voimakkaasti. Juha Ruohonen puhuu äänitteellä vanhahtavaan sävyyn ja varsin mahtipontisesti. Hän esiintyy tallenteella niin Jumalana kuin Jeesuksenakin sanoen ” Näin puhun minä, sinun Herrasi. Jeesus Kristus ja minä tahdon nämä sanat osoittaa sinulle...” ja ”Näin puhun minä, Jeesus Kristus, sinulle.” Tallenteelta ilmenee, että sanat ovat kuin Jumalalta suoraan Elisa Paloselle osoitettuja. Tallenteella Jumala pyytää anteeksi Elisa Paloselta sitä, mitä tämä on joutunut elämässään kohtaamaan ja valittelee omaa velkaista kohtaloaan. Lisäksi Jumala unelmoi tai suunnittelee lukuisien ihmisten vapauttamista samalla tavalla, mitä Elisa Palonen on saanut osakseen. Elisa Palonen ilmoittaa, että tulisi tällaisesta onnelliseksi. Jumala myös kyselee: ”Rakkaani, haluathan auttaa minua keräämään sitä varallisuutta, jolla tämä voidaan tehdä?”.

Äänitteellä 3 (todiste K6) Juha Ruohonen lausuu samaan tapaan mahtipontisesti kuin aiemmalla tallenteella mm.: ”On minun tahtoni, että tuo Elisan varallisuus, joka nyt ikään kuin kelluu tyhjän päällä, jolle ei ole jatkajaa, jolle ei ole ikään kuin kotia teidän poismentyänne että tämä varallisuus alettaisiin myös muodollisella tavalla liittää minun valtakuntaani ja nyt minä sen sanon. Kunnioituksesta Mattia ja hänen jälkeläisiään kohtaan on sinun testamentilla säädettävä kolmasosa omaisuudestasi heille. Se osa omaisuudestasi joka on nyt siirtynyt sinun hallintaasi niin kuin sen sanoin puolet, puolet olkoot asetetut sinun sisaresi Lilja Susannan ja veljesi Armas Juhon perittäväksi sekä heidän poismentyään heidän perillistensä perittäväksi. Se osuus joka tässä vielä jää, olkoon osuus joka on merkinä ja muistona siitä, että kaikkea et voi vielä hallita, se jääköön näiden testamenttien ulkopuolelle muistuttamaan siitä, että kaikkea ei ole vielä saatu valmiiksi, ja että kaikki tämä pitää myös panna täytäntöön, mikä lamppuun väreinä tulee. Näin sinä liityt kolmeen yhteeseen, heihin teihin. Liityt kolmikkoon

täysivertaisena ja hyväksyttynä myöskin koko heidän perheensä osalta.” Juha Ruuhonen antaa myös Jeesuksena ohjeita siitä, miten jatkossa Elisa Palosen yritysasioita tulisi hoitaa ja asiassa tulee esiin, että Juha Ruuhonen on ollut tekemässä Elisa Palosen kanssa yritysjärjestelyjä. Juha Ruuhonen antaa myös Jeesuksena Elisa Paloselle luvan käydä omassa kodissaan hakemassa tavaroitaan. Tavaroita ei kuitenkaan saa hakea julkisesti päiväaikaan, ne pitää hakea yhdessä Susanna Ruuhosen ja Juha Ruuhosen kanssa ja Juha Ruuhonen ilmoittaa, että kyseessä on poikkeuslupa. Juha Ruuhonen myös lausuu:” Katso tämä on minun ilmoitukseni käytännön järjestelyistä, ja tämä ilmoitus samalla huolehtii siitä, että teidän ulkopuolellanne olevien ihmisten mielet ja suut tukitaan.”

Äänitteellä Elisa Palonen myöntelee Juha Ruuhosen sanomisia ja esiintyy nöyränä.

Äänitteellä 2 (todiste K6) Juha Ruuhonen on muun ohella lausunut edelleen mahtipontiseen tapaan: ”Kuuleppas Ruusu Raahappi Elisa. Sää pääset taas varoihin. No, poika persaukisena on heti käsiojos pyytämäs rahoi, kun sen enkelit tarttee niit. Mut sää tierät sen kun sil on mennyt sen valtakunta sellaiseen malliin kuin meni. Kun kirkot meni semmoiseen pisteeseen. Nyt sil on uus yritys menos. Se tarttee siihen niit sun rahojas. Kyl sää annat ne sil, nii. Jotain se suunnittelee. Kyl mä tiedän mitä, mut en sano, en sano. Rahaa se tarttee, rahaa sää saatki.”

Äänitteellä 1 (todiste K6) Juha Ruuhosen esiintyminen on hyvin samantyyppistä kuin aiemmillakin äänitteillä.

Kirjallisena todisteena esitetyllä äänitallenteella (todiste V19), jossa Elisa Palonen keskustelelee Katja Virtasen kanssa 21.4.2009 Kasvihuoneilmiöllä Elisa Palonen on esittänyt näkemyksensä siitä, että Vornanen on aiheuttanut lahkojuorujen leviämisen Kasvihuoneilmiöllä, mikä on johtanut henkilökunnan ”myrkyttymiseen”.

Kaaviot ym.

Käräjäoikeudelle on toimitettu todisteeksi kaavioiksi nimettyjä kuvia (todiste K9A), joista ensimmäisen sivun teksti on niin epäselvää, että siitä ei juurikaan saa selkoa. Kuvia on päivätty 21.11.2004, 18.6.2005 ja 13.11.2006. Kuvissa vaikuttaa esitetyn ajatuskarttoja, jotka liittyvät Elisa Palosen elämään ja sen mahdollisiin kipukohtiin.

Käräjäoikeudelle on toimitettu myös käsin kirjoitettuja tekstejä, piirrettyjä kuvia ja käsin tehtyjä kaavioita (todiste K9B), jotka mitä ilmeisimmin on käsialan perusteella Elisa Palosen itsensä laatimia. Kaavioissa ja kirjoituksissa on käyty läpi Elisa Palosen elämää, siihen liittyviä henkilöitä ja elämän kipukohtia.

Koneella kirjoitetussa tekstissä (todiste K9C) on otsikkona: ”Millainen on Elisa Jeriko, Sivupersoonana, Piilominä, Toinen Minä, Säkki ja mitä sille on tapahtuva?”. Kirjoituksessa on kuvattu sitä, millainen henkilö Elisa

Palonen on. Tekstiin on kirjattu: ”Keväällä Elisan vaikea ymmärtää tasonvaihtoja viikonloppuisin sekä maanantaiaamuihin kohdistunutta painetta lykätä työhön menoa. Tämä pakkautui hänen vanhaan minäänsä tunteena vapaudenriistosta ja pakottamisesta. Toisaalta, mitä muuta olisi Juha voinut tehdä tuolloin raivatakseen aikaa Herran tahdon toteuttamiseen? Jerikon kannalta nimittäin kaikki on ollut pakottamista eikä Vanha tunneminä olisi suostunut oikeastaan mihinkään.” Kirjoituksessa käydään läpi myös Juha Ruohosen, Susanna Ruohosen ja Elisa Palosen keskinäisiä suhteita sekä Elisa Palosen avioeroa Matti Vornasesta. Tekstistä ei ilmene sen kirjoittajaa, mutta asiassa ei ole kiistetty sitä, etteivätkö tekstit olisi Juha Ruohosen laatimia.

Kirjoituksessa ”Omantunnon ja moraalikoodien muodostuminen” (todiste K9D) on käyty läpi koneella kirjoitetun tekstin muodossa Elisa Palosen minuutta, hänen suhdettaan mm. Juha Ruohoseen, Susanna Ruohoseen, hänen henkilöhistoriaansa sekä siihen liittyviä kipukohtia. Tekstistä ei ilmene sen kirjoittajaa, mutta asiassa ei ole kiistetty sitä, etteivätkö tekstit olisi Juha Ruohosen laatimia.

”Punainen nauha”- otsikoidussa käsin kirjoitetussa 8.2.2004 päivätyssä kirjoituksessa (todiste K11), jonka ovat allekirjoittaneet Juha ja Elisa, allekirjoittaneet henkilöt ovat tehneet valan rakkaudesta, jota he ovat vahvistaneet ikuisen kadotuksen kirouslauseella. Vala on kirjoitettu ennemmin Juhalta Elisalle kuin heidän yhteiseksi lupaukseksi. Kirjoitukseen on mm. kirjattu, että ”Juha on kuolemanvaarassa ilman Elisaa” ja kohtia, joissa todetaan ”Elisa tietäköön, hän taistelkoon, ymmärtäköön hän, älköön Elisa jne.”

Päiväämättömässä kirjoituksessa (todiste K12), joka on otsikoitu ”Opetus sielun Linnan olemuksesta” Linnavoimaan astumisen ovat suorittaneet Armas, Ruusu ja Lilja. Kirjoittaja on ilmoittanut tahtonsa olevan, että em. henkilöt alkavat toteuttaa aiemmin lausuttuja ilmoituksia ja opetuksia.

Äänite työntekijöiden kanssa käydyssä palaverissa

Kirjallisena todisteena esitetystä äänitteestä (todiste V18) on kyse palaverista, johon ovat osallistuneet ainakin Elisa Palonen, Mia Viljanen (nyk. Hölttä), Kimmo Kurppa ja jossain vaiheessa myös Susanna Ruohonen. Palaverin aiheena on ollut työilmapiiri, saadut asiakaspalautteet, palautteista aiheutunut työntekijöiden puhuttelu ja yhden yrityksen työntekijän irtisanoutuminen. Osapuolet keskustelevat myös yrityksen työntekijöiden välillä kulkevista jutuista. Tallenteesta ilmenee, että Elisa Palosta harmittaa, että hänen selkäänsä takana puhutaan asioita, jotka eivät hänen kertomansa mukaan pidä paikkansa. Elisa Palosen näkemyksen mukaan lahkoo ei ole olemassa ja pitää siitä kerrottuja huhuja järjettöminä. Elisa Palonen kertoo, että hän saa entiseltä mieheltään Matti Vornaselta jatkuvasti yhteydenottoja, joissa tämä tuo esille lahkoväitteitä. Elisa Palosen näkemyksen mukaan Matti on vihainen ja katkera, koska on itse yrittänyt painostaa Elisaa, mutta Elisan saatua tukea Juha Ruohoselta ja Susanna Ruohoselta, hän on

päässyt irti Matin vallasta. Elisa Palosen mukaan Matin ja tämän taustalla olevan Antin ajatuksena on edelleen saada Elisa Paloselta rahaa ja kaadettua tämän yrityksen. Lisäksi Elisa Palonen sanoo uskonasioiden olevan yksityisasiota.

Terveystiedot

[REDACTED]

Elämän Värit- kirja

Elämän Värit- kirjasta (todiste V4) ilmenee, että Elisan avoin kirje on päivätty 17.7.2006. Kyse on kirjasta ja siitä koskevasta valokuvanäyttelystä (todiste V5). Kirja sisältää valokuvia, uskonnollisävytteisesti kirjoitettua tekstiä, vertauskuvia (mm. Faarao ja Orja s. 44-45, Muurien suojassa s. 60-61, Ruoskijan loppu s. 76-77 jne.) ja Elisan päiväamättömän kirjoituksen (todiste V6) mukaan kertomuksen hänen elämästään. Vapaamuotoisessa kirjoituksessaan (V6) Elisa Palonen on kirjoittanut: "Kukaan muu kuin Juha ei olisi voinut auttaa ja vapauttaa minua. Juhan kautta tulleilla profetian sanoilla minua alettiin tuhoisaksi käyneestä elämästäni irroittaa ja vapauttaa." Hän on kertonut näyttelyä varten käyneensä läpi koko elämänsä hyvin seikkaperäisesti keräten sen positiivisia ja negatiivisia asioita ja pyrkien korjaamaan asioita. Elisa Palonen on myös kirjoittanut: "Sitten tuli se suuri pimeys, sana lakkasi. Meille lakattiin puhumasta ja 4 kk sen alkamisesta minulla todettiin syöpä. Tätä pimeyttä kesti 1 v 4kk." Kirjoituksessa käydessään läpi avioeroa ja ex-miehen käytöstä, Elisa Palonen tuonut ilmi, että jos ex-mies "olisi uskonut niin hänelle annettaisiin kaikki. Mutta Matti rikkoi ja menetti testamentin ja osuutensa perustettavaan yhtiöön" ja "nyt hän ei ymmärrä, että herra piti silti hänen puoliaan ja halusi taata hänelle virallisen aseman perustettavassa yhtiössä ei juridisesti vaan lupauksen kautta" sekä "kun et enää usko profetioihin niin ainoa paperi on ositussopimus". Vielä Elisa Palonen on kirjoittanut: "Ja mikä tulee epäilyysi, etten olisi vapaan tahdon omaava, se voi välillä siltä näyttää, koska Juhan luonne on hyvin hallitseva ja voimakas, mutta on ollut monta kertaa tilanteita ja hetkiä, että Juha ei ole jaksanut itsekään uskoa ja on vaatinut kaiken lopettamista. Ja ne lukemattomat kerrat kun hän on

suorastaan käskenyt ja ollut ajamassa minut takaisin näiden vuosien aikana milloin Nummelle milloin KA:han. Jos olisi uskonut häntä, me emme olisi tässä nyt. Minä olen hänenkin heikkoina hetkinään kaiken lopettamisen vaatimuksensa lukemattomia kertoja torjunut. Ja vaatinut saada jatkaa. Jopa hänen vastustuksestaan huolimatta. En usko, että minun tarvitsee enempää todistaa tätä asiaa. Se, että Juha on ollut mielenhäiriötilassa johtuu monista asioista. Saamistaan profetioista ja niiden täyttymistä odottavan väsymyksestä...”

Elisa Palosen kirjeet

Elisa Palosen Lealle lähettämästä kirjeestä (todiste V3), joka on päivätty 16.2.2009 ilmenee, Elisa Palonen on kokenut kaikenlaisten asioiden vyöryvän ylitseen, hän on kokenut olevansa sodassa ja taistelemaan kaikin keinoin kotipesän ja sen olemassaolon puolesta. Hän on kertonut sodan syöneen hänen voimiaan. Kirjeessä hän on kiistänyt, että he olisivat lahkolaisia ja toisaalta pohtinut mitä pahaa siinä olisi, vaikka olisivatkin. Elisa Palonen on kirjoittanut ”Juha ei edes tahtonut olla profeetta, minulla oli tosi kova työ, kuin herättää hänet..” , ”Juha pisti jo kaikin keinoin hanttiin, että ei mitään sanaa tähän maailmaan edes tulisi, varoitteli minua, että tiedä se jos minut herätät niin profeettana ´pistan kaikki sekaisin´, ´haluatko sinä sitä´. Minä olen syyllinen kaikkeen, minä vaadin profeetan heräämisen. Muistat sen vitsailun lampun hengestä, otin korkin pois ja nyt sitä ei saa enää takaisin pulloon” , ”Varmin todiste jonkin isomman voiman lähestymisestä on se, että olemme koko ajan kuin tulella, mutta se tuli ei kuitenkaan polta meitä, sinä lähdit pakoon tuota tulta, se on totta, se muuttaa ihmistä, polttaa kuonaa pois, mutta ei tuhoa, vaan saa meidät muuttumaan.” , ”On täysin käsittämätöntä, mihin Terho perusti väittämänsä, että Juhalla on ollut kaksi lahkon perustamisyritystä, ja nyt tarvitsee rahaa taas uuden perustaakseen, koska Juhalla ei ole koskaan ollut mitään lahkoa, oli vain muutama ystävänsä, jotka kaikki olivat lähteneet pois helluntaiseurakunnasta, ja kokoontuivat 2-3 kertaa...” ja ”Juha on itse suurin vastus ja este asioille, se, se aina jaksaa kyseenalaistaa ihan kaiken ja ennen kaikkea itsensä. Minä se olen joka uskon, ja aika-ajoin pakotan hänetkin uskomaan”. Hän on kirjeessään kertonut myös kokemastaan vihasta Matin, Antin, Maaritin ja Tiehallinnon taholta. Hän on kertonut Matin kohdistavan häneen väitteitä lahkosta ja tämän käyttäytyneen mustasukkaisesti.

3.8.2009 päivätty kirje Matille (todiste V7) ilmenee, että Elisa Palonen on kirjoittanut Matille. Kirjeessä hän käy läpi heidän välillään olevaa eroriitaa. Hän lisäksi kirjoittaa: ”Hylkäsit luottamuksen, johon kaikki perustui.”, ”Ei minua kukaan ohjaa eikä asioihini puutu”, ”Jos Juha ei tukisi minua niin se olisi joku toinen”, ”Minä päätän omat asiani itse ja en tule koskaan sallimaan petturuuden, pirullisuuden ja uhkailun voittavan” ja ”Minä uskon oikeuteen ja oikeudenmukaisuuteen totuuteen ja vapaaseen tahtoon”.

Päiväämättömässä kirjoituksessaan (todiste V8) Elisa Palonen käy edelleen läpi asioita ja henkilöitä, joiden hän kokee kiusaavan elämäänsä. Hän tuo edelleen ilmi ongelmanaan riidan ex-miehensä

Matti Vornasen kanssa. Myös Antti on esittänyt häneen kohdistuneita vaatimuksia. Elisa Palonen on kokenut, että nämä henkilöt yrittävät saada häneltä vain rahaa esittäen velkomuskanteita vuosien takaa. Kirje näyttää kirjoitetun Vornasen lapsille, koska siinä viitataan Mattiin näiden henkilöiden isänä.

Esitutkintapöytäkirjat

Esitutkintapöytäkirjasta (todiste K21) ilmenee, että Juha Ruohosta on kuultu todistajana työsyryntää koskevaan asiaan 2.10.2009. Jo tuolloin Vornanen on esittänyt niitä väitteitä, jotka ovat nyt kyseessä olevan kanteen perusteena. Kun poliisi on kysynyt Juha Ruohoselta, onko tämä Elisa Palosen hengellinen profeetta, Juha Ruohonen on tuon kiistänyt ja todennut antaneensa neuvoja, jotka ovat liittyneet ihmisenä kasvamiseen sekä tiedollisesti että tunne-elämän tasolla. Juha Ruohonen on myös ilmoittanut tehneensä Vornasesta rikosilmoituksia (kunnianloukkaus ja laittomat uhkaukset).

Esitutkintapöytäkirjan liitteistä (todiste K22) ilmenee, että vuonna 2009 Vornanen on esittänyt poliisille oman näkemyksensä siitä, miten asiat ovat edenneet hänen, Elisa Palosen ja Juha Ruohosen välillä vuodesta 2002 lukien. Liitteeksi on liitetty myös 17.1.2005 päivätty ”päätös Diverssikauppa EP ky:n hallinnosta töistä poissaoloaikani”, jossa Elisa Palonen allekirjoittajana on määrännyt kaikki Vornasen prokuraaoikeudet peruutettavaksi ja valtuudet johdon ja rahavarojen hallintaan poistettaviksi. Liitteeksi on liitetty myös ”Ote Herran sanoista, jotka saimme Paraisilla 12.1.2005”, jossa kirjoittaja on esiintynyt Jeesuksena, päiväämätön kirjoitus ”Elisalle saadut hengen ilmoitukset”, joka on annettu hengen kautta sisältäen ”minun lankaikkisen Isän sanan”, koneella päiväämätön ”Selvitys: Mihin asti Ruusu on päässyt”, johon on käsin merkitty päivämäärä 15.1.2006 sisältämättä selvitystä siitä, kuka tuon päiväyksen on kirjoittanut, ”Kirje Matille 27.8.2008”, jonka on allekirjoittanut Elisa ja muista kirjoituksia, joita ei ole tarkemmin läpikäyty pääkäsittelyssä.

Matti Vornasen kirje

Matti Vornasen 18.7.2010 päiväämästä kirjeestä Teknovision henkilökunnalle ja Juha Ruohosen vanhemmille (todiste V17A) ilmenee, että Vornanen on lähettänyt edellä kuvatuille tahoille kirjeen, jossa on tuonut ilmi omia näkemyksiään liittyen Juha Ruohoseen ja hänen entiseen vaimoonsa Elisa Paloseen.

Videotallenteet

Asiassa on esitetty todisteena seitsemän kappaletta videoita (todiste V17B), joissa Elisa Palonen on käynyt läpi Matti Vornasen hänelle lähettämää 8.7.2010 päivättyä kirjettä. Videosarjassa Elisa Palonen käy läpi useitakin väitteitä, mutta kaikkien väitteiden läpikäyminen ei ole asian kannalta sillä tavalla olennaista, että niiden esiin kirjoittaminen olisi ratkaisun kannalta olennaista.

Elisa Palonen on ensimmäisellä videolla ilmoittanut kärsivänsä siitä, että Vornanen on esittänyt tällaisia väitteitä ja että näitä väitteitä on esitetty jo aiemminkin. Elisa Palonen on kiistänyt, että Ruuhonen olisi estänyt häntä menemästä lääkäriin ja on kertonut havainneensa rintasyövän ja menneensä lääkäriin ja että Ruuhoset ovat häntä tässä asiassa tukeneet ja vieneet mm. hoitoihin. Elisa Palonen on kiistänyt, että Susanna Ruuhonen olisi ollut Elisa Palosta vartioimassa töissä ja on kertonut, että Susanna tuli häntä auttamaan töihin ja tälle on muodostettu ihan oma tehtävänsä. Elisa Palonen on kehumus Susanna Ruuhosen kehittämää kirja/CD/DVD- osastoa ja kertonut asiakaspalautteen olleen hyvää.

Ensimmäisellä videolla Elisa Palonen on myös kertonut, että on saanut Juha Ruuhoselta neuvoja, miten yritystä tulisi hoitaa, mutta ei ole noudattanut ohjeita. Esimerkiksi hän ei ole muuttanut yritystä osakeyhtiömuotoon eikä ole hyväksynyt sitä, että Vornanen ja Koivunen otettaisiin mukaan yhtiöön. Yrityksen asioissa Elisa Palonen on kertonut toimineensa täysin vastoin annettuja neuvoja ja mm. käyttäneensä rahaa, vaikka sitä ei ole ollut. Ruuhoset eivät ole esittäneet mitään vaatimuksia, mutta kirjanpitäjänä toiminut Monika Ruuhonen on ollut huolissaan taloudesta. Silti Elisa Palonen on kertonut tehneensä omat ratkaisunsa.

Väitteeseen siitä, että Juha Ruuhosella olisi jotain tekemistä Elisa Palosen yrityksen työntekijöiden kanssa, Elisa on kiistänyt väitteen ja todennut, ettei tällä ole ollut mitään roolia työntekijöihin, työvuorolistoihin, työhönottoon tai muuhunkaan liittyen. Elisa Palonen on kuvannut Juha Ruuhosen toimineen hänen tukijanaan.

Profetointiväitteiden osalta Elisa Palonen on todennut, että tämän jälkeen ei juurikaan ole tullut profetioita, vain jotain pieniä. Hän on puolustellut, ettei profetoiminen ole jatkuvaa, vaan että niitä tulee vain silloin tällöin. Hän on myös harmitellut, miksei yläkerrasta auteta ja kertonut ja erikseen painottanut, että profetiat ovat lähinnä neuvoa antavia. Hän on kertonut, että ne tuntuvat hyvältä ja harmitellut, että kunpa niitä voisikin aina noudattaa. Hän on pitänyt niitä suurena viisautena.

Väitteeseen siitä, että Juha Ruuhonen olisi pakottanut hänet erottamaan Vornasen Kasvihuoneilmioista Elisa Palonen on todennut, että heinäkuussa 2008 Juha Ruuhonen sinänsä on profetoinut toimivallan pois. Hän on myös kertonut, ettei hänellä ole ollut muuta mahdollisuutta, kuin irtisanoa Vornanen, koska tämä on toiminut ilman prokuraa prokuristina, varastanut ja ottanut itselleen yrityksestä. Tässä tilanteessa on myös ollut luonnollista, että hän on ottanut tallelokeron avaimet pois Vornaselta. Elisa Palonen on kertonut, että hänen on ollut pakko muuttaa myös aiempaa testamenttiaan, koska testamentissa testamentin saajina olisivat olleet Vornanen ja tämän lapset. Elisa Palonen on kokenut, ettei olisi ollut suojassa, mikäli Vornanen olisi edelleen ollut testamentin saajana. Elisa Palonen on viitannut jopa palkkamurhan

mahdollisuuteen. Elisa Palonen on kertonut koevansa, että Vornanen yrittää esiintyä kuin omistaisi hänet ja kertonut Vornasen uhkailleen, että ”pahaa jälkeä tulee” ja uhannut enkeleillä ja muilla.

Uudelleenkoodauksen osalta Elisa Palonen on kertonut näkemyksensä, että ihmiset hypnotisoivat ja suggestoivat itseään jatkuvasti. Hän on katsonut, että jokaisen ihmisen tulisi aika ajoin tyhjentää itsensä välillä. Hän on viitannut näyttelyyn ja kertonut löytäneensä tauon aikana uudelleen luonnon, luonnonilmiöt ja oman tunnekyvyn. Elisa Palonen on katsonut, että jokaista meistä koodataan koko ajan ympäröivän informaation ja median kautta. Juuri tästä koodautumisesta hän on yrittänyt päästä irti ja löytää luonnon. Elisa Palonen on pohtinut, mikä on hyvää ja mikä huonoa koodautumista ja antanut vastaukseksi sen, että tulee valita ne henkilöt, joiden antaa suggestoida itseään.

Ensimmäisellä videolla Elisa Palonen on kertonut, että Juha Ruohonen ei ole koskaan julistautunut profeetaksi. Hän on kertonut, että Juha Ruohonen on joutunut poliisilaitoksellakin vastaamaan kysymyksiin siitä, onko tämä profeetta. Juha Ruhosta Elisa Palonen on kuvannut erikoiseksi persoonaksi, mikä ei kuitenkaan tee tästä profeettaa tai lahkojohtajaa. Elisa Palonen on kertonut tutustuneensa Juha Ruohoseen noin vuonna 1986. Juha Ruhosella on ollut samankaltaisia uskonnollisia epäonnistumisia kuin itsellä. He ovat jakaneet saman kiinnostuksen hengellisiin asioihin. Ulkopuolisen pyydettyä Elisa Paloselta hengellistä johdatusta, hän on ollut yhteydessä Juha Ruohoseen, joka on yrittänyt auttaa tuota henkilöä. Tässä yhteydessä Elisa Palonen on alkanut olla enemmän enemmän yhteydessä Juha Ruohoseen. He ovat alkaneet auttaa myös toinen toisiaan. Elisa Palonen on kertonut lainanneensa Juha Ruhoselle mm. rahaa, jotta Teknovision pääsee taloudellisista ongelmistaan.

Toisessa videossa Elisa Palonen on kertonut erostaan Vornasen kanssa. Hän on kertonut kokeneensa Vornasen kiusanneen häntä avioliitossa niin, ettei hän ole enää jaksanut. Elisa Palosta on myös sitonut kristillinen kasvatus, jonka mukaan eroaminen ei ole ollut hyväksyttävää. Elisa Palonen on kertonut toivoneensa jopa Vornasen kuolemaa, jotta pääsisi tästä eroon. Elisa Palonen on kertonut ajautuneensa epätoivoiseen tilanteeseen ja ajaneensa tahallaan kolarin Vornanen kyydissään, jotta pääsisi eroon kiusaamisesta ja kamalasta elämäntilanteesta. Kuullessaan Elisa Palosen teosta Juha Ruohonen on pistänyt välit poikki Elisa Paloseen, koska ei ole voinut hyväksyä tekoa. Elisa Palonen on kuitenkin ottanut uudelleen yhteyttä Juha Ruohoseen ja kertonut tälle, millaista hänen elämässään on ollut. Ystävyys on syventynyt ja he ovat alkaneet keskustella suoraan asioista.

Vornasen kerrottua kirjeessä hengen opetuksesta ja henkilöpalvontaan perustuvasta kultista, Elisa Palonen on kertonut, että hengellisistä asioista on toki puhuttu ja että niihin on haettu jonkinlaista ratkaisua. Vornanen on ollut itse tällainen henkilö myös, joka on halunnut keskustella ja kysellä. Keskusteluille ei ole ollut etukäteen sovittuja

aikoja, vaan se on ollut spontaania toimintaa. Myös unia on pohdittu yhdessä. Elisa Palonen on kertonut, että Juha Ruuhonen on kokenut ja nähnyt eniten asioita, mutta ettei tämä ole ollut ainoa henkilö.

Toisella videolla Elisa Palonen on tuonut ilmi, että Juha Ruuhonen ei allekirjoita, että olisi ainoa oikea profeetta. Elisa Palosen näkemyksen mukaan Juhalla on kuitenkin paljon tietoa, vaikka hän kunnioittaa muitakin, jotka näkevät ja kokevat asioita. Elisa Palonen on pitänyt Juha Ruuhosta todella avarakatseisena, jolle mikään ajattelutapa ei ole kartettava. Kaikille aatteille ja ajatuksille on annettu mahdollisuus.

Kolmannella videolla Elisa Palonen on puolustellut kirjaavaa kielenkäyttöään ja kiistänyt, että tuo kielenkäyttö osoittaisi lahkon olemassaoloa. Elisa Palonen on kertonut, että Juha Ruuhonen on ollut täysin vastahakoinen profetoimaan. Syy vastahakoisuuteen on ollut se, että Juha Ruuhonen on kokenut, että profetiat eivät kelpaa ihmisille, vaan ihmiset lopulta kääntyvät häntä vastaan. Elisa Palonen on kertonut, että "poislähteneiden elämät ovat romahtaneet". Hän on myös kertonut, että ketään ei ole pidetty missään vastoin tahtoaan ja että aina on pois päässyt lähtemään. Kolmannellakin videolla Elisa Palonen on tuonut esiin, että profetiat ovat neuvoa antavia ja että kukaan ei ole pakottanut noudattamaan profetioita. Hän on vielä erikseen todennut, että vaikka ne olisivatkin Jumalan sanaa, mitään pakkoa ne eivät ole.

Kolmannella videolla Elisa Palonen on kertonut Juha Ruuhosen maksaneen Elisa Palosen sapattivuoden. Elisa Palonen on kertonut, että hänelle itselleen raha ei ole ollut iso asia. Hän on pitänyt kuitenkin hyvänä, että raha-asiat on tuolloin katkaistu. Häntä ei ole pakotettu tähän. Tämän sapattivapaan aikana Juha Ruuhonen on maksanut Elisa Paloselle oman 10.000 euron velkansa pois.

Elisa Palonen on kertonut puheen Jerikon kaatamisesta olevan vertauskuvallista. Tällä hän on tarkoittanut sisäisen muurinsa kaatamista. Vornasen kiusaaminen on aiheuttanut Jerikon muurin. Jerikon muurit ovat liittyneet myös Elämän värit- näyttelyyn.

Vornasen väitteen siitä, että Juha Ruuhonen olisi ottanut etävalvontayhteyden Kasvihuoneilmiöön, Elisa Palonen on kiistänyt. Valvontakamerat on asennettu Kasvihuoneilmiöön mahdollisen murron varalta. Koska Elisa Palosella on ollut Teknvision Oy:n osakkeita, on ollut järkevää hankkia valvontakamerat tuosta yrityksestä. Elisa Palonen on myös pitänyt Teknvision Oy:n osakkeiden hankintaa järkevänä sijoituksena.

Ruusu- ja Lilja- nimiä Elisa Palonen on pitänyt lempiniminä. Kyse on ollut tältäkin osin vertauskuvasta- vertauskuva sisäisestä uudesta minästä ja minän rakenteiden nimeämisestä.

Vielä Elisa Palonen on todennut, että: "Me ei edes uskota fyysiseen herran tulemiseen, uskotaan että on oikeus ja totuus, jonka eteen joutuu näkemään vaivaa."

Neljännellä ja viidennellä videolla Elisa Palonen on tuonut ilmi näkemystään siitä, ettei Juha Ruohosella ole ollut mitään asemaa Kasvihuoneilmiön pyörittämisessä ja että Vornanen on aiheuttanut Kasvihuoneilmiön työntekijöiden joukkoeroamisen.

Kuudennella videolla Elisa Palonen on käynyt läpi Vornasen irtisanomista ja siitä käytyä oikeudenkäyntiä, tuonut ilmi, että hänellä on ollut rahallista riitaa Vornasen kanssa, kertonut avustaneensa rahallisesti Vornasenkin lapsia. Tälläkin videolla hän tuo ilmi, ettei Juha Ruohosta edes saa profetoimaan, että hänen saaminen profetoimaan on aina vaan vaikeampaa. Profetoinnin loppumiseen ei siten tarvita lääkitystä, koska sellaisia muutenkin saa niin vähän. Elisa Palonen on myös vedonnut uskonnon vapauteen. Hän on kiistänyt, että he olisivat lahko ja katsonut, että vaikka olisivatkin, kenelläkään ei olisi tätä oikeutta kieltää tai tuomita.

Seitsemännellä videolla Elisa Palonen on tuonut ilmi käsityksensä siitä, että Vornanen on yrittänyt saada omaa valtaansa takaisin vaatimalla mm. prokuraa. Hän on kiistänyt, että hänen suhteensa Juha Ruohoseen olisi manipuloiva ja kiistänyt, että tämä vaatisi rahaa.

Asiassa on esitetty kirjallisena todisteen viisi kappaletta videoita aikaväliltä 12.2.2008-31.1.2014 (todiste V14). Videoilla on kuvattu Elisa Palosen käymää kylttitaistelua sekä riitaa työntekijöidensä kanssa. Lisäksi yksi videoista (nro 2) on esittelyvideo Kasvihuoneilmioistä, jolla ei ole ollut merkitystä asiaa ratkaistaessa. Videoilta ilmenee, että Elisa Palonen on riitautunut voimakkaasti Tiehallinnon ja työntekijöidensä kanssa ja kokenut tulleen yrittäjänä kiusatuksi. Niistä myös ilmenee, että Juha Ruohonen on osallistunut Elisa Palosen rinnalla tämän riitoihin.

Videolla (todiste V15) Elisa Palonen vaikuttaa olevan turhautunut siihen, miten hänen työntekijänsä hoitavat työtehtäviään. Hän tuo ilmi näkemyksensä, että mikäli hän hoitaisi asiat yhdessä Susanna Ruohosen kanssa, työt olisivat jo tulleet tehdyiksi.

Edunvalvontavaltuutusta koskevalla videolla (todiste V16) ilmenee, että paikalla ovat olleet Elisa Palonen, Susanna Ruohonen, Jaana Kavonius ja kuvaaja, joka mitä ilmeisimmin on ollut Juha Ruohonen. Videolla lähinnä Jaana Kavonius käy läpi sen, mitä edunvalvontavaltuutuksella tarkoitetaan. Elisa Palonen kuuntelee Jaana Kavoniuksen selostuksen ja lähinnä myötäilee ymmärtäneensä kerrotun.

Lastensuojeluilmoitukseen liittyvä kirjoitus ja valokuvat

7.9.2010 päiväystä kirjoituksesta liittyen lastensuojeluilmoitukseen (todiste V9) ilmenee, että Elisa Palonen on allekirjoittanut koneella laaditun kirjeen. Asiassa on tuotu esiin epäily, että kirjeen kirjoittaja ei olisi Elisa Palonen, koska hän ei ole koneita käyttänyt. Ottamatta tarkemmin kantaa, kuka juuri tämän kirjeen on laatinut, käräjäoikeus

toteaa, että kirje vastaa sisällöltään sitä, mitä Elisa Palonen on kertonut videotallenteilla hänen Vornasen välisestä kaunasta ja vastaa hänen muutoinkin esittämiä kannanottoja, joita ei tässä yhteydessä ole tarpeen toistaa.

Valokuvista (todiste K 26) ilmenee, että 5.7.2014 Elisa Palonen on osallistunut äitinsä hautajaisiin.

4.1.2. Henkilötodistelu

Johanna Mieskonen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa todennut hänellä olleen lämmin suhde sisarensa Elisa Paloseen. He ovat olleet paljon yhteydessä kuitenkin siten, että pääosin yhteydenpito on tapahtunut puhelimitse ja fyysisiä tapaamisia on ollut vuosittain muutamia. Mieskonen on kertonut käyneensä silloin tällöin yökylässä sisarensa luona tämän ollessa vielä naimisissa Vornasen kanssa. Eron jälkeen yökylävierailuja ei enää ole ollut. Äidin kuoleman eli vuoden 2014 jälkeen myös muut fyysiset tapaamiset ovat vähentyneet siten, että Mieskonen on tavannut sisartaan lähinnä vain jouluna.

Mieskonen on kertonut Elisa Palosen osallistuneen sukujuhliin ja heidän viettäneen mm. joulut yhdessä vanhempiensa luona. Mieskonen on kuvannut sisartaan lempeäksi, avuliaaksi, mutta myös herkkäuskoiseksi. Elisan elinaikana Elisa ei ole kertonut Mieskoselle mitään kultista, käskyttämisestä tai liikkumisrajoituksista.

Elisan ja Vornasen eron aikoihin Vornanen on soittanut Mieskoselle kertoakseen, että eron syytä ei ole Elisa. Vornanen on jo tuolloin kertonut, että eron synä on ulkopuolinen tekijä, Juha Ruohonen. Jo tuolloin Vornanen on väittänyt, että Juha Ruohonen on hamuamassa Elisan omaisuutta. Vornanen on kertonut, että Juha Ruohonen on edellyttänyt Elisalta maallisesta mammonasta luopumista. Mieskosen tietoon on tullut, että Vornanen oli soittanut myös isälle erosta, mutta Mieskonen itse on kieltänyt Vornasta ottamasta vanhempiin enempiä yhteyttä.

Mieskosen havainnon mukaan Elisassa on tapahtunut muutos. Elisasta on kadonnut ilo eikä tämä ole enää kertonut sisarelleen myymälän hassuista tapahtumista. Kun hän on tiedustellut Elisalta, onko kaikki kunnossa, Elisa on kertonut miettivänsä työasioita. Mieskosen näkemyksen mukaan Elisa on ollut ahdistunut, hiljainen ja jäykkä.

Mieskonen on kertonut tavanneensa Susanna Ruohosen jossain vaiheessa Kasvihuoneilmiöllä. Mieskonen on pitänyt Susannaa Kasvihuoneilmiön työntekijänä.

Olavi Palonen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut tavanneensa Elisaa jouluisin ja kesäisin, kun Elisa on käynyt tapaamassa vanhempiaan, jotka ovat asuneet Olavi Palosen kanssa maatilalla. Vanhemmat ovat olleet Elisalle tärkeitä ja tämä on pitänyt heistä hyvää huolta. Elisa on käynyt sukujuhlissa ja merkkitapahtumissa,

mutta muutoin hän ei ole useinkaan käynyt, koska suku on asunut Keski-Suomessa.

Olavi Palonen on kuvannut Elisan olleen uskonnon suhteen herkkäuskoinen. Olavi Palosen havaintojen mukaan Elisa on ollut vahvasti uskossa ja tämä on kokeillut useita seurakuntia vielä Helsingissä asuessaan.

Elisan ja Vornasen ollessa vielä avioliitossa ja heidän ollessa kylässä Elisa on Olavi Palosen kertoman mukaan alkanut puhua piruista. Vornanen oli hävennyt Elisan purkausta. Olavi Palonen ei ole tuossa vaiheessa vielä tiennyt Ruohosesta mitään.

Elisan ja Vornasen eron aikaan Vornanen on ollut yhteydessä Olavin ja Elisan isään, jotta tämä puhuisi Elisalle. Isä on kuitenkin tuolloin todennut, ettei voi puuttua toisten asioihin.

Olavi Palonen on kertonut tavanneensa Juha Ruohosen ja Susanna Ruohosen kerran, kun nämä tulivat käymään Olavi Palosen tilalla. Elisa ja Ruohoset ovat yöpyneet tilalla. Lisäksi Ruohoset (tai ainakin Juha Ruohonen) ovat muutaman kerran tuoneet Elisaa kylään. Olavi Palonen on keskustellut Juha Ruohosen kanssa lähinnä maatila-asioista eikä tämän kanssa ole tullut puheeksi, mikä hänen suhteensa Elisaan on ollut. Yökyläilypäivänä paikalla ovat olleet Olavi Palosen, Elisan ja Ruohosten lisäksi Olavin ja Elisan vanhemmat. Tuolloin Elisa ja Ruohoset ovat olleet ullakkohuoneessa. Olavi Palonen on ollut vanhempiensa kanssa olohuoneessa. Elisa on tullut ullakkohuoneesta alakertaan kertomaan, että Juha Ruohonen on profeetta, että tämä puhuu Jumalana ja on kutsunut häntä ja hänen vanhempiaan paikalle. Kukaan ei kuitenkaan ole liikahtanut mihinkään ja Elisa on lähtenyt takaisin ullakkohuoneeseen. Tuossa tilanteessa Elisa on ollut tohkeissaan ja innoissaan. Olavi Palosen havainnon mukaan Elisaan profetoiminen ja Jumalana puhuminen on uponnut aivan täysin. Olavi Palonen ei ole tuolloin puhunut tapauksesta mitään edes sisaruksilleen, koska tämä oli niin omituinen tapaus. Elisakaan ei ole puhunut tapahtuneesta myöhemmin.

Olavi Palonen on kertonut Elisan antaneen hänelle kaksi kirjaa, jotka Juha Ruohonen on kirjoittanut. Toinen kirja on ollut sattumuksia ja historiaa, mutta se ei ole sisältänyt uskonnollista tekstiä. Toinen kirja on jäänyt Olavi Paloselta lukematta eikä hän ole tiennyt, mitä se on sisältänyt.

Kun Olavi Paloselta on tiedusteltu, onko Elisa esitellyt Ruohosia tai Ritvasta hänelle, Olavi Palonen on todennut, ettei tiedä Juha Ruohosen suhteesta Elisaan muuta kuin että tämä on joku profeetta. Susanna Ruohonen oli puolestaan jotenkin yhteydessä Elisan firmaan. Ritvasen Olavi Palonen on kertonut olleen kerran mukana Keski-Suomeen tultaessa. Ritvanen on ollut kameran käyttäjänä. Muuten Olavi Palosella ei ole tietoa Ritvasesta.

Todistaja Kerttu Ollikkala on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut työskennelleensä Elisa Paloselle vuonna 2002 noin kolmen kuukauden ajan pääosin ulkotöissä, Kasvihuoneilmiössä ja myös Elisan kotipihalla, ja välillä myös Kasvihuoneilmiön myymälässä. Tämän työjakson jälkeen hän oli tehnyt töitä Elisalle lyhytkestoisesti, korkeintaan viikon pätkissä useiden vuosien ajan. Ollikkala on pitänyt Elisan käytöstä ja työhöntulopyyntöjä hyvin ailahtelevina. Ollikkalaa oli pyydetty töihin, sitten oli sanottu, ettei tarvitsekaan tulla, ja sitten soitettiin taas, että tule sittenkin. Tätä ailahtelevaisuutta oli kestänyt koko sen ajan, kun Ollikkalla oli ollut Elisalla töissä. Työjaksojen välillä saattoi olla neljä-viisikin vuotta. Viimeisin jakso oli ollut vuosina 2015-2016. Työsuhteen Ollikkala oli päättänyt, koska piti sitä pomputteluna ja nöyryyttämisenä.

Ollikkalan mukaan Elisan käytös oli aina ailahtelevaista eikä koskaan tiennyt, mitä tulee. Hän itse oli saanut osakseen huutamista, kun hän oli ollut liikkeessä töissä ja hän koki myös tulleet nolatuksi asiakkaiden edessä. Elisa oli soitellut Ollikkalalle välillä iltaisin aika myöhään, kello 20 jälkeen. Puhelut olivat kestäneet aika pitkään eikä Ollikkala aina ollut pystynyt vastaamaan. Puhelut olivat koskeneet ihan tavallisia asioita, esimerkiksi sitä, mitä kylällä tapahtui.

Ollikkala oli nähnyt Susanna Ruohosen pienen tytön kanssa Elisan kotona, kun he olivat kahvitelleet saman kahvipöydän ääressä Ollikkalan työskennellessä Elisan pihalla.

Ollikkala oli asunut Elisaa vastapäätä. Kylällä oli puhuttu Elisaan liittyen uskonnosta ja lahkosta. Kylällä oli myös kiertänyt cd, jolla Elisa nyyhkytti ja itki, jossa puhuttiin Ruususta ja miehen ääni, joka nauroi, nousi ja laski. Ollikkala ei ollut kyennyt kuuntelemaan cd:tä loppuun, vaan hän oli laittanut sen eteenpäin. Pienellä paikkakunnalla kaikki olivat olleet tästä järkyttyneitä. Ollikkalalla ei ollut tietoa siitä, kuka cd:tä oli levittänyt. Yksi cd oli kiertänyt talosta toiseen ja ajatuksena oli ollut, että sitä kierrätetään eteenpäin. Taustalla oli varmaan se, että kaikki halusivat tietää, mistä oli kysymys, etenkin kun moni kaupan työntekijöistä oli alueelta kotoisin.

Ollikkalalle Elisa oli kertonut kärsivänsä unettomuudesta. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Todistaja Mia Hölsä (ent. Viljanen) on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut työskennelleensä Kasvihuoneilmiössä kahvilan puolella kuusi vuotta vuodesta 2003 alkaen kevääseen 2009. Hän oli työskennellyt Elisan alaisuudessa ja Elisa oli loppuun asti se, jota hän oli pitänyt pomona. Aluksi myös Vornanen oli ollut mukana. Hölsä oli ollut 10 kuukautta äitiyslomalla vuonna 2006.

Elisa oli ollut pidemmän aikaa poissa sairastuttuaan syöpään. Kysyttäessä, muuttuiko mikään Elisan palattua, Hölsä on todennut

Kasvihuoneilmiöön tulleen nopeasti uusia ihmisiä töihin, ja hän oli ymmärtänyt heidän olevan perhettä, sukunimeltään Ruohonen. Yksi oli tullut hoitamaan kirjanpitoa ja palkanlaskua. He olivat olleet Kasvihuoneilmiöllä päivittäin; isä, äiti, lapset sekä Ritvanen. Nämä olivat viettäneet Kasvihuoneilmiössä niin paljon aikaa, että heidän olemisensa oli häirinnyt työntekijöitä. Työntekijöitä oli myös ihmetellyt, miksi lapset olivat Kasvihuoneilmiössä eivätkä koulussa. Hölsän mukaan Elisa oli aina ollut tosi rempseä, mutta hänestä oli tullut selkeästi varautuneempi. Hölsä oli olettanut selkeän muutoksen johtuneen vakavasta sairastumisesta. Hölsä ei ole muistanut jutelleensa Elisan kanssa kahden kesken, vaan seurassa oli aina ollut joku näistä uusista henkilöistä. Tilanteita, joissa Ritvanen tai Ruohoset eivät olisi olleet lähellä, oli todella vähän. Ennen Elisan sairauslomaa Hölsä oli hoitanut paljon asioita yhdessä Elisan kanssa ja keskustellut hänen kanssaan.

Työilmapiiri Kasvihuoneilmiössä oli muuttunut merkittävästi. Pikkuhiljaa ilmapiiristä oli tullut yhä ahdistavampi ja useita työntekijöitä oli lähtenyt. Työntekijöiden keskuudessa oli alettu puhua lahkosta. Huhu oli kulkeutunut diverssikaupan puolelta myös kahvilatyöntekijöiden puolelle. Tilanne oli eskaloitunut siihen, että työntekijöitä oli pyydetty yksitellen puhutteluun yläkertaan. Eräs Hölsän työkaveri oli ollut siellä 1-2 tuntia ja tullut itkien pois, kun Hölsää pyydettiin jäämään työpäivän päätteeksi keskustelemaan. Suljettuaan kahvilan Hölsä oli mennyt yläkertaan olettaen, että hän juttelisi siellä Elisan kanssa. Paikalla oli kuitenkin ollut kymmenen ihmistä odottamassa häntä ja hänelle oli varattu paikka pöydän päähän. Osoittautui, että lahkopuheet olivat pääasiallinen syy keskusteluille. Hölsältä oli tivattu, kuka levittelee tämänkaltaisia huhuja. Hölsä oli kokenut tilanteen tosi ahdistavana ja myötäillyt koko ajan. Hän ei ollut tietoinen siitä, että tilaisuus äänitettiin (kirjallisena todisteena V18 esitetty äänite). Päästyään pois 1-2 tunnin kuluttua Hölsä oli jäänyt välittömästi sairauslomalle.

Muutama päivä sairauslomalle jäämisen jälkeen, kello 22 jälkeen illalla, Ritvanen ja Juha Ruohonen olivat soittaneet Hölsän ovikelloa. Hölsä oli nähnyt heidät ovisilmästä. Hän ei ollut uskaltanut avata ovea. Ritvanen ja Juha Ruohonen olivat koputelleet oveen jonkin aikaa ja jättäneet sitten postiluukkuun lapun, jossa he kehottivat Hölsää irtisanoutumaan ilman mitään palkkavaatimusta. Hölsää oli pelottanut tosi paljon. Hän oli ottanut yhteyttä asianajajaan.

Hölsä on kertonut viihtyneensä Kasvihuoneilmiössä niin hyvin, että olisi siellä varmaan vieläkin töissä, jos näitä tapahtumia ei olisi ollut.

Hölsällä ei ole ollut omakohtaista kokemusta lahkoasioista työajalta vaan hänen tietonsa on lähtöisin muiden työntekijöiden puheista. Elisan kuoleman jälkeen ja viimeisen puolen vuoden aikana ennen oikeudenkäyntiä Hölsä on nähnyt ja kuullut netissä äänitteitä ja keskusteluita, joissa Juha Ruohonen puhuu itsestään jumalana ja Elisasta Ruusuna. Hölsä on pitänyt äänitteitä käsittämättöminä. Silloin kun hän oli töissä Kasvihuoneilmiössä hänellä ei ollut tietoa mistään näin kauheista asioista eikä siitä, että Elisa voi niin huonosti.

Kysyttäessä, mistä Hölsä tietää asioiden olleen Elisan tahdon vastaisia, Hölsä on vastannut, että hänen käsityksensä perustuu siihen, mitä Elisan sisko ja hyvä ystävä puhuu.

Hölsän mukaan Elisa Palonen oli aina äkkipikainen ja temperamenttinen mutta samalla hyvin empaattinen ihminen. Elisa oli muun muassa auttanut Hölsää taloudellisesti hänen muuttaessaan poikansa kanssa kahdestaan asumaan.

Todistaja Hanne Heino on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut olleensa kesätöissä Kasvihuoneilmiössä kolmena kesänä sekä toisinaan myös viikonloppuisin ennen valmistumistaan artemiksi. Sen jälkeen, kun hän valmistui vuonna 2003, hän oli työskennellyt Kasvihuoneilmiössä vakituisesti kuusi vuotta ennen kuin irtisanoutui vuonna 2009. Heino oli työskennellyt myymälän puolella, jossa hän teki laajasti kaikkea: hinnoittelua, sijoittelua, tavarantoimitusta jne.

Jo kesätöissä ollessaan Heinon selkeä käsitys oli se, että yrityksen omistaja ja ylin esimies on Elisa Palonen, myös silloin kun Elisa oli Heinon vakituisen työsuhteen aikana suurimman osan ajasta poissa. Heinon mukaan Elisa jäi useaksi vuodeksi pois, kun hän itse tuli vakituisen työsuhteeseen. Silloin Heino oli pitänyt lähimpänä esimiehenään Matti Vornasta.

Heino ei ole muistanut tarkkaa ajankohtaa, milloin Elisa tuli takaisin. Hänen muistikuvansa kuitenkin on, että paluu olisi tapahtunut noin vuosi ennen kuin hän itse lopetti työskentelyn Kasvihuoneilmiössä vuonna 2009. Palosen palattua Ruohoset tulivat hänen mukanaan yritykseen. Palonen oli esitellyt heidät tuolloin.

Työilmapiirissä ei heti tapahtunut muutosta, mutta suhteessa Vornaseen aika pian. Heino on muistellut Elisan väittäneen, että Vornanen olisi hoitanut yritystä huonosti hänen poissaolonsa aikana. Oli ollut vastakkainasettelua ja jännitteitä. Seuraavien kuukausien aikana moni työntekijä lähti. Heinolla ei ollut tietoa siitä, moniko irtisanottiin ja moniko irtisanoutui. Tarkkaa syytä lähdölle Heino ei myöskään tiennyt, mutta Lea Koivunen oli kertonut aika paljon Elisan ja Ruohosen uskonnollisista ajatuksista ja elämäntavasta, mikä oli ollut ainakin Koivuselle syy lähteä, kun hän ei halunnut olla niiden asioiden kanssa tekemisissä. Heino ei muistanut tarkkaan, mitä Koivunen oli kertonut mutta se oli koskenut uskonnollisia näkemyksiä, joita mahdollisesti suunniteltiin tuotavaksi yrityksen toimintaan. Oli ollut puhetta siitä, että töissä ei ollut enää kivaa olla, ilmapiiri ja henkilöstöpolitiikka oli muuttunut niin paljon. Heino itse ei ollut kuullut koskaan Paloselta uskonnollisista asioista.

Ruohosia Heino oli nähnyt Kasvihuoneilmiöllä, kaikkia heitä jossain vaiheessa. Susanna Ruohosta hän oli nähnyt muita Ruohosia useammin, sillä hän oli ilmeisesti ollut töissä, tehnyt myymälän järjestelyitä ja ollut useimmin paikalla. Juha Ruohonen oli ollut paikalla, kun järjestettiin elokuvailtoja ja näyttelyitä. Monika Ruohonen oli tullut hoitamaan talousasioita ja palkanmaksua, mutta hän ei ollut

usein fyysisesti läsnä. Nuoremmat tytöt olivat joskus äitinsä Susanna Ruohosen mukana. Harvemmin Heino oli nähnyt perheen poikaa. Useimmiten joku näistä henkilöistä oli ollut paikalla Elisan kanssa.

Vornanen oli käynyt pari kertaa irtisanomisensa jälkeen Kasvihuoneilmiöllä ja tuolloin Elisa oli saanut ”raivarin” ja ajanut hänet ulos. Heinosen muistaman mukaan Elisa oli jopa huitonut Vornasen ulos tuolilla.

Heino itse oli lähtenyt pois pidemmän prosessin lopputulemana. Vanha työkaveriporukka oli hajonnut eikä hänellä itselläänkään ollut enää mieluisaa olla siellä. Taloudellisista syistä hän ei ollut uskaltanut lähteä nopeasti ja spontaanisti. Yhtenä päivänä kevään 2009 aikana kahvilan työntekijät oli pyydetty puhutteluun. Heino ei muistanut tarkasti ketä puhuttelussa oli ollut läsnä, mutta ainakin Elisa ja joku Ruohosista. Kovaäänistä huutelua oli kuulunut yläkerran tilasta alakertaan saakka. Työntekijät olivat puhuttelun jälkeen palanneet alakertaan järkyttyneinä. Työntekijät olivat olleet ammattiliittoon yhteydessä, kun koko työporukka oli ollut siinä käsityksessä, ettei töihin voi enää mennä. Heino ei halunnut itsekään jäädä enää tämän jälkeen töihin. Myymälä oli ollut jo suljettu eikä Heinolle ollut merkitty työvuoroja seuraavalle päivälle. Hän oli jäänyt sairauslomalle ja sen aikana päättänyt irtisanoutua. Heino oli saanut kirjallisen varoituksen kotiinsa epäasiallisesta käytöksestä ja perättömien väitteiden levittämisestä. Heino itse arveli syyn varoitukseen olleen se, että hän oli viitannut uskonnollisiin asioihin puhutteluillaan aikana. Varoituksella ei kuitenkaan ollut hänelle merkitystä, sillä hän oli jo päättänyt irtisanoutua. Irtisanomisilmoituksen hän oli vienyt Elisalle. Heinon muistaman mukaan 5-6 työntekijää oli lähtenyt yrityksestä samaan aikaan.

Todistaja Mari Oksanen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut olleensa Kasvihuoneilmiössä kahvilapuolella, myyjänä ja tarjoilijana. Samaan aikaan hänen kanssaan töissä ovat olleet mm. Virpi Kettunen, Seija Granholm ja Kimmo Kurppa. Oksanen aikaa töissä on ollut myös Elisa Palosen entinen mies Vornanen. Tuolloin ei ole ollut puhetta uskonnollisesta toiminnasta. Oksanen äitiä oli kylillä varoiteltu, ettei pidä mennä mihinkään uskonlahkoon liittymään. Tästä syystä Oksanen on työhönottotilanteessa ollut varuillaan ja lukenut tekemänsä työ sopimuksen erityisen tarkasti. Työhönottotilanteessa haastattelijana on ollut Elisa Palonen, Susanna Ruohonen ja joku keittiövastaava. Oksanen ei työssäoloaikana ole havainnut mitään uskonnolliseen viittaavaa eikä häntä ole yritetty värvätä mihinkään uskontoon.

Oksasen havainnon mukaan Kasvihuoneilmiön työntekijöitä on vaihtunut tiuhaan tahtiin. Elisa Palosen käytös henkilöstöä kohtaan on ollut sekopäistä. Elisa Palonen on huutanut ja raivonnut, heitellyt tavaroita. Oksaselle Elisa Palonen on kuitenkin aina ollut kiltti. Oksasen havainnon mukaan Virpi Kettusen tultua Kasvihuoneilmiöön töihin ja esimieheksi, vaihtuvuus on pysähtynyt. Kaikki poislähteneet työntekijät ovat haukkuneet Elisa Palosta mielisairaaksi ja hulluksi. Kun Oksanen on ehtinyt olla vuoden töissä, hän on kertonut Elisalle,

minkälaisen huhun hän on tästä kuullut. Elisa Palonen oli vain naurahtanut.

Oksanen on kertonut Susanna Ruohosen olleen purkamassa varastoa ja tavaraa sekä tekemässä kirja-, cd- ja elokuvapuolta. Hän on havainnut Susanna Ruohosella ja Elisa Palosella olleen aika-ajoin riitoja. Riitojen aikana Elisa Palonen on ollut alistuva osapuoli. Oksanen on havainnut Jukka Ritvasen olleen myös Kasvihuoneilmiöllä. Oksanen on kuvannut Ritvasen olleen hiljainen ja tehneen tietokonejuttuja. Oksanen mukaan Ritvasen työ on ollut niin erilaista kuin hänen, ettei hän ole tarkalleen tiennyt, mitä kaikkea Ritvanen on Kasvihuoneilmiöllä tehnyt. Elisa Palonen on pyytänyt Oksaselta, että tämä alkaisi viettää Ritvasen kanssa aikaa, jotta Ritvanen saisi normaalin ihmissuhteen. Oksanen on käynyt Ritvasen kanssa lenkillä yhdessä ja he ovat keskustelleet. Oksanen tarkoitus on ollut olla Ritvaselle kaveri. Oksanen ja Ritvasen välit ovat viilenneet, kun Oksanen ei ole suostunut seurustelevaan Ritvasen kanssa.

Todistaja Janne Inkeroinen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut olleensa töissä Teknovision Oy:ssä ja tutustuneensa Elisa Paloseen työn kautta siten, että Elisa Palonen on tilannut Teknovision Oy:ltä kamera-asennusta tai vastaavaa. Elisa Palonen on ollut suoraan Teknovision Oy:n asiakkaana, kun kamerapalveluun on ostettu ylläpitopalvelua. Elisa Palonen on ollut edelleen Inkeroinen asiakas. Inkeroinen on kertonut, ettei ole keskustellut Elisa Palosen kanssa yksityisasiasta.

Inkeroinen on kertonut tietävänsä Jukka Ritvasen tämän ammatin kautta. Hän on tiennyt, että Ritvanen on ollut tekemässä paloturvallisen tilan Paraisille. Juha Ruohonen on ollut valokuvauskeikoilla mukana. Hänellä on edelleen liikesuhde Ruohosiin.

Inkeroinen on kertonut saaneensa tallenteita noin vuonna 2009 ja niiden liitteenä kirjeen Matti Vornaselta. Saadulla tallenteella puhuja puhuu Elämän ja Kuoleman herrasta, profeetasta, kaikkietävästä. Äänitteellä on ollut vahva uskonnollinen vivahde. Ensimmäinen tallenne on ollut tyyllisesti todella uhkaava. Inkeroinen arvion mukaan tallenteella on yritetty pelotella kuulijaa. Toinen tallenne on ollut luonteeltaan maanitteleva. Sillä on palkittu toista ja se on ollut tyyliään imelämpi kuin edeltävä. Inkeroinen on arvioinut, että henkilön, joka hänen kuulemansa tyylistä puhetta joutuu kuuntelemaan, täytyy olla syvällä jossakin uskonnollisessa yhteisössä tai lahkossa. Tallenteet ovat sisältäneet paljon yksityiskohtia ja voimakasta kieltä. Tallenteilta on käynyt selväksi, että puhujalla on ollut vaikutusta avioeroon ja rahalliseen puoleen. Tallenne on Inkeroinen näkemyksen mukaan tuntunut todella poikkeukselliselta, eikä hän ole koskaan kuullut tällaista muualla. Tallenne on herättänyt Inkeroisessa tunteen, ettei kyse ole normaalista touhusta. Inkeroinen ei ole pitänyt mahdollisena, että tallenteilta kuullut puheet olisivat vertauskuvallisia, sillä vertauskuvat löytyvät kirkollisesta maailmasta ja asiat, joista tallenteilla on puhuttu, ovat olleet sellaisia, mistä ei ole voinut erehtyä. Papin saarnaan verrattuna tallenteen puhe

on ollut voimakkaampaa ja vahvempaa ja sanat on kohdistettu suoraan yksittäiselle kuulijalle.

Inkeroinen on kertonut, että on tiennyt Matti Vornasen olleen Elisa Palosen entinen aviomies. Tallenteiden liitteenä olleessa kirjeessä Vornanen on kirjoittanut, että hänelle on käynyt näin ja hän on kehottanut pitämään varansa. Kirje oli suunnattu Teknovision Oy:n työntekijöille. Inkeroinen ei ole tiennyt, että Vornanen ja Elisa Palonen ovat riidelleet omaisuudestaan oikeudessa.

Inkeroinen on kertonut, että Juha Ruohosen saatua tiedon tallenteista, tämä on vaatinut voimakkaasti, että ne palautetaan hänelle.

Todistaja Kimmo Kurppa on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut työskennelleensä Kasvihuoneilmiössä ulkomaankaupan ostajana huhtikuusta 2009 kesäkuuhun 2010. Hän oli löytänyt työtehtävän työvoimatoimiston nettisivuilta. Työhaastattelun olivat toteuttaneet Elisa Palonen ja Susanna Ruohonen, työhönottotilanteeseen liittyi heidän lisäksi myös Monika Ruohonen. Susanna Ruohonen oli suhtautunut häneen hyvin kielteisesti. Monika Ruohonen puolestaan oli tehnyt poikkeuksellisen selviä lähentely-yrityksiä ja Monika Ruhosta oli myöhemmin myös muiden toimesta yritetty tarjota Kurpalle. Kurppa on jälkepäin ymmärtänyt tämän siten, että Ruohoset olivat pyrkineet saamaan hänet Monika Ruohosen kautta paremmin kontrolliinsa. Kurpalle oli pikkuhiljaa selvinnyt, että Elisa ja Ruohoset olivat hyvin tiiviisti yhdessä.

Kurpan aloitettua työt, yrityksessä ei ollut enää ollut Lea Koivusta, Matti Vornasta tai Antti Myllystä. Vanhaa henkilökuntaa oli ollut, mutta vapun 2009 aikaan, kun Kurppa oli ollut 3 viikkoa töissä, koko henkilökunta oli noussut kapinaan sen jälkeen, kun parin työntekijän työmotiivia ja käytöstä asiakasta kohtaan oli kyseenalaistettu. Tämä oli räjäyttänyt ruutitynnyrin ja koko henkilökunta oli kävellyt pois. Henkilökunta oli pitänyt Vornasen ja Antin irtisanomisia epäoikeudenmukaisina eikä halunnut tehdä töitä Ruohosille. He olivat ilmaisseet aggressiota myös Kurppaa kohtaan, koska olettivat hänen kuuluvan samaan porukkaan Ruhosten kanssa.

Kurppa oli aluksi käynyt kotoaan Perniöstä töissä. Tilanne yrityksessä oli eskaloitunut, kun entinen henkilökunta oli lähtenyt ja Kurpan läsnäoloa oli tarvittu paljon. Elisa oli tarjonnut Kurpalle majapaikkaa omasta talostaan Kiimakalliontiellä, ja Kurppa oli asunut siellä vuoden verran. Ruohoset ja Ritvanen olivat siellä aina välillä. Elisa oli asunut suurimman osan ajasta talossaan ja välillä ollut Paraisilla.

Päivän keskeisiä kysymyksiä oli puitu Elisan talossa ”pikkuparlamentissa”, jossa Ruohoset olivat hyvin aktiivisia, ikään kuin he olisivat olleet pyörittämässä yritystä. Silloin spekulointiin ihmisten tavoitteista ja toimista.

Kurpalla oli yhtiön tilinkäyttöoikeudet ja täydet oikeudet käyttää firman

rahoja. Kurppa on kertonut eräästä erikoisesta tapauksesta, kun työpaikalle tuli tarve tulostimelle kassan taakse. Ritvanen ja Kurppa olivat mallailleet sille paikkaa, kun Ritvanen oli paikallistanut jonkun hyvän käytetyn tulostimen. Juha Ruohonen oli saanut 1.500 euroa sen ostamiseen, mutta tulostin ei tullutkaan työpaikalle. Se oli paljon suunniteltua isompi, eikä mahtunut kassan taakse, vaan se meni Elisan talolle Juha Ruohosen omaan käyttöön. Tilanne oli edennyt tekstiviestiriitaan, jossa Juha Ruohonen oli uhannut vetää Kurppaa turpaan. Tämän jälkeen Elisa oli vaatinut, että Kurppa pyytäisi Juha Ruohoselta anteeksi, mihin hän ei ollut suostunut. Tulostinta lukuun ottamatta Kurppa ei ollut havainnut, että firman rahoja olisi valunut Ruohosille.

Kysyttäessä lahkosta Kurppa on kertonut Vornasen käyneen perheensä kanssa kirjoittamassa vieraskirjaan "lahko ei tarvitse kylttiä", jolloin asia oli noussut esille. Henkilökunta oli puhunut jostain lahkosta. Keväällä 2009 kun Kurppa oli juuri aloittanut työt, hän ei itse vielä havainnut mitään. Pidemmän päälle tuli kuitenkin erikoisia tilanteita. Jos Kurppa ajatteli toisin kuin Ruohoset, perustettiin "tuomioistuin", jossa Juha Ruohonen toimi asian esittelijänä, asianosaisena ja tuomarina samaan aikaan. Elisan mukaan Juha Ruohonen oli niin hyvä ihminen, että hän kykeni siihen. Susanna Ruohonen oli aina "suuna päänä". Elisalla, joka myös kutsui tilaisuuksia "tuomioistuimiksi", ei ollut mitään valtaa niissä vaan oli aika hiljaa, kun Juha Ruohonen veti showta. Tällaisessa tilanteessa Kurpaltakin kyseltiin, haluaako hän jatkaa yrityksessä vai haluaako hän, että Elisa järjestää hänelle muuta työtä. Kurpan käsityksen mukaan näissä tilanteissa ei voinut sanoa ei. Jos halusi olla töissä, piti vain myötäillä. Elisa oli kertonut Juha Ruohosen tekevän jotain kirjaa, joka on synteesi kaikista maailman uskonnoista. Kurppaa oli pyydetty siihen avustajaksi. Hänellä ei kuitenkaan ollut siihen aikaa, joten hän oli tarjonnut tehtävää yhdelle ystävälleen.

Kurppa on kertonut, että Pekka Ervastin nimi mainittiin usein. Hän oli tutkinut asiaa ja saanut selville, että Ervasti oli uskonnollisen liikkeen perustaja. Kurpan käsityksen mukaan Ruohosen toiminta oli muunnelma Ervastin ruusuristolaisuudesta. Elisa oli selittänyt, että todellisuus on muu kuin meidän aistimamme maailma ja kertonut, että häntä kiinnosti mystiikka. Kurpalle oli selvinnyt, että Elisa oli koko elämänsä aikana hakenut johdatusta ja kokeillut kaikkia uskontoja löytämättä omaa hengellistä kotiaan. Kurppa oli saanut todisteina esitettyjä nauhoja Vornaselta 2010 tai 2011. Hän ei ole kuunnellut niitä kokonaan, mutta sen verran, että tietää mistä on kysymys.

Elisa oli sanonut, että Kurppa on liian lähellä ja siksi vaarassa, ja todennut, että Kurpan piti tulla sisäpiiriin. Kyse oli ollut sisäisestä kasvusta. Kurpan käsityksen mukaan häntä oli vaadittu mukaan hengelliseen toimintaan, jotta hän saisi pitää työsuhteen. Tällä oli tarkoitettu Ruohosten perhekulttia. Kun Kurppa ei siihen suostunut, hän ei saanut jatkaa työsuhdetta. Tilanne oli edennyt työsuhdერიitaan, jonka Kurppa oli hävinnyt kärjääoikeudessa ja hovioikeudessa.

Kurppa on kuvaillut Elisaa lämpimäksi ja hyväksi ihmiseksi. Kurppa oli pitänyt häntä eräänlaisena äitihahmona. Elisa oli purkanut sydäntään Kurpalle ja ilmaissut tyytymättömyyttään siihen, miten Juha Ruohonen häntä kohteli. Elisa ei ollut kyennyt vastustamaan Juha Ruohosta.

Kurpan näkemyksen mukaan Juha Ruohosen henkinen väkivalta Elisaa kohtaan oli jatkuvaa. Elisa oli valittanut, että häntä kiusataan ja valvotetaan, ja häntä oli ahdistanut. Ainakin kerran Elisaa oli kohdistettu myös fyysistä väkivaltaa. Kurppa oli ollut poissa talolta vähän aikaa. Kun hän oli palannut, Elisalla oli käsissään verisiä naarmuja ja poskessa ruhje. Elisa oli kertonut Susanna Ruohosen käyneen hänen kimppuunsa.

Juhannusviikolla 2009 Elisa oli luvannut antaa Kurpalle merkittävää taloudellista apua ulosottoasioihin. Juha Ruohonen oli ollut tilanteessa läsnä. Kurppa oli viettänyt juhannusta kaverin mökillä. Elisa oli soittanut hänelle hyvin huolissaan ja pyytänyt Kurppaa pitämään firmasta huolta, jos hänelle tapahtuisi jotain. Elisa oli ollut huolissaan siitä, miten hänelle käy. Elisa oli viettänyt juhannusta Ruohosten kanssa. Juhannuksen jälkeen, kun Kurppa oli palannut, Elisan talolla olivat olleet Susanna Ruohonen ja Elisa. Elisa ei pystynyt kävelemään ilman tukea ja oli väittänyt liukastuneensa. Ruohoset eivät olleet tehneet elettäkään siitä, että he auttaisivat Elisaa vaan jopa mielenosoituksellisesti ilmaisseet, että eivät auta. Kurpan mukaan Elisan loukkaantuminen olisi liittynyt Elisan rahalliseen lupaukseen Kurpalle. Kurppa ei ollut koskaan saanut luvattua taloudellista tukea.

Kurpan näkemyksen mukaan Vornasen toimintaa ei voinut pitää yrityksenä kaataa yritystä. Vornasen tarkoituksena oli ollut perustaa nettikauppa, minkä Elisakin oli tiennyt. Tuotteiden valinnassa oli tapahtunut virhearvio, mutta perusajatus oli kuitenkin ollut hyvä.

Ruohosen toiminnalla oli Kurpan mukaan pääosin ollut pelkkää haittaa liiketoiminnalle. Susanna Ruohonen oli ryhtynyt hankkimaan hirveän määrän kirjoja ja elokuvia, joiden kate oli huono. Kaupallisesti tässä ei ollut ollut mitään järkeä. Mittasuhteet menivät väärin päin. Susanna Ruohosen toiminta piti olla pieni lisä mutta tuli liian suureksi ja söi paljon pääomaa, jota ei juurikaan ollut. Juha Ruohonen väitti olevansa Elisan palkkaama konsultti, mutta Kurpan näkemyksen mukaan näin ei ollut. Juha Ruohonen tunki tilaan ja otti itselleen päättäjän roolin. Juha Ruohonen esimerkiksi päätti, milloin työntekijälle annetaan varoitus. Juha Ruohonen oli käytännössä johtanut toimintaa taustalla piilosta ja tilanteet olivat edenneet moniin oikeudenkäynteihin. Elisa oli hyvin sovinnollinen ihminen. Ruohoset olivat tulleet vain riitelemään toisten rahoilla. Kun joku työntekijä lähti, Elisa ja Ruohoset haukkuivat ja panettelivat tätä jälkeinpäin. Heidän keskuudessaan oli ollut hyvin voimakas demonisointi ei toivottuja ihmisiä kohtaan. Vornanen oli ollut erittäin voimakkaasti demonisoitu ja valitettavasti Kurppakin oli uskonut suurimman osan Vornasesta kerrottuun. Jälkeinpäin hän on ajatellut, että olisi ollut hyvä kuulla myös Vornasen versio tapahtumista.

Elisa itse ei osannut käyttää tietokonetta. Hän ymmärsi kaupallisen toiminnan hyvin ja hänellä oli taiteellisen puolen näkemys siitä, mikä myy. Talousasioista hoiti ensin Vornanen ja hänen jälkeensä Kurppa ja myös Monika Ruohonen. Monika yritti kyllä jarruttaa toimintaa ja välttää ostoja, kun rahaa oli vähän. Siihen Elisa oli todennut Monikalle, että "sinä et kyllä tätä firmaa konkkaan aja. Jos sen joku tekee, se olen kyllä minä".

Kysyttäessä Ritvasen roolista Kurppa on kertonut hänen olleen "hyryläinen", jolta oli vaikea saada mitään työsuorituksia ulos. Hän oli satunnaisesti suunnitellut jotain mainosjuttuja tai kylttejä. Hänen kanssaan oli vaikea työskennellä, koska mitkään aikarajat eivät hänelle käyneet. Elisa oli vastannut Ritvasen elatuksesta ja maksanut joka kuukausi 1.500 euroa Ritvasen elinkustannuksiin. Tämän Elisa oli kertonut Kurpalle. Suoritus ei ollut mitenkään sidoksissa siihen, mitä Ritvaselta joskus saatiin. Kurpan näkemyksen mukaan Ritvanen ja Ruohosten perhe olivat loisia, jotka loisivat Elisan rahavirrassa.

Todistaja Virpi Kettunen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut toimineensa Kasvihuoneilmiössä myymäläpäällikkönä ja lähiesimiehenä, hoitaneensa laskutusasioita, tehneensä kirjanpitoa ja päivittäneensä Kasvihuoneilmiön nettisivuja.

Kettunen on kertonut, että Elisa Palonen oli asunut Kasvihuoneilmiön lähellä Kiimakalliontiellä, mutta oli sanonut olevansa kirjoilla Paraisilla, koska halusi, että häntä hoidetaan Tyksissä. Elisa Palonen ei jostakin syystä ollut luottanut Hyksiin. Elisa Palonen oli kuitenkin halunnut, että hänen postinsa tulee Kasvihuoneilmiön myymälään eikä Paraisille. Kettunen on kertonut, että Elisa Palonen oli käyttänyt aina käteistä rahaa, koska tämä sai ottaa kommandiitti-yhtiöstä rahaa haluamansa määrän. Elisa Palonen oli nimenomaan sanonut, ettei rahaa saa viedä pankkiin, koska hän tarvitsee paljon käteistä mennessään Paraisille. Elisa Palonen oli ollut hyvin hermostunut odottaessaan Juha Ruohosen puheluja. Elisa Palonen oli sanonut Kettuselle, että hänen pitää heti lähteä Paraisille, kun Juha soittaa. Kettunen on kertonut, että aina kun Elisa Palonen oli tullut Paraisilta, tämä oli ollut vihainen, ärtynyt ja ahdistunut. Siitä siis aina tiesi, että Elisa Palonen oli käynyt Paraisilla.

Kettunen oli käynyt Elisa Palosen kanssa tämän Kiimakalliontien talolla hakemassa varastosta joitakin tavaroita. Hän oli tuolloin ihmetellyt sitä, että Elisa Palonen ei ollut päästänyt häntä sisälle taloon, kun hän olisi halunnut käydä vessassa. Hän oli kiinnittänyt huomiota myös siihen, että talon jokainen varasto oli ollut täynnä tavaraa. Kasvihuoneilmiön varastokustannukset olivat tuolloin olleet suuret. Hän oli kysynyt asiasta Elisa Paloselta. Tämä oli sanonut ostaneensa paljon tavaraa varastoon sen vuoksi, ettei halunnut rahaa olevan liikaa Kasvihuoneilmiön tilillä, koska silloin rahat menisivät johonkin muuhun tarkoitukseen. Teknovisio Oy:ltä oli tullut heti uusia laskuja, jos rahaa oli ollut Kasvihuoneilmiön tilillä.

Kettunen on kertonut, että Teknovisio Oy:n laskutuksessa oli ollut

selkeitä ylilyöntejä. Esimerkkinä Kettunen on kertonut Juha Ruohosen laskuttaneen 600 euroa roskien siivoamisesta, josta Ivelin Kostadinov oli kuitenkin kertonut tehneensä vähintään osan. Elisa Palosella ei ollut ollut tietoa kaikista Teknovisio Oy:n konsulttilaskutuksista, koska laskut eivät ole sisältäneet liitteitä. Esimerkiksi yhdestä Monika Ruohosen Kasvihuoneilmiön tililtä maksamasta Teknovisio Oy:n laskusta Elisa Palonen ei ollut tiennyt mitään. Hän oli kysynyt Elisa Paloselta eräästä 10.000 euron suuruudesta laskusta, että mikä tämä on. Elisa Palonen oli vastannut, että lasku on pakko maksaa, koska Teknovisio Oy tarvitsee rahaa. Teknovisio Oy:n laskuja oli maksettu säännöllisesti. Loppuvaiheessa Elisa Palonen oli jättänyt lappuja, esimerkiksi, että otti 3.000 euroa, mutta ei ollut kertonut, mihin tarkoitukseen rahat menivät. Elisa Palosen auto ja talo olivat vanhoja ja vaatteitakin tämä tilasi vain kerran tai kaksi kertaa vuodessa firman kautta, joten Kettuselle oli jäänyt epäselväksi, mihin Elisa Palosen rahat olivat menneet.

Todistaja Seija Granholm on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut hoitaneensa Kasvihuoneilmiöllä moninaisia töitä ja toimineensa vuorovastaavana. Elisa Palonen oli hoitanut ostoja yhdessä heidän kanssaan siten, että Elisa antoi ohjeita ja he tekivät ostot Elisalta saamiensa ohjeiden mukaan.

Granholm on kertonut Elisa Palosen käyneen usein Paraisilla. Hän ei kuitenkaan ollut tiennyt siitä, että tämä oli kirjoilla siellä. Elisa Palonen oli usein sanonut hänelle, että tätä harmitti lähteä Paraisille Ruohosten luokse. Siellä oli kuitenkin ollut joitakin kokouksia, joiden vuoksi tämän oli sinne mentävä. Silloin kun Elisa Palonen oli ollut käymässä Paraisilla, tämä oli sieltä palattuaan ollut todella hermostunut, vihainen ja ahdistunut ja he olivat Kasvihuoneilmiöllä pelänneet, että millainen siitä päivästä tulee. He olivat myös ihmetelleet Virpi Kettusen kanssa Elisa Palosen talon varastosta tavaroita noutamassa käydessään sitä, että he eivät olleet saaneet käydä talossa sisällä vessassa. He olivat Kettusen kanssa ihmetelleet monta kertaa, mistä oli kysymys ja miksei Elisa Palosen kotiin saanut mennä. Jossakin vaiheessa Elisa Palonen oli tilannut todella isoja eriä tavaraa varastoon, jotta Ruohoset eivät pääsisi käsiksi Kasvihuoneilmiön tilillä olleisiin rahoihin.

Granholm on kertonut, että Elisa Palonen ei ollut hoitanut itse mitään maksuasioita, vaan kaikki maksut olivat menneet Virpi Kettusen kautta. Elisa Palonen ei ollut käyttänyt pankkikorttia, vaan tällä oli ollut aina laukussaan paljon käteistä rahaa. Elisa Palonen ei ollut kuitenkaan käyttänyt itseensä oikeastaan juuri mitään rahaa. Elisa Palonen oli kulkenut vanhalla rikkinäisellä autolla, ei ollut käynyt ruokakaupoilla ja oli käyttänyt samoja vanhoja vaatteita. Elisa Palonen oli kertonut hänelle, ettei tällä ole televisiota eikä tietokonetta. Puhelintakaan Elisa Palonen ei osannut itse käyttää, ei osannut esimerkiksi siirtää kuvia.

Elisa Palonen oli harmitellut Granholmille raha-asioitaan, muun muassa sitä, että joutuu Ruohosille maksamaan erilaisista asioista, kuten Susanna Ruohosen vaatteista ja osallistumaan Lauri Ruohosen hääkustannuksiin. Elisa Palonen ei ollut halunnut saada tarkempaa

tietoa Ruohosille Kasvihuoneilmiön tililtä maksettavista laskuista, koska ne Elisa Palosen mukaan piti kuitenkin maksaa. Teknovisio Oy:n osakkeista Elisa Palonen olisi halunnut päästä eroon ja olisi ollut halukas antamaan ne pois ilmaiseksikin.

Elisa Palonen oli Granholmin mukaan muuttanut täysin Juha Ruohosen läsnä ollessa. Granholmista oli tuntunut siltä, että Elisa Paloselle Juha Ruohosen sana oli laki. Susanna Ruohonen oli hoitanut musiikki - ja CD- ja DVD-puolta ja oli käynyt Kasvihuoneilmiöllä kerran kuukaudessa. He olivat Virpi Kettusen kanssa usein miettineet, mikä kuvio Elisa Palosen ja Ruohosten välillä oli.

Elisa Palonen ja Susanna Ruohonen olivat puhuneet Granholmille paljon omista asioistaan ja Granholm oli kokenut olevansa hankalassa välikädessä. Susanna Ruohonen oli sanonut Granholmille, että viimeiset viisi vuotta olivat olleet "yhtä helvettiä". Susanna Ruohosta oli harmittanut se, ettei heillä ollut enää mitään omaa perhe-elämää. Toisaalta Elisa Palonen oli sanonut, että tätä harmitti mennä Paraisille, koska tämä oli siellä koko ajan toisten hallinnassa, eikä saanut olla siellä yhtään yksin, vaikka olisi halunnut olla. He olivat ihmetelleet Virpi Kettusen kanssa Elisa Palosen läsnä ollessa sitä, miksi CD-levyjä tilataan Kasvihuoneilmiölle niin paljon. Elisa Palonen oli sanonut, ettei halua huomauttaa Susanna Ruohosta asiasta, koska tämä voi suuttua ja käydä päälle. Susanna Ruohonen saattoi myös olla Kasvihuoneilmiöllä käydessään humalassa ja sitäkin oli pitänyt välillä käydä tarkastamassa. Susanna Ruohonen ja Elisa Palonen olivat välillä olleet myös riidoissa. Myymälässäkin oli ollut nähtävissä, että näillä oli riita meneillään. Elisa Palonen oli kertonut, että olisi halunnut päästä Teknovisio Oy:n osakkeista eroon, mutta ei päässyt, koska Ruohoset halusivat pitää hänet siinä mukana.

Todistaja Eira Sorvari on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut olleensa Kasvihuoneilmiön varastolla töissä 2-3 vuotta. Tarkkaa ajankohtaa Sorvari ei ole muistanut, mutta hän oli irtisanoutunut joskus vuoden 2010 jälkeen ja tuolloin hänen esimiehensä oli ollut Virpi Kettunen. Irtisanomisen syyksi Sorvari on kertonut työn olleen hänen ikäiselleen liian raskasta. Seija Granholm oli jo ollut Kasvihuoneilmiössä töissä, kun Sorvari aloitti työt ja hän oli jäänyt sinne Sorvarin irtisanouduttua. Sorvarille oli kerrottu Elisan olleen ennen Sorvarin työsuhteen alkua poissa Kasvihuoneilmiöstä pidemmän aikaa, ilmeisesti sairastumisen vuoksi. Sorvarin käsityksen mukaan Vornanen olisi pyörittänyt yritystä sinä aikana.

Työsuhteen aikana Sorvari oli nähnyt Elisa Palosta usein. Varastotöiden lisäksi hän oli leikannut myös Elisan nurmikkoja tämän kotona, huollattanut ja katsastuttanut tämän autoa ja käynyt myös Elisan kotona olevassa varastossa. Sorvarin mukaan Elisa oli "normaalisti aivan ihana ihminen, huumorintajuinen ja kamalan mukava". Työpäivien aikana Elisa oli kiireinen, mutta hänellä oli tapana soitella Sorvarille aika myöhään iltaisin, jopa kello 22 jälkeen. Tuolloin puhelimesta Elisa oli ollut rauhallinen, tasapainoinen ja huumorintajuinen. He olivat keskustelleet

yksityisasiosta ja elämästä. Elisa tunsikin myös Sorvarin pojan.

Sorvarin työsuhteen aikana Susanna Ruohonen oli myös ollut töissä silloin tällöin, hoitaen kirja-, elokuva ja musiikkipuolta. Elisalla ja Susanna Ruohosella oli ollut samanlaiset hopeiset sormukset, josta Sorvari oli päätellyt heillä olevan jotain yhteysttä.

Juha Ruohonen oli käynyt Kasvihuoneilmiössä silloin tällöin, ja myös Ritvanen oli ollut siellä tekemässä jotain tietokonehommia. Elisa oli jossain vaiheessa tehnyt Sorvarista Ivi-vastaavan. He olivat kulkeneet Juha Ruohosen kanssa puoli päivää, kun tämä valokuvasi kaikkia ”systeemejä” tehdäkseen niistä Sorvarille kansion. Kansiota ei ollut koskaan tullut, ainakaan Sorvarin aikana. Elisa oli kysellyt kansion perään ja sanonut sen olleen aika kallis ja Juha Ruohosen jo laskuttaneen siitä.

Sorvarilla ei ole ollut tietoa Elisan kuulumisesta lahkoon tai hänen uskonnollisesta taustastaan. Sorvari oli kuullut huhuja lahkosta ja jostain ”kylillä pyörivästä videosta”. Sorvari ei ollut nähnyt videota itse, mutta hän oli kuullut, että videolla Elisa makaa ruumisarkussa, siinä heitellään rahaa, Elisa nousee ylös ja välillä itkee, välillä nauraa. Sorvari oli myös nähnyt ruumisarkun Elisan kotona varastossa. Sorvari oli olettanut sen liittyvän videoon, mutta ei ollut kysellyt siitä keneltäkään mitään.

Työyhteisössä oli alettu jostain syystä olemaan varuillaan ja pelätäkkin hiukan sitä kun Elisa Palonen tuli Paraisilta takaisin töihin. Hän oli Paraisilta palattuaan aivan eri persoona: ahdistunut ja kireä, huusikin työntekijöilleen. Kysyttäessä Elisan käytöksestä Ruohosten ja Ritvasten läsnäollessa Sorvari on kertonut käsityksensä, että Elisa ei ollut niin lupsakka ja sellainen kuin ennen, vaan varautuneempi. Susanna Ruohosen läsnäollessa Elisan käytös ei hirveästi muuttunut, mutta hän oli kuitenkin ollut myös Susannan läsnäollessa varautuneempi ja erilainen kuin normaalisti.

Vornasta Sorvari ei ole tuntenut, tuskin edes nähnyt.

Todistaja Jaana Kavonius on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut toimineensa lakimiehen tehtävissä 30 vuoden ajan ja olevansa tällä hetkellä työkyvyttömyyseläkkeellä. Hän on kertonut tutustuneensa Elisa Paloseen vuonna 2008 tämän Kasvihuoneyrityksen kautta. Jaana Kavonius on kertonut kiinnostuneensa Elisa Palosen Tiehallintoa vastaan käymästä kiistasta ja on ottanut yhteyttä Elisa Paloseen. Elisa Palonen on tullut käymään Jaana Kavoniuksen luona Lohjalla. Elisa Palonen on pyytänyt, että saa ottaa mukaansa Juha Ruohosen. Elisa Palosen ja Juha Ruohosen tullessa Lohjalle Jaana Kavonius on tavannut heidät ensimmäistä kertaa. Elisa Palonen on Jaana Kavoniuksen näkemyksen mukaan ollut eloisa. Juha Ruohonen on Jaana Kavoniuksen mukaan ollut erikoinen, koska on tunkenut lähelle naamaa ja huitonut kovin puhuessaan. Jaana Kavoniuksen miesystävä Petter Kavonius on alkanut hoitaa Elisa Palosen puolesta Tiehallinnon riita-asiaa. Jaana Kavonius on ollut yhdessä Petter Kavoniuksen

kanssa mukana eräessä yhdistyksessä, johon myös Elisa Palonen ja Juha Ruohonen ovat liittyneet. Juha Ruohonen on esiintynyt pyytteettömänä oikeuksien puolustajana. Juha Ruohonen on kertonut Jaana Kavoniukselle omistavansa osuuden Elisa Palosen yrityksestä. Tämä tieto on myöhemmin osoittautunut vääräksi.

Yhdistyksen asioita hoitanut henkilö on Jaana Kavoniuksen arvion mukaan hoitanut yhdistyksen asioita yksinvaltiaan elkein. Jaana Kavonius on riitaantunut yhdistyksen asioita hoitaneen henkilön kanssa, koska tämä on lähtenyt sensuroimaan Jaana Kavoniuksen juhlapuhetta. Juha Ruohonen on luvannut mennä tilaisuuteen Jaana Kavoniuksen puolesta. Tämän jälkeen Juha Ruohonen on alkanut erottaa Jaana Kavoniusta ja Petter Kavoniusta toisistaan. Tuolloin Jaana Kavonius ei ole huomannut tätä ja on purkanut kihlauksen Petter Kavoniuksen kanssa.

Jaana Kavoniuksen purettua kihlauksensa Petter Kavoniuksen kanssa, Juha Ruohonen on yrittänyt aloittaa suhdetta Jaana Kavoniuksen kanssa, mutta Jaana Kavonius on kertonut olleensa itse edelleen rakastunut Petter Kavoniukseen. Juha Ruohonen on alkanut soitella Jaana Kavoniukselle tiheään, soittanut myöhäisiin kellonaikoihin ja kertonut huonosta olostä ja siitä, ettei tule kenenkään toimesta ymmärretyksi.

Jossakin vaiheessa Elisa Palonen on soittanut Jaana Kavoniukselle ja sanonut, että Susanna Ruohonen haluaisi tulla käymään Jaana Kavoniuksen luona. Jaana Kavonius on kutsunut naiset kylään. Hän on havainnut Susanna Ruohosen tunkevan samalla tavalla lähelle kasvoja kuin Juha Ruohonen. Jaana Kavonius on arvioinut Susanna Ruohosen olevan hysteerinen ihminen. Jaana Kavonius on kuvannut Susanna Ruohosta hermoheikoksi. Susanna Ruohonen on vaatinut, että Jaana Kavonius toisi Juha Ruohoselle ilmi, että "aviovelvollisuuksia on laiminlyöty", mistä Jaana Kavonius on kieltäytynyt. Jälkikäteen Jaana Kavonius on arvellut, että naiset ovat olleet huolissaan siitä, että hänestä piti tulla uusi jäsen Juha Ruohosen kulttiin.

Jaana Kavonius on kertonut kutsuneensa erään joulun pyhinä Ruohoset, Ritvasen ja Elisa Palosen luokseen jouluruokailemaan. Tuolloin Juha Ruohonen on pyytänyt, että Jaana Kavonius opettaisi Ritvaselle, miten naisten kanssa ollaan. Jaana Kavonius on pitänyt tätä kummallisena pyyntönä. Jaana Kavonius on kuitenkin sallinut Ritvasen asua Ritvasen työtehtäviin liittyen noin kahden viikon ajan Jaana Kavoniuksen asunnon alakerrassa.

Petter Kavonius on kutsunut Jaana Kavoniuksen omaan tohtoripromootioonsa vuonna 2010. Juha Ruohonen on suuttunut silmittömästi siitä, että Jaana Kavonius on tilaisuuteen mennyt. Kun Petter Kavonius on kustantanut Jaana Kavoniukselle myös meikit ja hiustenlaiton, Juha Ruohonen on pitänyt tätä pyhäinhäväistyksenä ja sanonut, että "olet huora, jos menet sinne meikattavaksi, maksullinen nainen". Juha Ruohonen on myös ilmestynyt tilaisuuden portaille ja

kuvannut, kun Jaana Kavonius on suudellut Petter Kavoniuksen kanssa. Juha Ruohonen on ollut tästä todella harmissaan.

Kesällä 2010 Juha Ruohonen on soittanut Jaana Kavoniukselle ja sanonut, että pitäisi tehdä edunvalvontavaltuutukset. Tällaiset on tehty Jaana Kavoniuksen toimesta ja tilaisuus on videoitu. Jaana Kavoniuksella on mennyt välit Juha Ruohoseen ja Elisa Paloseen poikki, koska Juha Ruohonen on alkanut vaatia rahaa johonkin muuhun projektiin liittyvän videon tekemisestä ja koska Jaana Kavoniukselle oli luvattu, että videot tehdään oikeusturvatyönä ja hän oli itsekin tehnyt ilmaista työtä. Tuolloin Jaana Kavonius on sanonut Elisalle, että tämän pitää itsekin olla varuillaan Juha Ruohosen kanssa.

Vuonna 2012 Elisa Palonen on ottanut puhelimitse Jaana Kavoniukseen yhteyttä (joulukuun alkupäivinä). Elisa on ollut hätäntynyt ja kertonut, että "ne uhkaavat jollain mafiamiehillä ja yrittävät kiristää 30.000 euroa". Riita on liittynyt Kasvihuoneilmiön kahvilapuoleen. Tässä yhteydessä Jaana Kavonius on pyytänyt saada nähdäkseen tuloslaskelmaa ja tasetta, mitä Juha Ruohonen ei ole antanut nähtäville.

3.6.2013 Jaana Kavonius on synnyttänyt lapsen. Hän on pyytänyt Elisa Palosta lapsen kummitädiksi. Puolen vuoden välirikon aikana Petter Kavonius on kertonut, että Elisa oli tälle soittanut pitkiä puheluita ja raivonnut uskonasioista. Ruohonen on tullut Elisa Palosen mukana ristiäisiin kuvaamaan. Tuossa tilanteessa Ruohonen on kysynyt halveksivasti Jaana Kavoniukselta, että: "siksikö pyysit Elisaa, että se on rikas ja saat siltä rahakkaita lahjoja". Jaana Kavonius on kertonut Juha Ruohoselle olevansa Elisan ystävä ja pyytäneensä tätä kummiksi, koska tämä on hyvä ihminen.

Vuosien saatossa Elisa Palonen on auttanut Jaana Kavoniusta mm. auttamalla siirtämään irtaimistoa asuintalosta, jossa on ollut putkirikko. Jaana Kavonius on vienyt tavaroita säilytettäväksi Elisa Palosen kiinteistölle puiseen varastorakennukseen remontin ajaksi. Lisäksi Elisa Palonen on ollut todistajana oikeudenkäynnissä liittyen tuohon putkirikkoon.

Todistaja Jarmo Törnqvist on kuvannut Elisa Palosta herkkäuskoiseksi. Hänen näkemyksensä mukaan Elisa Palonen on jo Helsingissäoloaikanaan soittanut päivittäin joillekin niin sanotuille profeetoille tai muille besserwissereille saadakseen johdatusta elämään. Törnqvistin näkemyksen mukaan Elisa Palosta on ollut helppo ohjailla.

Törnqvistin näkemyksen mukaan Matti Vornanen on luonut Kasvihuoneilmiön. Elisa Palonen on ollut tässä mukana ja hänellä on ollut taitteellista silmää, mutta Matti Vornasella on ollut jo aiempaa yrittäjätaustaa ja kielitaitoa, mitä tässä yrityksessä on tarvittu. Vornanen on tiedustellut Törnqvistiltä, voisiko tämä tulla tuuraamaan kokkia viikonloppuisin talviaikaan. Koska Törnqvist oli vuorotteluvapaalla töistä, Törnqvist on ottanut tarjouksen vastaan. Kasvihuoneilmiöllä työskennellessään Törnqvist on keskustellut Elisa Palosen kanssa, joka

on kertonut, että on tavannut tällaisen uskovaisen miehen, joka on hyvin hengellinen ja Elisa Palosen mukaan kaikin puolin ok. Törnqvist on saanut Elisalta ja Juha Ruohoselta kutsun tulla tutustumaan heihin ja hän on käynyt joitakin kertoja Paraisilla heidän luonaan. Käynnissä ei ole ollut muuta kummallista, mutta Juha Ruohonen on vaikuttanut olevan hyvin voimakas persoona ja manipuloiva. Eräällä kerralla Juha Ruohonen on halunnut hypnotisoida Törnqvistin. Törnqvist on tähän suostunut, mutta hypnoosi ei ole onnistunut, jolloin Juha Ruohonen on suuttunut ja sanonut: "Tämä mieshän on aivan jäässä, ei tästä mitään tule". Jälkikäteen Törnqvist on ajatellut, että Juha Ruohonen on yrittänyt saada ihmiset hallintaansa.

Törnqvist on kertonut, että näiden tapahtumien jälkeen Elisa Palonen on alkanut vältellä Törnqvistiä eikä ole enää tullut hänen kanssaan juttelemaan. Juha Ruohosen hän on tavannut joidenkin kuukausien päästä Salossa Nesteellä. Törnqvist oli ollut lähdössä ulkomaille ja Juha Ruohonen oli laittanut viestin, että Törnqvistin tulee olla hänen asettamassaan vankilassa eikä tämä saa lähteä minnekään.

Törnqvist on kertonut keskustelleensa Juha Ruohosesta erään ulkopuolisen ihmisen kanssa, Lean kanssa sekä Vornasen kanssa, jotka ovat kertoneet näkemyksiään Juha Ruohosesta. Törnqvist on kertonut värikkäästi siitä, mitä on heiltä kuullut asiasta.

Törnqvist on kertonut nähneensä Elisa Palosen viimeksi 3-5 vuotta sitten, mutta tuossakin tilanteessa Elisa Palonen on lähtenyt karkuun. Juha Ruohosen hän on viimeksi tavannut ehkä 15 vuotta sitten.

4.2. Näyttö vuodesta 2016 eteen päin

4.2.1. Kirjalliset todisteet

Terveystiedot

[REDACTED]

Teknovision Oy:n laskut

Laskuista 31.12.2017, 20.7.2018, 7.8.2018 ja 26.9.2018 (todiste K24) ilmenee, että Teknovisio Oy on laskuttanut Kiinteistö Oy Monumenttia 11.098 euron, 9.069,30 euron, 9.281,40 euron ja 14.980,44 euron laskuilla. Laskut ovat sisältäneet myös erittelyt, joista ilmenee tehdyt työt, käytetty aika ja laskutusperuste.

Sähköposti ennen Elisa Palosen kuolemaa

Sähköpostista 11.11.2018 ja sen liitteistä (todiste V10) ilmenee, että Jaana Pedersen (nyk. Kavonius) on lähettänyt Elisa Palosen sähköpostiosoitteeseen edunvalvontavaltakirjan, joka on lähetetty Elisa Palosen sähköpostista edelleen Juha Ruohosen ja Susanna Ruohosen sähköposteihin. Elisa Palonen on valtuuttanut ensisijaisesti Juha Ruohosen ja toissijaisesti Susanna Ruohosen edustamaan itseään mikäli hän itse ei siihen kykene. Osoite kaikilla niin valtuuttajalla, valtuutetuilla kuin varavaltuutetullakin on sama. Edunvalvontavaltuuus on allekirjoitettu jo 26.7.2010 ja sitä on ollut todistamassa kaksi todistajaa, joista toinen on ollut Jaana Pedersen.

Testamentti

Testamentin (todiste K8, V2) sisältö on sinänsä asiassa riidaton seikka. Testamentissa Elisa Palonen on määrännyt, että hänen omaisuutensa pääperijä on yleishyödyllinen säätiö lukuunottamatta 140.000 euron määrää, joka on määrätty jaettavaksi tasaosuuksin kanteen vastaajien kesken, sekä irtainta ja henkilökohtaista omaisuutta, jonka hän on määrännyt jaettavaksi tasaosuuksin Susanna Ruohosen ja Monika Ruohosen kesken. Erillisessä liitteessä Elisa Palonen on määrännyt, että säätiön tarkoituksena on säilyttää ja enentää sen haltuun annettua, lahjoitettua tai testamentattua perintöä jälkipovia varten. Lisäksi hän on määrännyt, että perustettavan säätiön tulee pääomansa vuosituoton tai mahdollisimman kannattavalla tavalla suoritettavan omaisuutensa myymisen kautta tukea ja taloudellisesti avustaa kaikkea sellaista yleistä hyvinvointia edistävää, henkistä, hengellistä, tieteellistä sekä aineellista toimintaa, joka säilyttää suomalaista kulttuuriperintöä, kehittää tiedettä ja taidetta yli aikakausien läpi kestävien perusarvojen pohjalta. Sama tarkoitus on sovitettavissa säätiön kohdistaessa toimintansa myös säätiön arvopohjaan sopivaan uuteen yrittäjyyteen (nk. start up- sektori). Testamentin sisällöstä sinänsä ei kuitenkaan voi tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä siitä, millaisia määräyksiä testamentin tekijä olisi tai ei olisi halunnut omaisuudestaan tehdä. Se, että testamentissa omaisuuden pääperijänä on yleishyödyllinen säätiö eivätkä Ruohoset tai Ritvanen yksityishenkilönä, ei ole ratkaisun kannalta olennaista

merkitystä, koska joka tapauksessa säätiön tavoite on jätetty varsin avoimeksi, mikä sallii sen toimeenpanijoiden vapaasti määrätä omaisuudesta ja koska mikäli testamentin tekijän tahtoon on vaikutettu, ei sillä, kenen hyväksi testamentissa omaisuutta on määrätty, ole vaikutusta testamentin pätevyYTEEN.

Sähköposti Elisa Palosen kuoleman jälkeen

Sähköpostista 22.11.2018 (todiste V11) ilmenee, että Jaana Pedersen on lähettänyt Juha Ruohoselle sähköpostin, jossa hän on kertonut Juha Ruohosesta tehdyn rikosilmoituksen testamenttiin liittyen. Hän on kirjoittanut viestissään mm., että: "Lätinäsi on lätisty Ruohonen. Teen parhaani, että ahneudellasi on 'paskanen loppu', kuten sananlaskussa sanotaan. Tämä tarkoittaa sitä, että röyhkeä rosvoretkesi estetään ja jäät nuolemaan näppejäsi." Pedersen on viestissään kertonut, että on ryhtynyt toimiin Elisa Palosen omistamissa yrityksissä, vaatinut Ruohosta palauttamaan anastetun omaisuuden, kieltänyt tätä järjestämästä hautajaisia. Viestin sävy on kauttaaltaan varsin hyökkäävä.

Tutkintapyyntö

Virpi Kettusen tutkintapyyntöstä (todiste K5) ilmenee lähinnä se, että Virpi Kettunen on 7.1.2019 tehnyt tutkintapyyntön poliisille liittyen Juha Ruohosen ja tämän yrityksen Elisa Palosen yrityksiin kohdistamaan laskutukseen. Käräjäoikeus toteaa, ettei tällä todistella ole näyttöarvoa asiassa.

Laskut

Laskuista 15.4.2019 (todiste K25) ilmenee, että Teknovisio Oy on laskuttanut kahdella laskulla yhteensä noin 15.000 euroa ja että myös nuo laskut ovat sisältäneet työn erittelyn.

Perukirja

Perukirjasta (todiste V1) ilmenee, että perunkirjoitus on toimitettu 5.6.2019. Siitä myös ilmenee, mikä on ollut pesän omaisuuden määrä ja laatu. Tästä ei toisaalta ole ollut edes riitaa. Pesällä on ollut säästöjä noin 1 400.000 euroa. Omaisuus on sisältänyt yhtiöiden osakkeita noin 1 120.000 euron arvosta, kiinteistöjä noin 200.000 euron arvosta ja pankkitalletuksia noin 180.000 euroa.

Päätös esitutinnan päättämisestä

Esitutinnan päätöksestä (todiste V13, päivätty 5.4.2020) ilmenee, että Jaana Kavoniuksen Elisa Palosen kuolinpesän puolesta poliisille toimittamat tutkintapyyntöt on päätetty siten, ettei esitutkintaa ole aloitettu ja ettei poliisi ole ottanut ratkaisullaan kantaa siihen, onko Elisa Palonen ollut testamenttauskelpoinen allekirjoittaessaan testamentin tai onko hänet siihen mahdollisesti taivutettu. Poliisin ratkaisulla on otettu

kantaa vain siihen, onko asiassa ollut syytä epäillä rikosta.

Asiantuntijalausunnot

Asiassa on esitetty kirjallisena todisteena kaksi asiantuntijalausuntoa (todiste K7), joista Lauerma allekirjoittamassa lausunto on kirjoitettu siten, että Lauerma on muun aineiston ohella tutustunut myös erikoislääkäri Wallinin lausumaan ja on pitänyt tuota lausuntoa erittäin asiantuntevana ja siinä tehtyjä johtopäätöksiä perusteltuina. Lauermaa ei ole kuultu asiassa.

4.2.2. Henkilötodistelu

Johanna Mieskonen on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut, ettei Elisa Palonen ole koskaan kertonut, että Ruohoset olisivat Elisalle tärkeitä ihmisiä. Susanna Ruhosta Mieskonen on pitänyt Kasvihuoneilmion yhtenä työntekijänä ja Juha Ruohosen hän on mahdollisesti nähnyt Elisan syntymäpäivillä, mutta tosiasiallisesti tavannut ensimmäisen kerran vasta teho-osastolla mennessään katsomaan siskoaan ennen tämän kuolemaa Juha Ruohosen soitettua hänelle ja kerrottua siskon huonosta tilanteesta. Ritvasen nimen Mieskonen on nähnyt ensimmäisen kerran testamentissa. Elisa ei ole tällaisesta henkilöstä koskaan puhunut. Juha Ruohoselta Mieskonen on kuullut, että Ritvanen on perhetuttu.

Sairaalassa Juha Ruohonen on luvannut järjestää Elisan hautajaiset, ottanut Elisan laukut ja avaimet, kertonut, että Elisa oli jo ajatellut kaiken. Juha Ruohonen on myös ilmoittanut, että sisarkin on tervetullut hautajaisiin. Juha Ruohonen on mennyt asumaan Elisan asuntoon ja ostanut Elisan mökkiprojektiin tavaroita. Kun Jaana Kavonius on puuttunut tilanteeseen, Juha Ruohonen on alkanut pommittaa Mieskosta viesteillä, väittänyt Jaana Kavoniusta valelakimieheksi, ilmoittanut, ettei Elisan kuolemaa saa tutkia ja alkanut uhkailla, että "teillä ei ole varaa tällaiseen". Kun sukulaiset ovat alkaneet järjestää hautajaisia, Juha Ruohonen on suuttunut ja väittänyt, että nyt ei toimita Elisa Palosen tahdon mukaisesti.

Elisan kuoleman jälkeen Mieskonen on mennyt Elisan asunnolle ja löytänyt sieltä paljon materiaalia, jota on toimittanut eteenpäin mm. poliisille ja avustajille. [REDACTED]

Mieskonen on kertonut Elisan kuoleman jälkeen kuulleensa sukulaiseltaan, että Elisa olisi jossakin vaiheessa yhdessä Ruohosten kanssa yrittänyt saada tätä mukaan johonkin kulttiin saarnaamalla ja unien selittämisellä. Sukulainen on pitänyt paasaamista ja huutamista pelottavana ja ahdistavana ja pitänyt esitettyä harhaoppisena. Kun sukulainen ei ole lähtenyt mukaan, Elisa ja Ruohoset ovat jättäneet sukulaisen kuitenkin rauhaan.

Mieskonen on kertonut kuulemiaan tapahtumia veljensä luona tapahtuneesta välikohtauksesta, päätelmiään Elisan kuoleman jälkeen löytyneestä materiaalista ja näkemyksiään Elisan mielenterveydestä.

Todistaja Virpi Kettunen on kertonut, että Monika Ruohonen oli tehnyt Kasvihuoneilmiön kirjanpidon vuoteen 2016 asti. Sen jälkeen Elisa Palonen ei ollut enää halunnut Monika Ruohosen tietävän, minkä verran Kasvihuoneilmiön tilillä on rahaa. Elisa Palonen oli kertonut Kettuselle, että myös Lauri Ruohonen ”kyttää” Kasvihuoneilmiön tilejä. Kettunen on kertonut saaneensa itse moitteita siitä, että oli halunnut kirjanpitäjänä selvittää laskuja tarkemmin. Kettunen on kertonut, että oli tullut ”kovaäänistä huutoa” siitä, että hänet pitää erottaa, koska hän kyseenalaistaa Ruohosten toimintaa. Seija Granholm oli kertonut Kettuselle Elisan joutuneen puolustamaan Kettusta, koska Ruohosten mielestä Kettunen puuttui liikaa asioihin ja vaati selvityksiä.

Kettusen mukaan Elisa Palonen oli vuonna 2016 muuttanut suhtautumisestaan Ruohosiin. Elisa Palonen oli valittanut sitä, että miksi hän ei saa olla koskaan yksin ja etteivät Ruohoset anna hänen olla yksin. Eräänä päivänä syksyllä 2016 Elisa Palonen oli ollut töihin tullessaan hyvin ahdistunut ja pelokas. Elisa Palonen oli sanonut, että hänen pitää päästä jonnekin piiloon. Seija Granholm oli sanonut, että Elisa voi mennä hänen mökilleen piiloon. Elisa Palonen oli ollut Seija Granholmin mökillä kaksi viikkoa ja kokenut olevansa turvassa siellä. Tuolloin Elisa Palonen oli kertonut, että Ruohoset uhkasivat viedä hänen unilääkkeensä ja että hän joutuu pian psykoosiin, koska ei pysty nukkumaan. Elisa Palonen oli selvästi pelännyt Ruohosia. Elisa Palonen oli sanonut, että Ruohoset ovat ahneita, eikä niille riitä mikään. Elisa Palonen oli kirjoittanut kirjeitä Ruohosille ja Ruohoset Elisalle ja hän oli toimittanut niitä. Elisa Palonen oli sanonut, ettei Juhaa kiinnosta Kasvihuoneilmiö, koska Juha haluaa vain rahaa. Elisa Palonen oli kertonut jääneensä velkaa Ruohosille ja haluavansa vain saada tietoonsa summan, jonka voisi maksaa ja päästä sen maksettuaan eroon Ruohosista. Elisa Palonen oli usein sanonut, että halusi eroon Teknovisio Oy:n osakkeista. Elisa Palonen oli tuskaillut sitä, että yö tolkulla piti valvoa öisin pidettävien Teknovisio Oy:n kokousten vuoksi. Yhtiön kokouksia pidettiin Elisa Palosen kertoman mukaan öisin, koska Lauri Ruohonen oli hyvin kiireinen. Kokouksia oli ollut koko ajan, mutta vuoden 2016 jälkeen ne olivat lisääntyneet.

Elisa Palonen oli vuonna 2016, haluttuaan eroon Ruohosista, kuitenkin palannut takaisin Ruohosten luokse. Kettunen on kertonut, että Elisa Palonen oli sanonut tuolloin vuonna 2016, ettei halua antaa Kasvihuoneilmiötä Ruohosille. Kun Elisa Palonen oli palannut takaisin Ruohosten luokse, Elisa Palonen muuttui täysin eikä enää puhunut Kettuselle omista asioistaan. Kettunen on kertonut ihmetelleensä Seija Granholmin kanssa sitä, millä Ruohoset kiristivät Elisa Palosta. Elisa Palonen oli selvästi ilmaissut heille, ettei halunnut olla Ruohosten kanssa tekemisissä. He eivät tienneet, miten Ruohoset kiristivät Elisa Palosta, mutta he epäilivät kiristämistä. Kettusen mukaan Elisa Palonen oli Ruohosten luokse palattuaan alkanut selkeästi etäännyä hänestä ja

oli puhunut hänelle enää vain työasioista.

Kettunen on kertonut, että siinä vaiheessa, kun mökin rakentaminen oli alkanut, hän oli kysynyt mökin rakentamiseen liittyvistä laskuista Elisa Paloselta. Elisa Palonen oli kieltänyt häntä kysymästä niistä mitään. Kettunen on kertonut siinä vaiheessa jo irtisanoneensa itsensä, koska Elisa Palonen oli muuttunut ihan mahdottomaksi ja huutanut koko ajan. Hän oli kuitenkin jäänyt vielä töihin, koska Elisa Palonen oli kertonut hänelle olevansa menossa leikkaukseen.

Kettunen on kertonut, että hän ei ole kuullut Elisa Palosen missään vaiheessa puhuvan säätiöstä tai muutenkaan puhuttavan säätiöstä ennen kuin vasta Elisa Palosen kuoleman jälkeen. Elisa Palonen oli aiemmin puhunut, ettei halunnut jättää omaisuuttaan Ruhosille, vaan Kasvihuoneilmiön henkilökunnalle. Elisa Palonen oli ennen vaikenemistaan sanonut, ettei Juhaa kiinnosta Kasvihuoneilmiö. Kettunen on kertonut tienneensä, että Ruhoset olivat auttaneet Elisa Palosta siinä vaiheessa, kun työntekijöitä oli lähtenyt pois Kasvihuoneilmiöstä. Kulttiasiat olivat tulleet hänen tietoonsa vasta Elisa Palosen kuoleman jälkeen. Kettunen on kertonut, että jos hän olisi tiennyt jo vuonna 2016 kultista, he olisivat Seija Granholmin kanssa ottaneet yhteyttä Elisa Palosen sukulaisiin ja yrittäneet estää Elisaa palaamasta Ruhosten luokse.

Elisa Palonen oli kertonut Kettuselle leikkauksestaan viikkoa ennen leikkaukseen menoaan. Elisa Palonen oli tuolloin sanonut hänelle tekevänsä testamentin ja tekevänsä sen Jaana Kavoniuksen ja Petter Kavoniuksen luona. Elisa Palonen ei ollut kuitenkaan kertonut, millaisen testamentin halusi tehdä. Sen jälkeen Elisa Palonen oli jäänyt pois töistä. Kettunen oli sanonut Elisa Paloselle, että tarvitaan valtakirja hänelle ja myös Seija Granholmille Elisa Palosen loman ajaksi. Elisa Palonen oli sanonut tekevänsä valtakirjan, mutta sellaista ei ikinä löytynyt. Seija Granholm oli soittanut hänelle ja kertonut Elisa Palosen kuolemasta.

[REDACTED]

Todistaja Seija Granholm on kertonut, että eräänä päivänä Elisa Palonen oli tullut järkyttyneenä töihin. Tämä oli vapissut ja tärissyt ja sanonut, ettei tällä ole mitään paikkaa minne mennä. Elisa Palonen oli ollut kauhuissaan siitä, että hänet löydetään joka paikasta. Granholm oli ehdottanut Elisa Paloselle, että tämä voisi mennä hänen mökilleen, joka oli Kasvihuoneilmiön lähellä. He olivat Virpi Kettusen kanssa käyneet siellä katsomassa Elisaa. Mökillä Elisa Palonen oli puhunut siitä, ettei halunnut Ruhosten pääsevän Kasvihuoneilmiön tilille. Elisa Palonen oli kertonut, että Susanna Ruhoselle piti Ruhosten mukaan antaa palkankorotus ja että Elisan piti maksaa Ruhosille vuokraa, mutta ei

toisin päin. Monika Ruohosellekin piti kuulemma maksaa jokin vanha korvaus. Elisa Palonen ei päässyt kuitenkaan Ruohosista eroon. He olivat ajatelleet Kettusen kanssa, että Elisa olisi jatkanut heidän kanssaan keskustelua, mutta he joutuivat toteamaan, että Ruohoset olivat saaneet Elisan taas uudelleen koukkuun. He eivät ymmärtäneet, miten se oli tapahtunut. Etenkin Kettusen kanssa Elisa Palosen puhevälit olivat katkenneet pahasti.

Granolmin kanssa Elisa Palonen oli kuitenkin jutellut ja oli tuonut esiin harmistuneisuuttaan muun muassa siitä, että miksi piti ostaa Paraisilta miljoonan arvoinen talo, kun sitä ei voida kuitenkaan maksaa. Elisa Palonen oli ollut harmistunut myös siitä, että Lauri Ruohosenkin jokin 3.000 euron lasku hänen pitää kuitenkin maksaa, kun Lauri ei sitä itse pysty maksamaan. Granholmin mukaan Ruohoset olivat yrittäneet saada Virpi Kettusta ulos Kasvihuoneilmioista siinä vaiheessa, kun Kettunen oli yrittänyt puuttua Susanna Ruohosen työtunteihin. Elisa Palonen oli kertonut Granholmille joutuneensa toden teolla puolustamaan Kettusta Ruohosten vaadittua Kettusen erottamista. Elisa Palonen ei ollut halunnut Kettusesta eroon, koska tämä oli Kasvihuoneilmioille tärkeä.

Granolm on kertonut, ettei tiennyt mitään Elisa Palosen testamenttiasioista. Elisa Palonen oli puhunut hänelle todella paljon sisarestaan Johannasta, äidistään, isästään ja veljestään Olavista ja Olavin lapsista. Elisa Palonen oli soitellut Johannan ja isänsä kanssa aika usein äitinsä kuoltua. Elisa Paloselle oli ollut todella tärkeää, että tämä saa kaikille perheenjäsenilleen kerättyä joululahjat. Elisa Palonen ei ollut sanonut Granholmille vuosien varrella ikinä, että Ruohoset olisivat tämän perhettä tai ystäviä.

Granolm on kertonut, että Elisa Palonen oli luvannut kirjoittaa hänelle ja Kettuselle valtakirjan ennen leikkaukseen menoaan, mutta valtakirjaa ei ollut missään. Hän oli saanut tiedon Elisan kuolemasta illalla klo 20.30 kun Susanna Ruohonen oli soittanut hänelle kotiin. Seuraavana aamuna Jaana Kavonius oli soittanut hänelle. Susanna Ruohonen oli kysynyt, voiko hän tulla käymään Kasvihuoneilmioilla. Hän oli siitä tiennyt, että Juha Ruohonen ja Ritvasen Jukka ja Susanna olivat Elisa Palosen talolla. Juha Ruohonen oli laittanut hänen puhelimeensa viestin, että haluaisi Jaanan pois kuvioista. Juha Ruohonen ei halunnut Jaana Kavoniusta sotkemaan kuvioita siihen väliin. Juha Ruohonen oli sanonut, että jotain huonoa ja hyvää on heillekin tarjolla ja että tämä kertoo siitä enemmän, kun tulee käymään Kasvihuoneilmioilla. Juha Ruohonen ei kuitenkaan koskaan tullut siellä käymään. Granholm on kertonut Juha Ruohosen halunneen Elisa Palosen kuoleman jälkeen ennemmin, että mökki säilytetään kuin että Kasvihuoneilmion katto uusitaan, koska Juha Ruohonen oli pitänyt mökkiä tarpeellisempana kuin Kasvihuoneilmiötä. Kasvihuoneilmion katto on Granholmin mukaan kuitenkin nyt uusittu.

Granolm on kertonut käyneensä Elisa Palosen talolla tämän kuoleman jälkeen yhdessä Johanna Mieskosen ja Virpi Kettusen kanssa. Talolta oli löytynyt paljon erilaista uskonnollista materiaalia ja vanhoja

videokasetteja, joissa oli videoita profetioista. Käsin ja koneella kirjoitettua materiaalia oli löytynyt paljon. Se, mitä hän oli talolla nähnyt, oli ollut todella järkyttävää. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli ollut, että nämäkö olivat niitä juttuja, joissa Elisa Palonen oli ollut mukana.

Todistaja Ivelin Kostadinov on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut työskennelleensä Kasvihuoneilmiössä varastotoissa, kiinteistöhuollossa, myymälässä järjestelijänä ja asiakaspalvelussa sekä tehneensä rakennustöitä. Hän on mennyt Kasvihuoneilmiöön työntekijäksi 24.4.2017 ja on edelleen töissä yrityksessä. Hän on kertonut olleensa apulaisena myös Elisa Palosen mökkiprojektissa. Työmiehet Hongan firmasta ovat kuitenkin rakentaneen mökin. Vain Juha Ruuhonen on ollut mukana tuossa mökkiprojektissa.

Elisa Palosen kuoleman jälkeen Kostadinov on ollut varastolla purkamassa tavaraa, kun on saanut tiedon, että Elisa Palosen asunnolla tulee vaihtaa kaikki lukot. Susanna Ruuhonen on pyytänyt Kostadinovin Elisa Palosen asunnolle. Kostadinov on nähnyt Juha Ruuhosen puhelimesta vihaisena, mutta hänelle ei ole selvinnyt, mistä syystä Juha Ruuhonen on ollut vihainen. Paikalla on ollut lukkoseppä vaihtamassa lukot. Kostadinov on nähnyt talon ulkopuolella muutamia matkalaukkuja, mutta ei ole tiennyt, mitä matkalaukut ovat sisältäneet. Myöhemmin Kostadinov on käynyt sulkemassa Elisa Palosen asunnolta talon sisäpuolelta kellarin ikkunan, joka oli jäänyt auki ja josta pääsee taloon sisälle.

Kostadinov on kertonut, että Juha Ruuhonen on käynyt Elisa Palosen kuoleman jälkeen remontoitavalla mökillä, koska rakennusfirma on ilmoittanut aloittavansa terassin rakentamisen. Tavarat olivat olleet valmiina mökillä jo jonkin aikaa ja firman tarkoituksena on ollut saada projekti valmiiksi ennen talven tuloa. Juha Ruuhonen on kirjoittanut Kostadinoville viestin, jossa on haukkunut Elisa Palosen omaisia ahneiksi ihmisiksi, jotka haluavat Elisan omaisuuden.

Todistaja Jaana Kavonius on kertonut näkemyksensä, että 3-4 vuotta ennen kuolemaansa Elisa Palosesta on tullut täysin ilmeeton ihminen, tunteet pois kasvoilta.

Keväällä 2018 Elisa Palonen on soittanut Jaana Kavoniukselle ja kertonut halustaan tehdä testamentin. Jaana Kavonius on ehdottanut tehtävään miestänsä Petter Kavoniusta. Puhelun aikana Elisa Palonen on kertonut, että Juha Ruuhonen haluaa tehdä jotain säätiöjuttua, mutta että hän ei itse tällaista järjestelyä halua. Jaana Kavonius on itsekin ihmetellyt, miten säätiö sopii tarkoitukseen. Jokin aika edellä mainitun jälkeen Jaana Kavoniuksen ollessa kauppareissulla hänet on yllättäen pyydetty malliksi muotinäytökseen ja hän on päässyt meikattavaksi ja laitettavaksi, jolloin hän on soittanut Elisa Paloselle kertoakseen erikoisesta sattumuksesta. Tuolloin Elisa Palonen on kertonut, että hänellä on vähän huonompia uutisia ja on kertonut saamastaan diagnoosista ja että pitäisi testamenttiasiakin hoitaa. Elisa Palonen on kertonut Juha Ruuhosen puhuvan jostain osakejärjestelyistä ja

touhottavan säätiötä, jopa pakottavan säätiötä. Jaana Kavonius on kertonut kysyneensä, miten joku voi Elisa Palosta pakottaa. Elisa Palonen on kertonut, että haluaisi Kasvihuoneilmiön työntekijöille luovuttaa yrityksen, jotta sen toiminta jatkuu. Elisa Palonen ei ole puhunut omista sukulaisistaan mitään.

Seuraavan kerran testamenttiasia on tullut ilmi perjantaina 9.11.2018. Jaana Kavonius on pitänyt mahdollisena, ettei muista päivämäärää tarkalleen oikein, mutta on muistellut tapaamisen olleen samana päivänä, jolloin Petter Kavoniuksen on ollut tarkoitus palata Kittilästä eli torstaina tai perjantaina.

Elisa Palonen on tullut yllättäen käymään Jaana Kavoniuksen luona. Elisa Palonen on ilmoittanut tulevansa Ruohoselta salaa. Tuon tapaamisen yhteydessä Elisa Palonen on kertonut, että ”Sä et tiedä, kuinka kamalia laskuja hänellä on!”, ”Ruohonen on laittanut käyntiin valtavan mökkihankkeen ja tulee valtavia laskuja”, ”Häntä on laskutettu vuosikaudet”, ”On niin pahoja asioita tapahtunut, että ei voi kertoa. Niin nöyryyttävää, ettei hän voi puhua.”, ”Ruohoset yrittää saada hänen nimiä, että hänen koko omaisuus viedään. Piilottaa unilääkkeitä. Hän tekee mitä vaan, joutuu psykoosiin kun valvottaa”, ”Aina lainataan rahaa, kun pitäisi maksaa takaisin, tulee lasku mistäkin konsultoinnista”, ”Monikallekin käteisellä summia” ja ”Aina kun on vähänkin rahaa tilillä, alkaa Ruohoset alkaa lypsää rahaa”. Elisa Palonen on kertonut olevansa menossa seuraavana keskiviikkona operaatioon. Hän on pyytänyt Jaana Kavoniukselta apua ja kertonut, että Juha Ruohonen yrittää edelleen väkisin säätiötä, vaikka hän ei itse sitä halua. Jaana Kavonius on kertonut, ettei ole koskaan aiemmin nähnyt Elisa Palosen itkevän, mutta tällä kerralla hän on itkenyt. Elisa Palonen on vielä kertonut sanoneensa Seijalle ja muille Kasvihuoneilmiön työntekijöille, että haluaisi, että he saisivat jotkin prosenttiosuudet yrityksestä, jotta he saisivat jatkettua yritystoimintaa.

Tapaamisen jälkeen Elisa Palonen on antanut kyödin Jaana Kavoniuksen lapselle, joka on ollut ajomatkasta ahdistunut, koska Elisa Palonen ei ole puhunut mitään automatkan aikana. Tapaamisen jälkeen Juha Ruohonen on soittanut Jaana Kavoniukselle ja tiedustellut, miksi Elisa Palonen on käynyt tämän luona. Juha Ruohonen on vaatinut saada edunvalvontavaltuutukset, jotka Jaana Kavonius on toimittanut Susanna Ruohoselle, Juha Ruohoselle ja yhden Kasvihuoneilmiön sähköpostiin.

Jaana Kavonius on kertonut yrittäneensä soittaa Elisa Paloselle vielä ennen operaatiota, mutta ei ole saanut tähän yhteyttä. Hän on ajatellut Elisa Palosen yrittävän olla piilossa Ruohosilta. Hän on saanut Petter Kavoniukselta tietää, että Elisa Palonen on menehtynyt. Myöhemmin hän on saanut Juha Ruohoselta tähän asiaan liittyvän tekstiviestin.

Em. lisäksi Jaana Kavonius on kertonut muilta kuulemistaan yksityiskohdista ja tekemistään johtopäätöksistä. Jaana Kavonius on kertonut, ettei hänellä ole kuitenkaan ollut omia henkilökohtaisia

havaintoja kultista tai lahkosta ennen Elisa Palosen kuolemaa ja on katsonut tehneensä edunvalvontavaltuutukset huijattuna, koska ei ole tiennyt koko totuutta.

Jaana Kavonius on asian käsittelyn aikana ollut lukuisia kertoja yhteydessä käräjäoikeuteen sähköpostitse, mistä osapuolia on myös informoitu.

Todistaja Kari Ek on häntä pääkäsittelyssä kuultaessa kertonut, että hänen asianajotoiminnassaan testamentin tekeminen on tuttua. Marraskuussa 2018 Juha Ruohonen on ottanut puhelimitse yhteyttä Ekiin ja tiedustellut, tekeekö Ek testamentteja. Ek on kertonut tekevänsä. Juha Ruohonen on kertonut Ekille, että Ruohosen tuttava on tekemässä testamenttia ja Ek on pyytänyt tätä tuttavaa ottamaan Ekiin yhteyttä. Ek ei ole pitänyt Juha Ruohosen yhteydenottoa ja testamentinteon kyselyä poikkeuksellisena, koska asiakkaat voivat suositella tuntemaansa asianajajaa. Ek on kertonut, ettei ole Juha Ruohosta koskaan avustanut, mutta hänen edustamaansa yhtiö on ollut joskus Ekin asianajouran alkuvaiheessa 2000-luvun alkupuolella Ekin asiakkaana. Ruohonen on myös saattanut joskus kysyä puhelimitse Ekiltä neuvoa. Kyseessä ei kuitenkaan ole ollut Ekin vakioasiakas. Ek on muistellut, että myös Kasvihuoneilmiöstä joku naishenkilö on 5-10 vuotta aikaisemmin kysynyt jotain suullista neuvoa, joka on mahdollisesti liittynyt toiminimen toimintaan, verotukseen tai työsuhteeseen, mutta tarkemmin Ek ei ole tuota kyselyä muistanut. Asiakassuhdetta Kasvihuoneilmiöön ei kuitenkaan ole ollut.

Elisa Palonen on itse soittanut Ekille Ruohosen yhteydenottopäivänä tai sitä seuraavana päivänä. Elisa Palonen on kertonut Ekille olevansa menossa leikkaukseen ja kertonut Ekin arvion mukaan kohtuullisen alhaisesta kuolemanriskistä. Syy testamentin tekemiseen on ollut se, että Elisa Palonen on halunnut saada testamentin tehtyä ennen leikkausta. Leikkaus on ollut tiedossa varsin pian, puhelinsoittoa seuraavalla viikolla. Ek on keskustellut Elisa Palosen kanssa puhelimitse siitä, miten tämä tahtoo omaisuudestaan määrätä. Ek on katsonut, että on parempi, että seikat laitetaan paperille jo etukäteen ja että Elisa Palonen voi lähettää sähköpostilla tahtonsa siitä, mitä testamentilla haluaa määrätä. Elisa Palonen on lähettänyt sähköpostin joko samana iltana tai sitä seuraavana päivänä siten, että Ek on pystynyt viestin avulla lähtemään muokkaamaan tahtoa testamenttimuotoon. Testamentti on sisältänyt paljon tarkkoja määräyksiä, jotka Ek on muotoillut testamentiksi. Ek on lisännyt lähinnä muutoseikkoja. Kun Ek on saanut tehtyä luonnoksen valmiiksi, hän on sopinut Elisa Palosen ja testamentin toisen todistajan kanssa yhteisen ajan toimistolle.

Elisa Palonen on tullut toimistolle Juha Ruohosen kuljettamana. Ek on kysynyt Elisa Paloselta, haittaako tätä, että Juha Ruohonen on paikalla. Elisa Palonen on ilmoittanut, ettei haittaa. Ek ei ole pitänyt tätä ongelmana, koska testamentissa Juha Ruohonen oli määrätty toimeenpanijaksi ja määräyksen sisällön johdosta hän on pitänyt tärkeänä, että Juha Ruohonen itse kuulee, mitä testamentintekijä

haluaa. Ek on vielä kysynyt, suostuuko Juha Ruohonen tähän tehtävään ja Juha Ruohonen on ilmoittanut suostuvansa. Toimistossa Juha Ruohonen ei ole puuttunut testamentin tekoon millään tavalla.

Ek on käynyt luonnosta vielä läpi Elisa Palosen kanssa ja Elisa Palonen on halunnut vielä muutamia muutoksia ja lisäyksiä testamenttiin, mitkä Ek on käynyt tekemässä viereisessä huoneessa toisen testamentin todistajan jäädessä keskustelemaan Elisa Palosen kanssa. Elisa Palonen on allekirjoittanut testamentin, hänen henkilöllisyytensä on todettu ja todistajat ovat allekirjoittaneet testamentin. Testamentti on annettu Elisa Paloselle, hänelle on kerrottu, että kyse on ainoasta kappaleesta ja että asianajan toimistolla ei ole alkuperäistä toista testamenttia. Ek on kertonut Elisa Paloselle, ettei voi säilyttää testamenttia, jos tämä vaikka haluaa sen jostain syystä peruuttaa. Lisäksi Ek on antanut Elisa Paloselle ohjeen tulla leikkauksen jälkeen vielä uudelleen toimistolle juttelemaan, jotta testamentin tarkoittama yleishyödyllinen säätiö voitaisiin perustaa. Säätiön perustamista ei olisi ehditty tehdä ennen Elisa Palosen leikkausta.

Ek on todennut, että Elisa Palosen kanssa puhelimesta keskusteltaessa ei ole tullut ilmi mitään poikkeavaa. Toimistolla Elisa Palonen on ollut ulkoisesti terveen näköinen ja oloinen. Elisa Palonen on puhunut normaalisti. Elisa Palosen ulkoiseen olemukseen verrattuna ilmoitus vakavasta terveystilasta on tuntunut jopa epäuskottavalta.

Ek on kertonut näkemyksensä, että hänen havaintojensa mukaan Elisa Palonen on tehnyt testamentin omasta vapaasta tahdostaan. Testamentin toinen todistaja on vielä keskustellut Elisa Palosen kanssa Ekin tehdessä korjauksia testamenttiin. Tuokaan todistaja ei ole kiinnittänyt huomiota siihen, että mitään muuta kuin Elisa Palosen omaa tahtoa olisi ollut vaikuttamassa testamenttiin.

Ekin näkemyksen mukaan ensimmäinen poikkeuksellinen asia testamenttiin liittyen on ollut sähköposti, jonka hän on saanut kymmenen päivää testamentin tekemisen jälkeen. Eläkkeellä ollut lakimies Jaana Pedersen on ottanut yhteyttä ja lähtenyt hyvin ponnekaasti selvittämään testamentin pätevyyttä. Tämä ihmetytti Ekiä, koska tuossa vaiheessa testamenttia ei ole ollut vielä annettu tiedoksi eikä Elisa Palosta oltu edes ehditty haudata. Pesän osakkaatkaan eivät ole tuossa vaiheessa olleet vielä tiedossa. Ek on kertonut, että hänestä on tehty asiassa rikosilmoitus, sähköposteja asiaan liittyen on tullut mapillinen ja hänestä on tehty kanteluja liittoon.

Psykiatrian erikoislääkäri **Matti Wallin**, jota on kuultu asiassa asiantuntijana, on antanut kirjallisen asiantuntijalausuman, jossa on katsonut, että Elisa Palonen on tietoisella ja tahallisella, vuosikautia kestäneellä ja järjestelmällisellä psyykkeen manipuloinnilla saatettu oikeustoimikelvottomaan tilaan sekä suostumaan oman etunsa vastaisiin taloudellisiin järjestelyihin ja laatimaan aiemmasta jyrkästi poikkeava testamentti manipuloijan ja tämän lähimpiin eduksi. Asiantuntija Wallinia on kuultu pääkäsittelyssä. Hän on kertonut, ettei tunne kantajista ketään.

Hän on tavannut Elisa Palosen kantajien avustajan Petter Kavoniuksen 50- vuotissyntymäpäivillä samoin kun on saattanut nähdä Juha Ruohosen tuossa tilaisuudessa tämän ollessa valokuvaajana. Avustaja Kavonius on ohjannut asiakkaita toisinaan asiantuntija Wallinin vastaanotolle arviointien tekemiseksi. 24.9.2019 jälkeen Wallinin ja Kavoniusten lapset ovat olleet toistensa kanssa tekemisissä. Asiantuntija Wallin on myös kertonut, että hänestä ja todistaja Jaana Kavoniuksesta on tullut perhetuttuja ja että he ovat tavanneet välillä myös ammatillisten asioiden ulkopuolella.

Asiantuntija Wallin on kertonut tehneensä pitkän työuran psykiatrian erikoislääkärinä. Tällä hetkellä hän on itsenäisenä ammatinharjoittajana Invalidisäätiössä tekemässä mm. Kelan työkyarviointia. Jonkin verran hänellä on myös yksityisvastaanottoa. Wallinin erikoisalaa ovat nykyisin aivovammapotilaat, joiden osalta hän ollut paljon oikeudessa asiantuntijana. Hän on nykyisin toiminut noin 10 kertaa vuodessa todistajan tai asiantuntijan asemassa monimutkaisissa aivovamma-asioissa. Wallin on lisäksi kertonut, että Valvira on 2.4.2012 rajoittanut hänen lääkemääräämisoikeuksiaan siten, että hän ei enää saa määrätä tiettyjä keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä (lähinnä ADHD- lääkkeitä). Tämä rajoitus on johtunut siitä, että hän ei ole toimittanut Valviran määräämässä määrääjässä tämän edellyttämää selvitystä. Koska lääkemääräämisoikeuksien kaventaminen ei ole haitannut lääkärintyötä, Wallin ei ole nähnyt tarpeelliseksi lähteä hakemaan oikeuksia uudelleen.

Asiantuntija Wallin on kertonut hänellä käytössään olleesta materiaalista siten kuin hänen asiantuntijalausuntoonsa on kirjattu. Hänellä on siis ollut käytössään Elisa Palosen potilasasiakirjoja, päiväkirjamerkintöjä 22 sivua, valokuvia, äänitteitä ja OTK Jaana Pedersenin (nyk. Kavonius) sähköpostitse ja suullisesti antamia tietoja 25.11.2018 alkaen. Wallinin kertoman mukaan Jaana Kavonius on kertonut tiedossaan olleita asioita, jotka ovat olleet joko hänen omia havaintojaan tai mitä hän on kuullut Palosen lähipiiriltä. Wallinin näkemyksen mukaan nuo annetut tiedot eivät ole vaikuttaneet hänen lausuntoonsa, koska ne eivät ole sisältäneet mitään sellaista, mikä olisi ristiriidassa muiden hänen saamiensa tietojen kanssa. Kavonius on kertonut Wallinille mm. Juha Ruohosen tavoittelemasta taloudellisesta hyödystä eli siitä, että tämä on vaatinut Elisa Paloselta huomattavia summia tekaistuilla laskuilla. Elisa Palosen päiväkirjamerkinnöissä on myös maininta, että Elisa Palonen on joutunut lainaamaan tai lahjoittamaan rahaa. Käsitys siitä, että lainaus on kohdistunut Ruohoseen perustuu Wallinin muualta kuulemaan.

Wallin on kertonut käyneensä läpi ennen pääkäsittelyä myös Elisa Palosen videoita, joissa tämä käy läpi Vornasen väitteitä (todiste V17B). Äänitteistä, joista osa on ollut myös käräjäoikeudessa todisteina (todiste K6), Wallin on kertonut havainneensa tyypillisiä manipulatiivisia menetelmiä. Kyse on ollut hypnoottisuggestiivisesta manipuloinnista enemmän kuin uskonnollisesta. Vaikka Juha Ruohonen on äänitteillä esiintynyt Jumalana, ei äänitteiltä ole havaittavissa muutoin kristinuskon sanomaa. Wallinin arvion mukaan Juha Ruohonen on yrittänyt luoda

laajempaa kulttiyhteisöä, jossa kuitenkin on ollut ulkopuolisena mukana vain Elisa Palonen. Keinoina hän on kertonut käytetyn valvottamista, psyykkistä kidutusta ja manipulatiivisuutta. Juha Ruohosen puhetyyli on ollut arkaaista, sanavalinnat erikoisia ja niissä on haettu pontta Raamatusta. Wallin on arvellut, että Elisa Palosella on ollut uskonnon etsimistä erilaisista laškoista, mikä Juha Ruohosen on täytynyt tietää. Wallin on pitänyt Juha Ruohosta erittäin taitavana manipuloijana. Wallinin havainnon mukaan Juha Ruohonen on äänitteillä esiintynyt Jumalana tai Jeesuksensa eikä äänitteiltä ilmene, että Elisa Palonen olisi tätä kyseenalaistanut. Wallin on pitänyt mahdollisena, että Elisa Palonen on kärsinyt myös Tukholma-syndroomasta, jossa vangit ovat syleilleet ja suudelleet kidnappajaansa. Syndroomassa alisteisessa asemassa olevalle henkilölle muodostuu voimakas riippuvuussuhde henkilöön, joka on vallassa. Uhri ei kerro läheisilleen, vaan puolustaa manipuloijaa. Wallin ei ole pitänyt äänitteitä harmittomana performanssina, koska jos tällaisesta olisi kyse, osallistujat nauraisivat, mutta äänitteillä Palonen vikisee, nyyhkyttää ja myötäilee koko ajan.

Asiantuntija Wallin on pitänyt Elisa Palosta otollisena uhrina manipuloinnille tämän ahdistava elämäntilanne, uskonnollisen suunnan etsimisen, taloudellisten huolien ja vakavan sairastelun vuoksi. Tällaiselle henkilölle on tyypillistä, ettei minä riitä vastustamaan henkilöä, joka pyrkii murskaamaan oman tahdon. Kulteissa on myös tyypillistä, että viholliset dehumanisoidaan ja yhteydet terveesti ajatteleviin ihmisiin pyritään katkaisemaan (vieraannuttaminen). Asiantuntija Wallinin näkemyksen mukaan näin on menetelty kutsumalla Elisa Palosen ex-miestä sukunimellä ja nimittelemällä häntä käärmeeksi ja tuholaiseksi.

Asiantuntija Wallin on todennut, että Elisa Palosen videotallenteilta ilmenee, että suurelta osin Elisa Palosen käytös on ollut normaalia. Välillä on havaittavissa kovaa kiihtyneisyyttä, mikä ilmenee myös Vornasen monenlaisena haukkumisena ja dehumanisointina. Wallin on pitänyt ongelmallisena sitä, ettei videoilla lainkaan kerrota, mitä oikeasti on tapahtunut. Mm. sitä, että Juha Ruohonen on esiintynyt Jumalana tai Jeesuksena, ei tule ilmi videoilta tai Elisa Palosen keskustelujen äänitteiltä.

Asiantuntija Wallin on kertonut, että ilman henkilökohtaista tutkimusta lääkäri ei saa asettaa diagnoosia. Tämän vuoksi hän ei saa sanoa mitään Elisa Palosen mielenterveydestä. Mahdolliset diagnoosit ovat Elisan tavanneiden lääkäreiden tekemiä. Näkemiensä lääkärinlausuntojen nojalla asiantuntija Wallin on pitänyt ongelmallisena sitä, etteivät erikoislääkärit ole tavanneet Elisa Palosta riittävän pitkää aikaa. Heidän käyttämässään ajassa ei välttämättä synny kokonaiskuvaa ihmisen tilanteesta. Ennen Elisa Paloselle tehtyjä toimenpiteitä psykiatrian erikoislääkäri ei ole arvioinut Elisa Palosen tilannetta. Se, että Elisa Palonen on ollut järkevasti puhuva ja käyttäytyvä ei sulje pois sitä, ettei tämä olisi ollut oikeustoimikelvoton.

Wallinin havainnon mukaan Elisa Palonen ei ole videoilla kyseenalaistanut sitä, että Juha Ruohonen on esiintynyt Jumalana. Kun

Elisa Palonen on videolla korostanut uskonnonvapautta, Wallin on esittänyt näkemyksensä, että tämä ei ole suoranaisesti uskontoa.

Kun Wallinilta on tiedusteltu, mihin perustuu hänen näkemyksensä siitä, että manipulointi on jatkunut yli kymmenen vuoden ajan, Wallin on todennut, että äänite on vuodelta 2005 ja että arvio manipuloinnin jatkumisesta on perustunut terveeseen järkeen ja tietoon kulteista ylipäänsä. Asiassa voidaan arvioida, kuka tästä hyötyy. Järki on tervettä maalaisjärkeä ja useimmat ihmiset ymmärtävät, että toiminta on jatkunut. Tyypilliseksi kultin tekee sen, että sillä on voimakas johtohahmo, joka hakee mm. taloudellista hyötyä. Tämä taas on perustunut Wallinin arvioon päiväkirjamerkinnöistä, joiden tekoaikaa hän ei tiedä sekä vuoden 2005 äänitteisiin.

Kun asiantuntija Wallinilta on tiedusteltu valokuvasta, jossa on ollut vetyperoksidin laimentamisohje, Wallin on kertonut tarkistaneensa, että näillä pitoisuuksilla juomalla ei ole terveydelle haitallisia vaikutuksia, korkeintaan se voi närästä. Valokuvat hän on saanut Jaana Kavoniukselta. Kuvissa ilmenevästä ruumisarkusta Wallin on todennut, että harvalla on ruumisarkkuja. Wallin on kertonut kuulleensa Jaana Kavoniukselta tämän kuultua tiedon Elisa Palosen lähipiiriltä, että Juha Ruohonen olisi laittanut Elisa Palosen ruumisarkkuun ja sanonut, että: "Näitä et saa mukaasi". Asiantuntija Wallin ei ole pitänyt ruumisarkkuja taideteoksena. Hän on katsonut, että se, että laitetaan ruumisarkkuun ja heitetään rahoja päälle ja sanotaan, ettei niitä saa mukaan, ei ole taidetta.

4.3. Elisa Palosen päiväkirjamerkinnät, K13, K19 ja K27

4.3.1. Yhteisiä havaintoja päiväkirjamerkinnöistä

Asiassa on esitetty kirjallisena todisteena Elisa Palosen päiväkirjamerkintöjä (K4 ja K20). Ne ovat päiväämättömiä tai ainakaan niistä ei ilmene, minkä vuoden kirjoituksia ne ovat. Ne ovat kopioita eikä niistä ilmene, millaisesta kirjasta tai nivaskasta ne ovat löytyneet. Osa kirjoituksista on jonkinlaista tajunnan virtaa, osa vaikuttaa olevan kuvauksia Elisa Palosen unista, osa kertoo Elisa Palosen kokemia tapahtumia.

4.3.2. Todiste K4

Ensimmäisellä sivulla on päiväys 22/10 Nummela. Elisa Palonen on kirjoittanut "Minua yritetään koeponnistaa, kiusata tuntikaupalla, että voiko sinut jättää yksin", "Tuntien joskus päivien painostus".

Seuraavalla, päiväämättömällä sivulla, joka tekstin eri tummuusasteen ja paksuusasteen perusteella näyttäisi kirjoitetun eri kynällä kuin edeltävä teksti Elisa Palonen on kirjoittanut: "Pelko täysin käsittämättömistä ja milloin vain tulevista laskuista, jotka ovat tosi-isoja. On vain kyselemättä pakko maksaa. Lainataan rahaa ja rahoja ei makseta takaisin vaan vastalaskuilla milloin mistäkin konsultointia tai jotain millä ne kuitataan."

Kolmannella, päivämättömällä sivulla, jonka tummuus- ja paksuusaste on taas erilainen kuin toisen sivun tekstin osalta, kirjoittaja tuo ilmi tuskaista tilaansa.

Neljännellä, päivämättömällä sivulla, joka on jälleen voitu kirjoittaa eri aikana kuin edeltävät, Elisa Palonen on tuonut ilmi ahdistustaan ja toivettaan päästä pois.

Viidennellä, päivämättömällä sivulla Elisa Palonen on kirjannut, että pitää selvittää mm. "Monikan raha koska maksoin? Laita ylös päivämäärät".

Päivämättömällä sivulla 6, jonka tekstin paksuus poikkeaa taas edeltävän sivun paksuudesta, Elisa Palonen on kirjoittanut: "Teki mieli käydä sen kimppuun, joka suositteli ja vuoroin teki mieli laittaa vahingonkorvausvaade tekijälle. Minulle oli tehty kamala teko enkä laittanut kumpaakaan vastuuseen, vaikka ahdistuksessani ja vihassani olisi halunnut". Tällä sivulla Elisa Palonen on muistellut myös sairastumistaan ja liittänyt nyt kokemiaan tapahtumia myös tuolloin kokemaansa kirjoittaen: "olin jo kerran käynyt tämän kauheuden, joka minulle nyt tehtiin. Tuskani oli vanha trauma + tämä uudelleen tehty."

Päivämättömällä sivulla 7 Elisa Palonen on kuvannut saamattomuuden tunnetta ja pahanolontunnetta.

Päivämättömällä sivulla 8 Elisa Palonen on kirjannut muistiin asioita. Yhdeksi muistimerkinnäksi on kirjattu "Paljonko kirjat, DVD:t, musiikki, paljonko kirjat ulosmyynti".

Päivämättömällä sivulla 9 Elisa Palonen on kirjannut: "Pankissa se luku? Hoida se."

Päivämättömällä sivuilla 10-12 on mm. merkintä "85.000 velka yritys" ja merkintöjä, joiden merkitys jää käräjäoikeudelle epäselväksi.

Päivämättömällä sivulla 13 Elisa Palonen kokee kauheaa kaaosta tavaroista ja ihmisistä ja kuvaa sitä, että kaikki lähtee kotiin ja hän jää yksin laittamaan kaaosta. Kirjaus on tehty pääsiäisen kynnyksellä. Hän on myös kokenut hiusleikkauksensa epäonnistuneen.

Päivämättömällä sivuilla 15-17 Elisa Palonen kuvaa pahaa oloaan.

Päivämättömälle sivulle 18 Elisa Palonen on kirjannut kirjan dissosiativisesta identiteettihäiriöstä kirjoittajatietoinen.

Päivämättömällä sivuilla 19-20 on merkintöjä, joiden merkitys jää käräjäoikeudelle epäselväksi.

Päivämättömällä sivulla 21 ja sivulla 22, jossa on merkintä tiistai 27/7, vaikuttaa siltä, että Elisa Palonen on kirjannut uniaan.

4.3.3. Todiste K20

Päiväkirjamerkinnöistä K20A ilmenee, että Elisa Palonen jollakin tavalla ihailee Juhaa, joka ”yrittää ja yrittää jotenkin elättää perheensä, vaikka on täysin jo varaton. Varattomanakin repii jotenkin päivästä toiseen velkojat ja ulosottajat kaiken aikaa kimpussa. Tullut täysin traumaattiseksi ja sairaaksi: epäilee jo itseäänkin. Täysin varaton, vaikka on samanaikaisesti mahtavat odotusarvot.” Elisa Palonen myös kuvaa omia uniaan tai näkyjään. Hän myös kuvaa ”todellista murtumista” ja kuvaa ”Jerikon muurien sortumista”.

Päiväämättömässä päiväkirjamerkinnässä K20B Elisa Palonen on kirjoittanut: ”Miksi rakkauden suojassa ja sitä oikeutuksenaan käytettäessä saa tehdä toiselle paha. Ja se, joka sanoo rakastavansa, antaa kaikelle tekemällä siunauksen ja se, joka kärsii kohteena tai tuntee epämukavaksi tai ahdistavaksi olonsa, on aina väärässä, kun tekijä rakastaa niin se oikeuttaa hänet aivan kaikkeen toista kohtaan. Olen yrittänyt itseni uuvuksiin sopeutua tähän lainalaisuuteen, mutta se aiheuttaa vain elämänhaluttomuutta ja syvää masennusta. On mahdotonta tuntemansa selvittää itselleen. Miksi rakkauden suojassa saa tehdä toiselle aivan mitä vain ei tarvitse olla mitään vuorovaikutusta tai edes mitenkään ottaa toista huomioon.”

4.3.4. Todiste K13

Asiakirja on päiväämätön. Asiassa ei ole kiistetty, etteikö Juha Ruohonen olisi kirjoitusta Elisa Paloselle kirjoittanut. Kyseessä ei ole väitetyllä tavalla profetia, vaan kirjoituksen mukaan Elisa Paloselle on annettu mielenkääntöä varten ajatuksia. Mielenkääntöapua on annettu Elisa Palosen ongelmaan. Käräjäoikeus toteaa, että tämä todiste ei osaltakaan osoita, että Juha Ruohonen olisi tässä yhteydessä hyväksikäyttänyt Elisa Palosta tai pyrkinyt tätä rahastamaan.

4.3.5. Todiste K19

Asiassa ei ole kiistetty sitä, etteikö Juha Ruohonen olisi kirjoittanut kirjoitelmaa, joka on otsikoitu ”PAKO”. Kirjoitelma toistaa Juha Ruohosen muista todisteista ilmenevää vanhahtavaa uskonnollista kirjoitusasua ja sisältää lukuisia mahtipontisia varoituksia. Enemmälti tällä todisteella ei tähän asiaan ole ollut näyttöarvoa.

4.3.6. Todiste K27

Kirjoitusta ”Tutkimus ihmisen ja Elisan mielestä” ei ole päivätty. Kirjoituksesta puhutaan viikonlopusta 27.9. tarkempaa vuosilukua ilmoittamatta. Kirjoituksessa Juha Ruohonen kuvaa mm. antamaansa profetiaa Elisalle. Kirjoituksesta ilmenee, että Elisa on pelännyt Jumalan antavan Juha Ruohoselle luvan jättää hänet ainakin toistaiseksi.

5. Johtopäätökset

5.1. Henkilötodistelusta ja sen uskottavuudesta

Asiassa on henkilökuultavina ollut Elisa Palosen sukulaisia (Johanna Mieskonen ja Olavi Palonen), Kasvihuoneilmiön entisiä ja nykyisiä työntekijöitä (Eira Sorvari, Kerttu Ollikkala, Mia Hölsä, Hanne Heino, Mari Oksanen, Kimmo Kurppa, Ivelin Kostadinov, Virpi Kettunen, Seija Granholm ja Jarmo Törnqvist), ystävä Jaana Kavonius ja testamentin laatija asianajaja Kari Ek. Lisäksi asiassa on kuultu asiantuntijan asemassa psykiatrian erikoislääkäri Matti Wallin. Käräjäoikeus ei voi olla kiinnittämättä huomiota myös siihen, keitä asiassa ei ole kuultu. Asiassa on käynyt niin kirjallisten todisteiden (mm. Matti Vornasen kirjeet, Elisa Palosen videokuulemiset) kuin henkilötodistelunkin (ainakin todistaja Inkeroinen) avulla ilmi, että Vornanen on 2000-luvun puolivälistä eteen päin ollut aktiivinen levittämään ihmisille ajatustaan mm. siitä, että Elisa Palonen olisi kuulunut lahkoon, että hänet on otettu täysin lahkoon valtaan ja että Elisa Palosen tahdonmuodostuskykyyn on lahkossa vaikutettu mm. määräämällä hänet eroamaan Vornasesta. Vornanen vaikuttaa siten olleen ensimmäinen henkilö, joka tällaisia väitteitä on esittänyt ja olisi ollut se, joka olisi parhaiten pystynyt kertomaan havainnoistaan liittyen esittämiinsä väitteisiin. Häntä ei kuitenkaan ole asiassa kuultu. Kun Vornasta ei ole kuultu, hänen motiivinsa uskottavuutta ei ole voitu edes testata.

Kasvihuoneilmiön työntekijöitä kuultaessa on tullut ilmi nimi Lea Koivunen. Todistaja Törnqvist on kertonut saaneensa Lealta tietoa tapahtumista ja tämän tietäneen Elisa Palosen asioista eniten. Todistajat Mia Hölsä ja Hanne Heino ovat myös kertoneet kuulleen nimenomaan Lealta juttuja lahkosta, jotka Lea on kuullut suoraan Elisa Paloselta. Lean on kerrottu olleen läheinen ihminen Elisa Palosen kanssa ja keskustelleen tämän kanssa myös tämän yksityiselämästä. Lea Koivusta ei kuitenkaan asiassa ole kuultu.

Vielä asiassa kiinnittyy huomio siihen, että ketään vastaajista ja etenkin Juha Ruohosta ei ole kuultu asiassa. Juha Ruohosta kuulemalla asiassa olisi ollut mahdollista selvittää hänen ja Elisa Palosen välistä suhdetta, sitä, mistä äänitteillä, joissa Ruohonen kertoo puhuvansa Jeesuksena ja Jumalana, on ollut kysymys sekä sitä, millaisesta hengellisestä toiminnasta asiassa mahdollisesti on ollut kyse. Vielä hänen olisi ollut mahdollista selvittää millainen taloudellinen yhteys Ruohosilla ja Elisa Palosella on ollut ja miten tällaiseen testamenttiin on päädytty. Nyt häntä tai ketään muutakaan vastaajaa ei ole nimetty kuultavaksi eikä siten kuultu.

Kuultujen henkilöiden osalta, etenkin Kasvihuoneilmiön entisten ja nykyisten työntekijöiden osalta, heidän havaintojaan on värittänyt se, mitä he ovat saaneet myöhemmin kuulla. He ovat kertoneet paljon seikkoja, joita ovat kuulleet muilta henkilöiltä. Asiassa on tullut heidän kuulemisellaan selvitettyä, että työpaikalla Elisa Palosen elämästä on spekuloitu runsaasti ja huhut ja käsitykset ovat kiertäneet paljon työpaikalla. Tämä seikka ei ole voinut olla vaikuttamatta todistajien

käsityksiin siitä, mitä tosiasialla on tapahtunut. Tämä on ollut haastavaa myös todistelun kannalta, koska on ollut tärkeää, että kunkin todistajan kertomasta poistetaan se, mitä he asiasta ajattelevat ja nostetaan esiin ne seikat, mitä he tosiasialla ovat itse havainneet. Siltä osin kuin he kuitenkin ovat kertoneet omista havainnoistaan, käräjäoikeudelle ei pääsääntöisesti ole syntynyt aihetta epäillä heidän kertomustensa uskottavuutta. Edes se seikka, että osa todistajista on riitaantunut Elisa Palosen kanssa ja heillä on ollut oikeudenkäyntejä liittyen työsuhderiitoihin, ei käräjäoikeuden käsityksen mukaan ole tältä osin vaikuttanut heidän kertomustensa uskottavuuteen.

Myös todistaja Jaana Kavoniuksen (ent. Pedersen) kertomusta rasittaa jossain määrin se, että hänen omat havaintonsa sekoittuvat hänen tekemiinsä johtopäätöksiin ja muilta kuultuihin asioihin. Hänen osaltaan asiassa on tullut myös ilmi, että hänellä on erityinen motiivi olla vihainen Juha Ruhoselle, koska hän on kokenut, että Juha Ruuhonen on aiheuttanut myös hänen ja hänen lapsensa isän, asiassa kantajien asiamiehenä toimineen Petter Kavoniuksen väliaikaisen eron. Jaana Kavonius on kertonut kokeneensa tulleen Juha Ruuhosen toimesta itsekin huijatuksi. Siltä osin kuin Jaana Kavonius on kertonut omista havainnoistaan Elisa Palosesta noin viikkoa ennen kuin tämä on tehnyt testamentin Ekin toimistossa, käräjäoikeus pitää Jaana Kavoniuksen kertomusta kuitenkin uskottavana ottaen huomioon todistaja Virpi Kettusen Elisa Paloselta viikkoa ennen tämän leikkausta kuulema siitä, että tämä on kertonut menevänsä tekemään uuden testamentin Petter Kavoniuksen ja Jaana Kavoniuksen luokse.

Asiassa on ilmennyt todistaja Jaana Kavoniuksen kuulemisella ja asiantuntija Matti Wallinin itsensä kertomana, että Wallinilla on tuttavuussuhde Petter Kavoniukseen ja Jaana Kavoniukseen. Jaana Kavonius on kertonut, että Matti Wallin on laatinut häntä koskevia lääkärintlausuntoja. Wallin on osallistunut Petter Kavoniuksen 50-vuotissyntymäpäiville. Heidän lapsensa ovat myös olleet toistensa kanssa tekemisissä. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 35 §:n 2 momentin mukaan asiantuntijana ei saa toimia se, joka on asiaan tai asianosaiseen sellaisessa suhteessa, että hänen puolueettomuutensa vaarantuu. Vaikka tuttavuussuhde ei ole koskenut suoraan asianosaista, voi näinkin läheinen tuttavuus asian todistajaan, joka itse kokee tulleen saman henkilötahon huijaamaksi, jo jossain määrin vaarantaa asiantuntijan riippumattomuutta ja puolueettomuutta (asiaan sellainen suhde, että puolueettomuus jossain määrin vaarantuu). Toinen seikka, johon käräjäoikeus kiinnittää huomiota on asiantuntijan käytössä ollut materiaali. Sen yhtenä osa-alueena on ollut Jaana Kavoniukselta saadut tiedot tietystä päivämäärästä lukien. Tarkalleen asiantuntija ei ole osannut häntä kuultaessa kertoa, mitä nämä tiedot ovat olleet. Ottaen huomioon se, mitä on lausuttu Jaana Kavoniuksen kertomuksen uskottavuudesta, samat seikat tällöin rasittavat myös asiantuntijan asiantuntijana antamaa lausumaa. Toisaalta käräjäoikeudelle ei ole syntynyt aihetta epäillä asiantuntijan asiantuntevuutta siltä osin kun hän on kertonut yleisellä tasolla psyykkeen manipuloinnista.

Käräjäoikeuden havainnon mukaan asianajaja Kari Ekin käräjäoikeudessa kertoma on uskottava. Hän on kertonut tekemistään omista havainnoista. Asiassa ei ole ilmennyt, että hänellä olisi ollut läheistä suhdetta kehenkään asian osalliseen eikä mitään mahdollista ulkopuolista motiivia kertoa asioista jollekin osapuolelle edullisella tavalla.

5.2. Väitetyn sieluntoiminnan häiriön arviointi itsenäisenä pätemättömyysperusteena

Perintökaaren 13 luvun 1 §:n 3 kohdan mukaan testamentti voidaan moitteiden johdosta julistaa pätemättömäksi, jos testamentin tekemiseen on vaikuttanut mielisairaus, tylsämielisyyttä tai testamentin tekijän muu sieluntoiminnan häiriö. Asiassa on vedottu itsenäisenä pätemättömyysperusteena tähän lainkohtaan väittäen, että Elisa Palosen testamenttiin on vaikuttanut muu sieluntoiminnan häiriö.

Testamentin tekijän persoonallisuus saa vaikuttaa ja väistämättä vaikuttaakin testamentin tekemiseen ja testamentin sisältöön. Testamentin tekijän persoonallisuus voi olla ailahteleva, äkkipikainen tai epäluuloinenkin. Siitä huolimatta henkilö on kelpoinen laatimaan testamentin, koska kyseessä ei ole laissa mainittu häiriötila. Sen sijaan, mikäli päätös perustuu sairauden aiheuttamaan virheelliseen käsitykseen asioiden tilasta, päätös ei ole oikeudellisesti pätevä. Persoonallisuushäiriötkään eivät yleensä vaikuta henkilön oikeustoimikelpoisuuteen, eikä oikeustoimikelpoisuutta voida pelkän persoonallisuushäiriön perusteella rajoittaa. (Hyvönen, Ikääntyvän henkilön oikeustoimikelpoisuus ja sen arviointi, 2.11.2020, Edilex-lakikirjasto, Opinnäytetyö, s. 25-26)

Sieluntoiminnan häiriö voi olla esimerkiksi ahdistuneisuushäiriö, jossa henkilö on poissa tolaltaan ja sen vuoksi kykenemätön tasapainoisesti arvioimaan testamentin tekemistä. Tyypillisesti ahdistuneisuushäiriöt eivät kuitenkaan ole testamentintekokelpoisuuden kannalta relevantteja. Sieluntoiminnan häiriöön voidaan usein rinnastaa myös ns. vanhuudenheikkous, joka ilmenee henkilön alttiutena ulkopuolisille vaikutteille sekä itsenäisen omien toimien harkitsemisen heikentymisenä. Vanhuudenheikkous voi esiintyä testamentin teossa esimerkiksi toistuvina mielenmuutoksina ja testamentin muuttamisina. Sieluntoiminnan häiriö voi olla myös tilapäinen, jolloin se voi aiheutua esimerkiksi päihteistä, hermostoon vaikuttavista myrkyistä, fyysisistä sairauksista kuten kuumeesta, voimakkaasta väsymyksestä, surusta, hädästä, pelosta tai muusta vastaavasta voimakkaasta sielullisesta järkytyksestä. Tilapäisen sieluntoiminnan häiriön vaikutusta testamentintekokelpoisuuteen on arvioitava häiriön voimakkuuden perusteella. Sieluntoiminnan häiriöksi voidaan luokitella myös elimellisten sairauksien, kuten aivoveritulpan aiheuttaman halvauksen jälkeiset psykoottiset oireet. Oireita voivat olla muun muassa unettomuus, masennus tai harhaluuloisuushäiriö, joka voi aiheuttaa epätodellisia ja harhaisia mielikuvia esimerkiksi potilaan läheisistä ja vaikuttaa näin päätöksentekoon. (Hyvönen, Ikääntyvän henkilön

hoitanut yrityksensä asioita, pystynyt päättämään omasta lääketieteellisestä hoidostaan, ilmoittanut jo keväällä 2018 halustaan laatia testamentti (todistaja Kavonius) sekä mennyt laadituttamaan testamentin asianajaja Ekin toimistoon ilmoittaen siihen myös korjauksia, käräjäoikeus katsoo, ettei asiassa ole esitetty riittävää näyttöä siitä, että Elisa Palonen olisi testamenttia tehdessään ollut sieluntoiminnaltaan siten häiriintynyt, ettei hän olisi lainkaan ollut testamentintekokelpoinen.

5.2. Testamentintekijän taivuttelu

5.2.1. Oikeudellinen perusta

Perintökaaren 13 luvun 1 §:n 4 kohdan mukaan testamentti voidaan moitteen johdosta julistaa pätemättömäksi, jos testamentin tekijä on pakotettu tekemään testamentti tai hänet on siihen taivutettu käyttämällä väärin hänen ymmärtämättömyyttään, tahdonheikkouttaan tai riippuvaista asemaansa taikka jos hänet on petollisesti viety tekemään testamentti tahi jos hän on muutoin sillä tavoin erehtynyt, että se on määräävästi vaikuttanut hänen tahtonsa.

Arvioitaessa tätä pätemättömyysperustetta, on esikysymyksenä ratkaistava, onko joku muu kuin testamentin tekijä vaikuttanut testamentin tekemiseen ja vasta sen jälkeen on selvitettävä se, onko testamentti saanut toisenlaisen sisällön tuon taivuttelun johdosta kuin mihin ratkaisuun perittävä olisi itsenäisesti päätyneet. Käräjäoikeuden ratkaistavana on ensinnäkin se, onko Elisa Paloseen käytetty pakotusta, taivutusta, petollista viettelyä tai onko hän muutoin erehtynyt. Toiseksi ratkaistavana on se, onko Elisa Palonen ollut ymmärtämätön, tahdonheikko tai onko hänellä ollut laissa tarkoitettu riippuvainen asema. Vielä kolmanneksi on ratkaistava se, onko Elisa Palonen erehtynyt siten, että se on määräävästi vaikuttanut hänen tahtonsa.

Oikeuskirjallisuuden (Kangas, Testamentin tekijän taivuttelut testamentin moiteperusteena, Defensor Legis 2/2015, s. 271) mukaan pakko voi olla fyysistä tai psyykkistä. Pakko merkitsee aina uhkaa, joka pelottaa testamentin tekijää ja estää häntä muodostamasta vapaasti käsitystään siitä, pitääkö hänen tehdä testamentti. Hän saattaa ryhtyä testamentin tekemiseen vain häntä kohtaavan uhan johdosta ja tehdä juuri sellaisen testamentin, joka saa hänet kuvittelemaan, että testamentin laatimisen vuoksi uhka väistyy. Testamenttioikeudessa merkityksellisen pakon ei tarvitse olla lainvastaista. Mikä tahansa pakko, joka estää vapaan testamenttaustahdon muodostumisen, johtaa testamentin pätemättömyyteen.

Testamenttioikeudellisesti merkityksellisen pakon ja taivuttelun välinen ero on vähäinen. Minkäänlainen taivuttelu ei ole sopimatonta eikä siten pätemättömyysperuste, jos taivuttelussa ei ole käytetty väärin henkilön ymmärtämättömyyttä, tahdonheikkoutta tai riippuvaista asemaa. Ollakseen sopimatonta, taivuttelun tulee olla systemaattista ja tavoitehakuista. Suhteellisen vähäisenkin vaikuttaminen saattaa olla epäoikeutettua ja aiheuttaa testamentin pätemättömyyden, jos

testamentintekijä on hyvin altis vaikutuksille, kun taas päinvastaisessa tapauksessa monin verroin voimakkaampi vaikuttaminen voi olla puheena olevassa suhteessa merkityksetön. (Kangas, DL 2/2015, s. 272-273)

Ymmärtämättömyys voi tarkoittaa ensinnäkin sitä, että testamentintekijä ei pysty käsittämään testamenttimääräysten sisältöä. Usein testamenttioikeuden kannalta merkityksellinen ymmärtämättömyys liittyy siihen, että testamentintekijä tulkitsee virheellisesti oman ymmärtämättömyytensä vuoksi muiden ihmisten käyttäytymistä. Ymmärtämättömyydellä tarkoitetaan yleisemminkin puuttuvaa arvostelutai harkintakykyä, joka rajoittaa asioiden oikeaa hahmottamista.

Tahdonheikkoudella tarkoitetaan alttiutta ulkopuolisille vaikutteille. Tahdonheikko ihminen alistuu vahvatahtoisen ihmisen edessä. Tahdonheikkouden merkitystä arvosteltaessa on otettava huomioon testamenttaajan ikä, terveys, sielullinen tila (kuten suru ja masennus) ja suhde taivuttelijaan, mitkä seikat vaikuttavat testamenttaajan vastaanottavaisuuteen taivuttelulle. (Kangas, DL 2/2015, s. 269)

Lain mukaan riippuvaisessa asemassa ei ole kysymys pelkästään testamentin tekijän ja testamentissa nimetyn edunsaajan välisestä keskinäisestä riippuvuussuhteesta, vaikka se voi olla sitäkin. Riippuvainen asema voi liittyä esimerkiksi testamentin tekijän asemaan uskonnollisessa yhteisössä, jossa myös testamentin tekemiseen taivuttelevalla henkilöllä on oma roolinsa. Jos testamentti aikaansaadaan esimerkiksi vetoamalla testamentin tekijän uskonnollisiin tunteisiin ja samalla annetaan ymmärtää, että uskonnollinen yhteisö ei katso hyvällä sitä, että testamentti jätetään tekemättä, kysymys on sopimattomasta taivuttelusta. Riippuvainen asema voi olla luonteeltaan taloudellinen, se voi johtua siitä, että testamentin tekijä asuu samassa taloudessa kuin taivuttelija, mutta se voi olla luonteeltaan myös sosiaalista. Silloin testamentin taivuttelija voi käyttää valtaa perittävään nähden ja estää tämän kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa. (Kangas, DL 2/2015, s. 269-270)

5.2.2. Todistelusta tehtävät johtopäätökset

Asiassa on tullut ilmi Elisa Palosesta kuvattujen haastatteluvideoiden ja todistaja Törnqvistin kertomuksen selvitettyä, että Elisa Palonen on ollut vahvasti uskossa oleva ihminen, joka on hakenut hengellistä johdatusta eri seurakunnista ja kokenut, ettei ole sellaista löytänyt. Elisa Palonen on haastatteluvideoillaan kertonut hänen ja Juha Ruohosen välisen lähentymisen liittyneenkin nimenomaan kummankin pettymyksiin seurakuntaa hakiessa. Heitä lähentävä tekijä on ollut hengellisyys ja Elisa Palosen hengellisyyden etsintä on tullut myös Juha Ruohosen tietoon.

Asiassa kirjallisina todisteina esitetyistä profetioista ja äänitteistä ilmenee, että Juha Ruohonen on esiintynyt useisiin henkilöihin nähden jonkinlaisena profeettana, Jeesuksena ja jopa Jumalana. Äänitteestä 3

ilmenee, että hän on Jumalana antanut ohjeistuksen siitä, että Elisa Palosen tulisi testamentata omaisuutensa Vornasen ja Ruohosten perheen kesken ja on antanut varsin yksityiskohtaiset määräykset määräykset omaisuuden jaosta. Äänite on äänitetty 2000-luvun puolivälin tienoilla eikä esitetty testamenttimääräys ole täysin samansisältöinen kuin mikä 2018 laaditun testamentin sisältö on lopulta ollut. Elisa Palosen haastatteluvideolta ilmenee, että Elisa Palosella on ollut aiempi testamentti, jossa testamentin saajan on mitä ilmeisimmin ollut Vornanen ja tämän lapset. Elisa Palonen on kertonut kokeneensa, että hänen on pakko muuttaa tuota testamenttia, koska ei olisi suojassa Vornaselta, mikäli tämä olisi edelleen ollut testamentin saajana. Käräjäoikeudelle ei ole esitetty testamenttia, jossa saajana olisi Vornanen. Käräjäoikeudelle ei ole esitetty testamenttia, jossa saajana olisi tämän jälkeen kukaan muukaan. Elisa Palonen on kertonut Vornasen pelotelleen ja uhkailleen häntä enkeleillä ja muilla ja on kokenut, että Vornanen yrittää omistaa hänet.

Äänitettä, jolla Juha Ruuhonen Jumalan ja Jeesuksen suulla vaatii konkreettista testamenttimääräystä itselleen ja perheelleen, ei voida pitää äänitteeltä ilmenevä Elisa Palosen nöyrä ja myötäilevä asenne huomioon ottaen minään performanssiesityksenä eikä siitä ainakaan ilmene, että Elisa Palonen itse olisi tilannetta pitänyt esityksenä. Äänitteestä myös ilmenee, että Elisa Palosta on houkuteltu testamentin tekemiseen lupaamalla tälle, että tämä pääsee osaksi Juha Ruuhosen perhettä.

Elisa Palosen videoiduista kuulemisista ja Elisa Palosen kirjoittamista kirjeistä ilmenee, että Elisa Palonen ei ole koskaan ilmoittanut, ettei itse uskoisi häneen kohdistettujen sanojen olleen peräisin Jeesukselta tai Jumalalta. Itse asiassa hän ei videoilla edes paljasta, että Jumala tai Jeesus on hänelle puhunut suoraan Juha Ruuhosen kautta, vaan on kertonut lähinnä profetoinnista. Olavi Palosen kertomasta ilmenee, että Elisa Palonen on myös sukulaisilleen eräällä vierailukerralla kertonut Juha Ruuhosen olevan profeetta ja puhuvan Jumalana. Elisa Palonen on hänen kuulemisvideoillaan kommentoidessaan profetia-asiaa kommentoinut vain siitä, ettei Juha Ruuhonen itse aina jaksa uskoa ja että hän on joutunut vaatimaan lisää profetioita Juha Ruuhoselta. Videoilta ja kirjeistä ilmenee, että Elisa Palonen itse on uskonut Juha Ruuhosen olevan vähintään profeetta. Mistään muustakaan todisteesta ei ilmene, että Elisa Palosen usko siihen, että Juha Ruuhonen puhuu hänelle Jumalana ja Jeesuksena olisi jossakin vaiheessa hänen elämänsä hävinnyt. Tämä ilmentää sitä, että Elisa Paloselta on puuttunut arvostelu- tai harkintakykyä, joka on rajoittanut asioiden oikeaa hahmottamista (ymmärtämättömyys), ja sitä, että hän on ollut altis ulkopuoliselle vaikutteelle, mikä on johtunut hänen valtavasta hengellisyyden tarpeestaan (tahdonheikkous) ja sitä, että hän on ollut myös Juha Ruuhoseen nähden riippuvaisessa asemassa, koska on uskonut tämän puhuvan juuri itselleen Jumalana ja Jeesuksena, jolloin uskovan on näitä annettuja konkreettisia määräyksiä varsin vaikea vastustaa.

Testamenttausmääräystä koskeva äänite sekä esitetyt profetiat liittyvät pitkälti 2000-luvun puoliväliin. Lähempänä Elisa Palosen kuolemaa ei ole esitetty samantyyppistä suoraa näyttöä testamenttiin vaikuttamisesta. Todistaja Virpi Kettusen kertomuksesta ilmenee, että Elisa Palonen on vuonna 2016 suunnitellut Kasvihuoneilmiön testamenttaamista sen työntekijöille siten, että muuttaa yhtiömuodon osakeyhtiöksi ja testamenttaa osakkeita työntekijöille ja kertonut vuonna 2018 tekevänsä testamentin Petter Kavoniuksen ja Jaana Kavoniuksen kanssa. Todistaja Jaana Kavonius on kertonut Elisa Palosen ilmaisseen keväällä 2018 halustaan tehdä testamentin, ehdottaneensa tehtävään Petter Kavoniusta ja Elisa Palosen kertoneen Juha Ruohosen haluavan säätiöjuttua, jota hän itse ei kuitenkaan halua. Noin viikkoa ennen testamentin tekoa Elisa Palonen on kertonut edelleen Jaana Kavoniukselle, että Juha Ruohonen edelleen pakottaa säätiötä ja on tuonut ilmi, että haluaa turvata Kasvihuoneilmiön toiminnan jatkumisen testamenttaamalla Kasvihuoneilmiön työntekijöilleen. Tätä testamenttaustahtoa tukee se, että Elisa Palonen on haastatteluvideollaan itsekin kertonut, ettei Juha Ruohonen ole kiinnostunut Kasvihuoneilmiöstä eikä ymmärrä siitä mitään. Kahdelle todistajalle Elisa Palonen on siten kertonut testamenttaustahtonsa olleen eri mitä testamentti lopulta on sisällöltään ollut. Elisa Palosen etenkin todistaja Jaana Kavoniukselle kertoma osoittaa, että testamenttia tosiasiallisesti harkittaessa Juha Ruohonen on ollut sen laatimisprosessissa mukana ja esittänyt omia toiveitaan siitä, millainen testamentti Elisa Palosen tulisi laatia. Edellä mainitun perusteella käräjäoikeus tekee sen johtopäätöksen, että Elisa Palosen testamenttaustahto ei ole ollut johdonmukainen, lopputulos siitä, että hän on määrännyt pääosan omaisuudestaan perustettavalle säätiölle on ollut ennakoimaton ja Juha Ruohonen on vaikuttanut hänen tahtonsa määräävällä tavalla siten, että hän on määrännyt pääosan omaisuudestaan perustettavalle säätiölle.

Itse testamenttaustilanteessakaan ei ole mitään sellaista, mikä antaisi aiheen arvioida asiaa toisin. Asianajaja Ekiin on ottanut yhteyttä Juha Ruohonen. Vaikka tämä seikka ei ole itsessään indisio taivuttamisesta, tällä on edellä mainittu tausta huomioon ottaen merkitystä asiaa ratkaistaessa. Ek on kertonut saaneensa testamentin sähköpostitse työstettäväkseen. Asiassa kuullut Kasvihuoneilmiön työntekijät ovat edellä tarkemmin kuvatulla tavalla kertoneet, ettei Elisa Palonen ole itse käyttänyt tietokonetta, vaan työntekijät ovat avustaneet tätä mm. tilausten tekemisessä. Tämä antaa aiheen olettaa, että testamenttiluonnoksen tekijänä on ollut joku muu kuin Elisa Palonen. Elisa Palonen on saapunut testamentin laatimistilaisuuteen yhdessä Juha Ruohosen kanssa. Juha Ruohonen on myös ollut koko ajan paikalla testamenttia laadittaessa. Asianajaja Ek ei ole kertonut, että olisi jutellut Elisa Palosen kanssa kahden kesken eikä hän ole kertonut esittäneensä Elisa Paloselle henkilökohtaisesti kysymyksiä liittyen hänen testamenttaustahtoonsa tai hänen ja Juha Ruohosen väliseen yhteyteen, vaikka Juha Ruohonen on testamentilla määrätty säätiön toimeenpanijaksi. Pelkästään se seikka, että Juha Ruohonen ei ole testamentin laatimistilanteessa millään tavalla osallistunut testamentin

tekemiseen, ei riitä tässä tapauksessa osoittamaan, ettei hän ole testamentin sisältöön vaikuttanut.

Em. olosuhteissa kun muuta vastanäyttöä ei ole esitetty, käräjäoikeus katsoo jo edellä mainitun perusteella esitetyn riittävän näytön siitä, että Juha Ruohonen on vaikuttanut Elisa Palosen testamenttaustahtoon, että Elisa Palonen on ollut pakotettu tai vähintään taivutettu tekemään testamentin Juha Ruohosen ja tämän lähimpiin hyväksi mukaan lukien Ritvasen ja että asiassa on käytetty hyväksi Elisa Palosen ymmärtämättömyyttä, tahdonheikkoutta ja riippuvaista asemaa.

Arvioitaessa sitä, onko testamentti saanut toisenlaisen sisällön taivuttelun johdosta kuin mihin ratkaisuun perittävä olisi itsenäisesti päätyneet, käräjäoikeus kiinnittää vielä huomiota seuraaviin seikkoihin. Kuten edellä perusteluissa on todettu, testamentin sisältö ei ole ollut johdonmukainen Elisa Palosen todistajille kertomaan tahtoon nähden. Se ei ole myöskään ollut ennakoitava ottaen huomioon, että Elisa Palonen on sekä keväällä 2018 että juuri ennen tosiasiallista testamentin laatimista ilmaissut Jaana Kavoniukselle, ettei hän halua perustaa säätiötä. Tätä tukee myös se epäjohdonmukainen seikka, että säätiön toimeenpanijaksi on valittu ensisijaisesti Juha Ruohonen, josta Elisa Palonen on itse videolla kertonut, ettei tämä ole kiinnostunut Kasvihuoneilmiön asioista.

Asiassa on myös esitetty näkemys, että omaisuuden testamenttaaminen Ruuhosille olisi outoa, koska he ovat olleet vieras perhe Elisa Paloselle. Tältä osin käräjäoikeus toteaa, että todistelulla on tullut näytettyä, että Elisa Palonen ei ole kertonut suhteestaan Ruuhosiin sukulaisilleen eikä tarkemmin työntekijöilleenkään. Edes hänen ystävänsä Jaana Kavonius ei ole kertonut, mitä Elisa Palonen olisi omasta suhteestaan Ruuhosiin hänelle kertonut. On kuitenkin todistelun perusteella selvää, että Elisa Palonen on ollut varsin tiiviisti yhteydessä Ruuhosiin 2000- luvun alkupuolelta alkaen siten, että Ruuhoset ovat myös vierailleet Elisa Palosen sukulaisten luona. Kasvihuoneilmiön työntekijät ovat nähneet heidät Elisa Palosen seurassa usein ja kertoneet, että tämä on viikonloppuisin lähtenyt heidän luokseen. Elisalla ja Ruuhosilla on ollut edunvalvontavaltuutusta tehtäessä yhteinen osoite. Juha Ruohonen on Elisa Palosen videolla kertoman mukaan ollut se henkilö, joka on huolehtinut hänen sairaalakäynneillään kuljetuksesta. Muutoinkin Elisa Palosen elämä on hänen itsensä videolla kertoman perusteella ollut varsin läheistä Ruuhosten kanssa. On siten mahdollista, että Elisa Palosen tahto olisi ollut testamentata omaisuuttaan osin tai kokonaankin Ruuhosille (ja Ritvaselle, joka samalla tavalla on ollut ainakin jossain määrin läheinen Elisa Palosen kanssa). Mutta näissä olosuhteissa, kun asiassa on näytetty, että uskovaan ihmiseen on vaikutettu Jumalana ja Jeesuksena puhuen ja kun ne henkilöt, joilla olisi ollut paras mahdollisuus esittää selvitystä suhteestaan Elisa Paloseen eivät ole tulleet asiassa kuulluiksi, tällaista johtopäätöstä ei voida asiassa tehdä.

5.2.3. Väitteet taloudellisen hyödyn tavoittelusta, sosiaalisesta eristämisestä, liikkumisvapauden rajoituksista, [REDACTED]

_____ ja aivopesusta

Asiassa on esitetty väitteitä koskien Elisa Palosen sosiaalista eristämistä, liikkumisvapauden rajoittamista, _____ taloudellisen hyödyn tavoittelusta ja aivopesusta. Vaikka käräjäoikeus on jo edellä kuvatulla tavalla katsonut asiassa tulleen näytettyä, että Elisa Palosen tahdonmuodostukseen on vaikutettu siten, että se on määräävästi vaikuttanut hänen testamenttaustahtoonsa ja sen sisältöön, käräjäoikeus lausuu vielä esitettyjen väitteiden osalta seuraavaa.

Liikkumisvapauden rajoittaminen, sosiaalinen eristäminen ja aivopesu

Asiassa on riidatonta, että Elisa Palonen on ollut 2000-luvun alkupuolella Juha Ruohosen vuokraamassa mökissä joitakin kuukausia. Ainakin Mieskosen ja todistaja Törnqvistin kertomuksien asiassa on tullut näytettyä, että Elisa Palonen on etsinyt elämäänsä hengellisyyttä. Elisa Palosesta videoidun haastattelun, Elämän värit- kirjan kirjoituksen perusteella näyttää siltä, että mökillä olo on tapahtunut myös Elisa Palosen omasta tahdosta ja on liittynyt hänen hengelliseen etsintävaiheeseen ja mahdollisesti työuupumukseen, josta hän on pyrkinyt parantumaan. Kysymys ei näytä olleen liikkumisvapauden rajoittamisesta, vaan pikemminkin hengellisestä etsinnästä, mikä kuitenkin jossain määrin osoittaa, että Elisa Palonen on ollut tuona aikana vaikutuksille altis.

Elisa Palosesta, hänen elämästään ja sen kipukohdista on laadittu lukuisia ajatuskarttoja. Asiassa ei ole ollut riitaa siitä, etteikö laatijana olisi ollut Juha Ruohonen. Kaaviot ajoittuvat aikaan ennen Elämän värit-kirjaa ja aikaan, jolloin Elisa Palosella on ollut hengellistä etsintää. Näyttäisi siltä, että ajatuskartat ovat liittyneet juuri Elämän värit kirjaan ja sen luomisprosessiin sekä tuohon hengelliseen etsintään, jota Elisa Palonen on itsekin toivonut. Ne eivät osoita aivopesua, mutta osoittavat, että Elisa Palonen on tuossa elämänvaiheessa ollut vaikutuksille altis.

Elisa Palosen päiväkirjamerkinnöissä on kohta, jossa hän kuvailee, että häntä yritetään koeponnistaa, kiusata tuntikaupalla sen selvittämiseksi, voiko hänet jättää yksin. Hän myös kokee painostusta joltakin taholta. Päiväkirjamerkintä on päiväämätön, ei sisällä nimiä eikä asiayhteyttä. Tästä ei voida tehdä johtopäätöstä, että nimenomaan Ruohoset tai joku heistä olisi hänen liikkumisvapauttaan rajoittanut, häntä painostanut tai menetellyt muutoinkaan asiaan vaikuttavalla tavalla.

Väitetyn sosiaalinen eristämisen osalta käräjäoikeus toteaa, että jo Mieskosen ja Olavi Palosen kertomuksien on näytetty, että Elisa Palonen on edelleen kyläillyt sukulaistensa luona ja ettei tuossa kyläilyssä ole tapahtunut mullistavaa muutosta. Kyläilyt ovat muutoinkin tapahtuneet vain muutaman kerran vuodessa, mutta kyläilyä on ollut aina Elisa Palosen kuolemaan asti. Mieskosen kertoman mukaan hänen ja Elisa Palosen välit ovat olleet läheiset ja lämpimät. Elisa Palonen on myös huolehtinut vanhemmistaan ja äidin kuoleman jälkeen edelleen vielä

isästään. Elisa Palosella ei ole edes väitetty olleen läheisiä ystävyys-suhteita, jotka olisivat katkenneet. Elisa Palonen on myös käynyt samaan tapaan töissä Kasvihuoneilmioilla kuin aiemminkin. Esitetyn näytön perusteella ei ole ilmennyt sellaista sosiaalista eristämistä, joka olisi nimenomaisesti Ruohosten toimesta aiheutettua. Asiassa on ilmennyt, että Elisa Palonen on viettänyt paljon aikaa Ruohosten seurassa. Ei voida katsoa, että hän olisi ollut paljoakaan tekemisissä ulkopuolisten ihmisten tai sukulaistensa kanssa. Näissä olosuhteissa kun hän ei itsekään ole kertonut Juha Ruohosen puhuvan Jumalana, Jeesuksena ja jonkinlaisena profeettana, hänen voidaan katsoa olleen vaikutuksille altis. Se, että Elisa Palonen ei ole kertonut suhteestaan Ruohosiin, voi johtua monestakin seikasta. Yhtenä vaikuttavana seikkana on ollut se, että Juha Ruohonen on profetioissaan määrännyt, että ulkopuolisille ei tule asioista puhua. Tämäkin on osoitus siitä, että Elisa Palonen on ollut vaikutuksille altis ja on uskonut sen, mitä Juha Ruohonen on hänelle Jumalana ja Jeesuksena sanonut.

[REDACTED]

Taloudellisen hyödyn tavoittelu

Äänitallenteilta ilmenee, että Juha Ruohonen on isänä, Jumalana ja/tai Jeesuksena puhuen mm. välillä pyytänyt Elisa Palosta auttamaan keräämään varallisuutta, välillä ilmoittanut Jumalana Jumalan tahtona olevan, että rahat liitetään hänen valtakuntaansa ja välillä todennut pojan tyhjätaskuna vaativan rahaa. Ottaen huomioon, että Elisa Palonen näyttää uskoneen Juha Ruohosen puhuneen suoraan Jumalana ja Jeesuksena suoraan hänelle, vahvasti uskossa olevalle, on selvää, että tällaisella puheella on pyritty saamaan Elisa Palosta luovuttamaan omaisuuttaan Juha Ruohoselle.

Myös Juha Ruohosen laskutuksessa on näytetty olleen epäselvyyttä. Todistajat Kettunen ja Granholm ovat kertoneet, että Teknovision Oy:n ja Juha Ruohosen laskuihin ei ole aina ilmennyt havaittavaa vastaavuutta ja että tähän asiaan on kiinnitetty huomiota jo laskujen erääntyessä, mutta Elisa Palonen on ahdistuneen oloisena aina vain käsenyt laskut maksaa. Kettunen on kertonut, että koska kyse on ollut kommandiitti-yhtiön toiminnasta, hänellä ei ole ollut mahdollisuutta asiaan tarkemmin puuttua. Todistaja Sorvari ei ole saanut pyynnöistä huolimatta Juha Ruohosen väitetyn tekemää LVI-mappia, jonka laskutus on kuitenkin ollut huomattava ja mikä lasku oli jo maksettu.

Kirjallisena todisteena esitetyistä laskuista ilmenee, että Juha Ruohosen laskutus on ollut kohtuullisen suurta, mutta tarkempaa selvitystä laskuista ei ole ollut saatavissa, koska Juha Ruohosta ei ole asiassa kuultu. Elisa Palosen päiväkirjamerkinnästä ilmenee, että hän on ollut peloissaan täysin käsittämättömistä ja milloin vain tulevista laskuista, jotka ovat suuria. Hän on kokenut, että hänen on vain kyselemättä pakko maksaa. Ottaen huomioon, että kirjoituksessa puhutaan niin vastalaskuista kuin "milloin mistäkin konsultoinnista", mitä ei ole esitetty olleen muihin kuin Juha Ruohoseen nähden, käräjäoikeus katsoo tämän päiväkirjamerkinnän tukevan todistajien tekemiä havaintoja Juha Ruohosen lähettämistä laskuista ja osoittaa Elisa Palosen suhtautumista niihin. Tätä tukee myös todistaja Kettusen ja Granholmin havainnot vuoden 2016 "mökkiepisodista", jolloin Elisa Palonen on kertonut Ruohosten olevan ahneita ja on osoittanut olevansa tyytymätön kokemaansa rahastukseen. Tätä tukee myös todistajien havainto siitä, että Elisa Palonen on viikonloppuisin lähtiessään Paraisille Ruohosten luokse ottanut mukaansa paljon käteistä rahaa, mikä ei kuitenkaan ole palautunut kassaan.

Esitetyn todistelun perusteella asiassa on tullut näytettyä, että Elisa Palonen on kustantanut Ruohosten elämää ja on uskonut profetian siitä, että hänen varansa tulee liittää Jumalana puhuvan Juha Ruohosen varallisuuteen. Tämä tukee johtopäätöstä siitä, että Elisa Palonen on ollut Ruohosten vaikutukselle altis.

Ratkaisu on yksimielinen.

TUOMIOLAUSELMA

Elisa Palosen allekirjoituksella 12.11.2018 varustettu testamentti, mukaan lukien sen liitteet, julistetaan pätemättömäksi.

Vastaajat Monika Ruohonen, Susanna Ruohonen, Juha Ruohonen, Lauri Ruohonen, Elina Ruohonen, Hanna Ruohonen ja Jukka Ritvanen velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut 38.213 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien.

Vastaajien oikeudenkäyntikuluvaatimus hylätään.

Lainkohdat

Perintökaari 13 luku 1 § 3 ja 4 kohta
Oikeudenkäymiskaari 21 luku 1 §

Muutoksenhaku

Tähän ratkaisuun tyytymätön saa hakea siihen muutosta Turun hovioikeudelta tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.

Muutoksenhakuohjeet.

Käräjätuomari

Tiina Hirvonen

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

	<p>Käräjäoikeuden ratkaisuun tyytymätön voi hakea siihen muutosta hovioikeudelta tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.</p> <p>Muutoksenhakumenettelyyn kuuluvat: - tyytymättömyyden ilmoittaminen ja - valittaminen.</p> <p>Ennakkopäätösvalituksen tekeminen edellyttää lisäksi valitusluvan pyytämistä korkeimmalta oikeudelta. Jos valituslupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.</p>						
Tyytymättömyyden ilmoittaminen	<p>Käräjäoikeuden ratkaisuun on ilmoitettava tyytymättömyyttä viikon kuluessa ratkaisun julistamisesta tai antamisesta, toisin sanoen viimeistään seuraavalla viikolla ratkaisun julistamis- tai antamispäivää vastaavana viikonpäivänä. Ilmoitus on tehtävä suullisesti tai kirjallisesti asian ratkaisseelle käräjäoikeudelle tai tämän käräjäoikeuden kansliaan sen aukioloaikana.</p>						
	<p>Kanslian osoite ja aukioloaika ovat:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td><i>Varsinais-Suomen käräjäoikeus</i></td> </tr> <tr> <td><i>Sairashuoneenkatu 2-4, PL 376</i></td> </tr> <tr> <td><i>20100 Turku</i></td> </tr> <tr> <td>Telekopio: 02956 46255</td> </tr> <tr> <td>Sähköposti: varsinais-suomi.ko@oikeus.fi</td> </tr> <tr> <td>Aukioloaika: 8.00 - 16.15</td> </tr> </table> <p>Ilmoituksen voi tehdä henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse taikka telekopiona tai sähköpostina. Ilmoituksen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos tyytymättömyyden ilmoitus myöhästyy, puhevalta on menetetty. Kirjeessä on mainittava lähettäjän postiosoite.</p> <p>Vangittu tai vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttä myös vankilan johtajalle. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttä vankilaan saapumisen jälkeisenä päivänä.</p> <p>Sotilasoikeudenkäyntiasioissa saadaan tyytymättömyys käräjäoikeuden päätökseen ilmoittaa myös sen perusyksikön päällikölle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa tyytymättömyyden ilmoittaja on. Päävartiossa tai muuten sotilasviranomaisen valvonnan alaisena oleva saa tehdä tyytymättömyyden ilmoituksensa päävartion tai vastaavan päällikölle.</p> <p>Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan rajoittaa koskemaan osaa käräjäoikeuden ratkaisusta. Rajoitus on mainittava tyytymättömyyttä ilmoitettaessa.</p> <p>Tyytymättömyyttä ilmoitettaessa on myös mainittava, millä tavalla asiassa laadittu toimituskirja, joka on tarpeen valitusta varten, toimitetaan ilmoittajalle.</p> <p>Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Peruutukseen on sovellettava, mitä tyytymättömyyden ilmoittamisesta on säädetty.</p>	<i>Varsinais-Suomen käräjäoikeus</i>	<i>Sairashuoneenkatu 2-4, PL 376</i>	<i>20100 Turku</i>	Telekopio: 02956 46255	Sähköposti: varsinais-suomi.ko@oikeus.fi	Aukioloaika: 8.00 - 16.15
<i>Varsinais-Suomen käräjäoikeus</i>							
<i>Sairashuoneenkatu 2-4, PL 376</i>							
<i>20100 Turku</i>							
Telekopio: 02956 46255							
Sähköposti: varsinais-suomi.ko@oikeus.fi							
Aukioloaika: 8.00 - 16.15							
Valittaminen	<p>Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä päivää. Määräajan laskeminen alkaa käräjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Valituskirjelmä toimitetaan edellä mainitun käräjäoikeuden kansliaan. Sotilasoikeudenkäyntiasiaa valituskirjelmä saadaan antaa myös sille sotilasviranomaiselle, joka lain nojalla on oikeutettu ottamaan vastaan tyytymättömyyden ilmoituksen.</p> <p>Ohjeet valitusmenettelyä varten ovat käräjäoikeuden toimituskirjan liitteenä olevassa valitusosoituksessa.</p>						
Vastavalitus	<p>Valituksen johdosta valittajan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta valittaa osaltaan käräjäoikeuden ratkaisusta. Määräaika vastavalitusta varten on kaksi viikkoa valittajalle asetetun valitusmääräajan päättymisestä.</p>						
Määräajan pidentäminen	<p>Valittajan on valitusajan kuluessa pyydettävä uutta määräaika käräjäoikeuden kansliasta käräjäoikeudelle osoitetulla hakemuksella, jos muutosta ei ole voitu hakea määräajassa laillisen esteen tai muun hyväksyttävän synn vuoksi. Sotilasoikeudenkäyntiasiaa hakemus saadaan antaa myös edellä mainitulle sotilasviranomaiselle.</p>						

Valituksen täydentäminen	Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen, hovioikeus voi kehottaa korjaamaan puutteen. Jos kehotusta ei noudateta ja jos valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa, valitus jätetään tutkimatta.
Jatkokäsittelylupa	<p>Valituksen käsittelyyn vaikuttaa myös se, tarvitaanko asiassa hovioikeuden myöntämä jatkokäsittelylupa.</p> <p>Riita- ja hakemusasiassa tarvitaan aina jatkokäsittelylupa, kun käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta valittamalla.</p> <p>Rikosasiassa vastaaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kahdeksan kuukautta vankeutta. Vastaaja ei kuitenkaan tarvitse jatkokäsittelylupaa miltei osin asiassa, jos hänet on tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kahdeksan kuukautta vankeutta ja valitus koskee hänen syykseen luettua rikosta taikka rangaistusta.</p> <p>Syyttäjä ja asianomistaja tarvitsevat rikosasiassa jatkokäsittelyluvan, jos vastaajaa ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kahdeksan kuukautta vankeutta. Syyttäjä ja asianomistaja eivät kuitenkaan tarvitse jatkokäsittelylupaa miltei osin asiassa, jos vastaaja on tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kahdeksan kuukautta vankeutta ja valitus koskee vastaajan syyksi luettua rikosta taikka vastaajalle tuomittua rangaistusta.</p> <p>Rangaistuksen ankaruutta arvioitaessa ei oteta huomioon vankeusrangaistuksen ohessa tuomittua sakkoa tai muuta rikosoikeudellista seuraamusta.</p> <p>Jatkokäsittelylupa myönnetään, jos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilmenee aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta; - käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä; - luvan myöntäminen on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa; - luvan myöntämiseen on muu painava syy. <p>Hovioikeuden ei tarvitse edeltävän luettelon ensimmäisen kohdan perusteella myöntää jatkokäsittelylupaa, jos muutosta haetaan vain sillä perusteella, että käräjäoikeus on arvioinut käräjäoikeudessa esitetyn näytön väärin, ja käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella perusteltu aihetta epäillä.</p> <p>Jos hovioikeus ei myönnä valitusasiassa jatkokäsittelylupaa, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.</p>
Ennakkopäätösvalitus	<p>Muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun saadaan hakea hovioikeuden asemesta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan (ennakkopäätösvalitus). Jos valituslupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.</p> <p>Jos muutoksenhakija tahtoo hakea muutosta ennakkopäätösvalituksella, hänen on ilmoitettava siitä ilmoittaessaan tyytymättömyyttä ratkaisuun. Ennakkopäätösvalituksen tekeminen edellyttää muutoksenhakijan vastapuolen antamaa kirjallista tai suullista suostumusta. Suostumus on annettava käräjäoikeudelle tyytymättömyyttä ilmoittaessa. Tyytymättömyyden ilmoitus tai annettu suostumus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Jos suostumusta ei ole annettu tai se on peruutettu, tehty ilmoitus katsotaan tavanomaiseksi tyytymättömyyden ilmoitukseksi. Muutoksenhakijan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta osaltaan valittaa käräjäoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää hänelle luvan ennakkopäätösvalitukseen. Vastavalitus raukeaa, jos korkein oikeus ei myönnä muutoksenhakijalle valituslupaa. Määräaika ennakkopäätösvalitusta varten on 30 päivää. Määräajan laskeminen alkaa käräjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä on toimitettava edellä mainitun käräjäoikeuden kansliaan.</p>
Oikeusapu	Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa, jotka käsittelevät asiaa. Jos hän, jolla ei ole oikeusapua, haluaa oikeusapua muutoksen hakemista varten, hänen on haettava sitä oikeusaputoimistolta suullisesti tai kirjallisesti. Muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa oikeusapua ei voida myöntää taannehtivasti koskemaan muutoksenhakua edeltäneitä toimenpiteitä.
Oikeudenkäyntimaksut	<p>Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu. Maksu on 260 euroa rikosasiassa, lähestymiskielloasiassa, ulosottokaaren (705/2007) mukaisessa muutoksenhakuasiassa sekä asiassa, jossa sovinto ei ole sallittu. Muussa asiassa oikeudenkäyntimaksu on 510 euroa. Korkeimmassa oikeudessa oikeudenkäyntimaksu on 510 euroa. Maksuvelvollinen on muutoksenhakija tai hänen sijaansa tullut.</p> <p>Rikosasiassa oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos muutoksenhakutuomioistuin muuttaa alemman tuomioistuimen ratkaisua muutoksenhakijan eduksi. Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä siltä, jolle on myönnetty oikeusapua tai joka muulla laissa säädetyllä perusteella vapautuu maksuvelvollisuudesta.</p>